

4

eri

Karmen Murn
Tadej Lebič
Uroš Skrinar

Naslov	Mladinski centri v Sloveniji
Avtorji	Karmen Murn, Tadej Lebič, Uroš Skrinar
Izdajatelj	Zavod Mladinska mreža MaMa
Oblikovanje in priprava za tisk	Darjan Bunta
Lektura	Jasna Drnovšek
Kraj	Ljubljana
Leto izida	2011
Naklada	1000
Financer	Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.2-053.6(497.4)

MURN, Karmen

Mladinski centri v Sloveniji / [avtorji Karmen Murn, Tadej Lebič, Uroš Skrinar].
- Ljubljana : Zavod Mladinska mreža MaMa, 2011

ISBN 978-961-91987-5-9

1. Gl. stv. nasl. 2. Lebič, Tadej, 1978- 3. Skrinar, Uroš 259166720

Mladinski centri v Sloveniji

KAZALO

Kazalo	3
Predgovor	7
Uvod	9
Summary	13
Metodologija	17
Pionirji mladinskega področja	21
Uvod	22
OMEJITEV RAZISKAVE	22
Predstavitev intervjujev	23
IDEJA/POBUDNIKI	23
PRVI KORAKI	25
ZAGOTAVLJANJE VIROV	26
MLADI	27
ODZIV LOKALNE SKUPNOSTI/ODZIV OKOLJA	28
LJUDJE	29
NACIONALNA RAVEN	30
PROGRAMI	31
NEFORMALNO UČENJE	32
POGLED NAZAJ	34
ZAKON O JAVNEM INTERESU V MLADINSKEM	
SEKTORJU/MLADINSKA POLITIKA	35
POGLED NAPREJ	36
Ugotovitve	38
Mladinski centri po Sloveniji	39
Struktura organizacije	47
PRAVNO-FORMALNI STATUS	47
VODSTVENE OSEBE	48
PROSTORSKA UREDITEV MLADINSKEGA CENTRA	49
ŠTEVILO MLADIH V OBČINI	51
Struktura zaposlenih	52
IZOBRAZBA	57
SKRB ZA RAZVOJ KADROV	57
Finance mladinskih centrov	58
Program mladinskih centrov	61
PODROČJA DELOVANJA MLADINSKIH CENTROV	61
PREGLED PROGRAMA MLADINSKIH CENTROV	63
MEDNARODNO SODELOVANJE	65
INFORMIRANJE	67
Načrtovanje in rezultati	69
RAZPISI	69
UČNI UČINKI	69
PRIPRAVA PROGRAMA	70
PRIORITETE STRATEGIJ	71
KAZALNIKI USPEŠNOSTI	74

Mladinska politika	77
Težave mladinskega centra	79
Sodelovanje z lokalno skupnostjo	82
SODELOVANJE MLADINSKIH CENTROV	82
Mreženje mladinski centrov	84
ČLANSTVO V MREŽAH	84
Pričakovanja občine do mladinskega centra	85
Spremljanje dela mladinskega centra	88
Prednosti in slabosti mladinskega centra	89
Ocena sodelovanja med občino in mladinskim centrom	92
Literatura o mladini	93
Mladinski centri po Evropi	97
Finska	99
FINANCIRANJE IN SUBVENCIONIRANJE (POGOJI)	99
ORGANIZACIJA	99
FUNKCIJE MLADINSKIH CENTROV	100
Estonija	101
FINANCIRANJE IN SUBVENCIONIRANJE (POGOJI)	101
ORGANIZACIJA	102
FUNKCIJE MLADINSKIH CENTROV	102
Flandrija	103
FINANCIRANJE IN SUBVENCIONIRANJE (POGOJI)	103
ORGANIZACIJA	104
FUNKCIJE MLADINSKIH CENTROV	104
Slovaška	105
FINANCIRANJE IN SUBVENCIONIRANJE (POGOJI)	105
ORGANIZACIJA	105
FUNKCIJE MLADINSKIH CENTROV	105
Mladinski centri skozi čas	107
Včeraj	108
Danes	110
MOČ MLADINSKIH CENTROV	110
RAZLIČNE PREDSTAVE O MLADINSKIH CENTRIH MED	
OBČINO IN MLADINSKIMI CENTRI	112
TEŽAVE MLADINSKIH CENTROV	120
Jutri	123
SMER RAZVOJA MLADINSKIH CENTROV V NJIHOVIH	
OČEH	123
SMER RAZVOJA MLADINSKIH CENTROV PIONIRJEV	
MLADINSKEGA DELA	123
SMER RAZVOJA MLADINSKIH CENTROV V OČEH OBČINE	124

Literatura	127
Kazalo grafov in tabel	129

PREDGOVOR

V zadnjih letih se mladinsko področje v Sloveniji spreminja. V letu 2010 so poslanci Državnega zbora Republike Slovenije sprejeli Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju. Z njim so mladinski centri, končno, dobili zasluženo pravno podlago. Lahko rečemo, da smo dobili »svoj« 28. člen. Nujen in pomemben napredek.

In ko govorimo o napredku in razvoju mladinskih centrov v Sloveniji, je prav, da pogledamo v preteklost, analiziramo sedanost in načrtamo smer za prihodnost. S tem namenom je Mladinska mreža MaMa, mreža mladinskih centrov Slovenije, ob podpori Urada RS za mladino, izvedla analizo mladinskih centrov v Sloveniji, kot fenomenu v in pri razvoju slovenskega mladinskega prostora ter analizirala njihov potencial v bodoči strukturi mladinskega sektorja. Zbrane podatke in ugotovitve predstavljamo v tej publikaciji.

Ugotovitve jasno podkrepijo dejstvo, da so mladinski centri podpora, prostor in priložnost mladim, da uresničimo svoje zamisli in aktivno prispevamo k razvoju skupnosti, v kateri živimo. Hkrati pa analiza izpostavlja nekatere izzive, s katerimi se soočajo mladinski centri. Ti podatki bodo Mladinski mreži MaMa in upamo, da tudi vam, v pomoč, pri načrtovanju nadaljnjega razvoja mladinskih centrov in s tem mladinskega dela v Sloveniji.

Mladi + mladinski centri = razvoj! To je (sedaj dokazano) dejstvo!

Uroš Skrinar
direktor Mladinske mreže MaMa

UVOD

Mladinska mreža MaMa je v dogovoru z Uradom RS za mladino¹ izvedla »Analizo mladinskih centrov v Sloveniji«, saj smo želeli pridobiti podatke o mladinskih centrih, ki imajo status² mladinskega centra, priznan s strani Urada RS za mladino, kot o fenomenu v in pri razvoju slovenskega mladinskega prostora ter analizirati njihov potencial v bodoči strukturi mladinskega sektorja.

Pričujoča publikacija nam ponuja različne poglede na razvoj mladinskih centrov v Sloveniji, saj smo pridobili podatke pionirjev mladinskega dela v Sloveniji, podatke mladinskih centrov, občin, ki imajo razvite mladinske centre, analizirali smo tudi obstoječo literaturo in pregledali položaj mladinskih centrov po Evropi.

¹ Urad RS za mladino kot organ v sestavi Ministrstva za šolstvo in šport opravlja naloge in izvaja ukrepe, s katerimi spodbuja in razvija organiziranost mladih, njihovo participacijo v družbenih procesih, neformalno izobraževanje mladih, informiranje in svetovanje za mlade, mobilnost in mednarodno sodelovanje mladih ter boljše poznavanje mladine. Urad spremlja aktivnosti mladinskih in drugih organizacij, evalvira njihovo delo, izobražuje in usposablja izvajalce dejavnosti za mladinsko delo na nacionalni in lokalni ravni.

Urad izpolnjuje mednarodne obveznosti in zagotavlja izvajanje mednarodnih sporazumov in programov. V skladu z evropskimi normami mladinskega dela si prizadeva za uravnotežen razvoj mladinskih struktur in mladinske politike tudi na lokalnem nivoju.

Za zagotavljanje boljših sistemskih pogojev za mladinsko delo Urad pripravlja ustrezne pravne oziroma zakonske podlage.

Področja delovanja so:

- podpora mladinskih organizacij pri delovanju in izvajanju projektov,
- podpora projektov drugih nevladnih organizacij,
- pomoč pri delovanju mreže mladinskih centrov,
- pomoč pri izgradnji mladinskih prenočišč,
- osveščanje in spodbujanje strpnosti ter medkulturnega učenja,
- pomoč pri vzpostavitvi nacionalnega mladinskega informativnega - svetovalnega središča,
- priznavanje in vrednotenje neformalnega in priložnostnega učenja,
- spodbujanje prostovoljnega dela mladih,
- mednarodno sodelovanje, podpora programov mobilnosti mladih, mednarodne izmenjave prostovoljcev, vključevanje v mednarodne integracijske projekte ipd.,
- podpora permanentnih raziskav mladine ter podpora drugim aktivnostim za boljše razumevanje mladih,
- idr.

Pravna podlaga

Uredba o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 138/04, veljavnost od 25.12.2004), Uredba o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 58/03, veljavnost od 3.7.2003), Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o organih v sestavi minister (Uradni list RS, št. 45/04, veljavnost od 30.5.2004).

(http://www.ursm.gov.si/si/o_uradu/naloge_in_cilji_ursm/, 3.11.2011)

² Če organizacije želijo kandidirati na Javnem pozivu za sofinanciranje mladinskega dela, ki ga vsako leto objavlja Urad RS za mladino, morajo zato pridobiti status mladinskega centra, ki velja tri leta. Za potrjen status je potrebno imeti izpolnjene sledeče pogoje: ustrezno vsebino, ustrezno kvadraturo, urnik delovanja, opremljenost, organizacijsko shemo, ki bo zagotavljala izvedbo programa, ustrezno število izvajalcev programa. in aktivnih mladih in podobno.

V nadaljevanju publikacije smo podatke razvrstili tako, da nam ponujajo kronološki pogled razvoja mladinskih centrov v Sloveniji od začetkov razvoja mladinskega dela³ in ustanovitve prvih mladinskih centrov do stanja v letu 2010 in 2011 ter napovedi o razvoju in položaju mladinskih centrov v prihodnosti.

Mladinski centri predstavljajo središčno točko, kjer mladi vseh starosti in nazorov ustvarjajo in razvijajo najrazličnejše klubske aktivnosti, ponujajo pa tudi možnost preventivnega delovanja, neformalnega izobraževanja in usposabljanja mladih na lokalni ravni.

(http://www.ursm.gov.si/si/delovna_podrocja/mladinske_organizacije/, 28.9.2011)

Osnovni namen mladinskih centrov je neformalna socializacija in vključevanje organizirane in predvsem timsko neorganizirane mladine v lokalnih, regionalnih in mednarodnih okoljih v preventivne, neformalno-izobraževalne, prostovoljne, kulturne, socializacijske, prostočasne in druge animacijske aktivnosti, prav tako pa tudi omogočanje raznovrstnih mladinskih iniciativ.

Cilji delovanja mladinskih centrov so spodbujanje participacije mladih, omogočanje aktivnega državljanstva, uveljavljanje večkulturne vzgoje, predvsem pa integracija mladih skozi boljše poznavanja položaja in vloge mladih v družbi.

Mladinski centri poleg programov in projektov, ki se pri njih izvajajo, nudijo svetovalno, strokovno, organizacijsko, finančno, tehnično in drugo pomoč prostovoljnemu združenju, avtonomnim mladinskim skupinam in tudi posameznikom. V tem smislu imajo mladinski centri več različnih funkcij: preventivno, asociativno, servisno, informativno, izobraževalno, razvojno.

28. maja 2010 je bil v Uradnem listu RS objavljen Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS), s katerim se opredeljuje mladinski sektor in določata javni interes v mladinskem sektorju ter način uresničevanja javnega interesa v mladinskem sektorju.

³ Mladinsko delo je organizirana in ciljno usmerjena oblika delovanja mladih in za mlade, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k lastnemu vključevanju v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti. Izvajanje različnih oblik mladinskega dela temelji na prostovoljnem sodelovanju mladih ne glede na njihove interesne, kulturne, nazorske ali politične usmeritve. (Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju)

Doslej se je mladinski center pojmoval in konkretnije definiral v okviru Javnih razpisov Urada RS za mladino. Med osnovnimi pogoji, ki so opredeljevali, kaj je in kaj ni mladinski center, so rednost delovanja, pluralnost programa z več različnimi dejavnostmi, ustrezna infrastruktura in lokacija, kompetentnost in strokovnost vodstva ter zunanjih sodelavcev, demokratični organizacijski princip vodenja in podpora sorodnim mladinskim organizacijam.

Z Zakonom o javnem interesu v mladinskem sektorju pa je mladinski center umeščen v zakonsko materijo, kot je zapisano v 28. členu zakona:

Mladinski center je organizirano funkcionalno središče za mlade, ki ga zagotavlja lokalna skupnost ali druga pravna oseba javnega ali zasebnega prava oziroma fizična oseba, v katerem se izvajajo programi v mladinskem sektorju in mladinsko delo na lokalni ravni.

Mladinski centri:

- skrbijo za pogoje delovanja, druženja in drugih dejavnosti mladih posameznikov, ne glede na to, ali so člani mladinskih organizacij ali ne, in mladinskih organizacij lokalnih skupnosti;
- skrbijo za mladinsko infrastrukturo;
- zagotavljajo ustrezne prostorske pogoje in opremo za izvajanje mladinskega dela ter zagotavljajo ustrezno usposobljenost kadrov za podporo mladinskemu delu;
- nudijo pogoje za razvoj ustvarjalnih in kritičnih mladih posameznikov;
- razvijajo in izvajajo programe na področju informiranja in svetovanja ter neformalnega učenja;
- sodelujejo pri izvajanju mobilnosti mladih, pri prostovoljnem mladinskem delu, aktivnem državljanstvu, raziskovalnem delu mladih in pri povezovanju na mednarodni ravni;
- dajejo podporo drugim programom v mladinskem sektorju v lokalnem okolju.

Število mladinskih centrov se je v relativno kratkem času povečalo hitreje od pričakovanega, kar kaže na izreden interes za tovrsten način organiziranega delovanja. Z nekaj izjemami je zadovoljiva tudi prostorska pokritost. V zadnjem obdobju nekateri centri širijo svojo dejavnost preko občinskih meja in se povezujejo s širšim okoljem ali celo vzpostavljajo »satelitske« enote. V letu 2011 je urad sofinanciral dejavnost in programe 60 centrom.

Sledeča poglavja nam bodo pokazala, kako se zgoraj navedena definicija sklada z realnim stanjem.

SUMMARY

Youth Network MaMa with the agreement of the Office for Youth by the Ministry of Education and Sport of the Republic of Slovenia carried out the Analysis of the Youth Centres in Slovenia. With this analysis we aim to get information about the youth centres in Slovenia that have the status of youth centre certified by the Office for Youth as an phenomenon of the Slovenian youth field. Our goal was to analyze the potential they have for a future structure of the youth sector.

This publication gives us an insight of the development of youth centres in Slovenia. We gained information and facts from the pioneers of youth centres in Slovenia, from the youth centres and from the local municipalities with established youth centres. We analyzed the already existing literature and we overvalued the situation of youth centres around Europe. We classified the facts in a way that gives us a chronological insight of the development of youth centres in Slovenia, starting with the foundation of the first youth centres leading to the present situation in the years 2010 and 2011 and concluding with a prediction of a direction which development of youth centres might take in the future

The youth centres represent the central point where young people of all ages and all worldviews create a large and colourful scale of different club activities which offer a possibility to preventive activities and non formal education for young people on a local level.

(http://www.ursm.gov.si/si/delovna_podrocja/mladinske_organizacije/, 28.9.2011)

The basic purpose of the youth centres is socialization and inclusion of the organized and especially so called unorganized youth in the local, regional and international areas with the aim of prevention, non formal educational, volunteering, cultural, social, free time and other activities that give space to all kind of youth initiatives.

The goals of the functioning of the youth centres are to encourage youth participation, to enable active citizenship, to implement multicultural education and above all to integrate young people in the society trough a better knowledge of the position and the role of the youth in the society.

Apart of the programs and projects that are carried out there, the youth centres provide a counselling, organizational, financial and technical help to voluntary organizations, to autonomous youth groups as well as to individuals. In this sense the youth centres have various different functions: a preventing, an associative, an educational and a developmental function.

On the 28th of May 2010 the Act on the public interest in youth sector was published in the Official Journal of Republic of Slovenia. This Act identifies youth

youth sector and defines what public interest is inside the youth sector and how it should be applied.

The analysis was carried out in a transitional period when the mentioned Act was in the process of implementation. The facts that we gained with the analysis were preceding from the period when the regulation of youth centres were basing on different statuses of organizations certified by the Office for Youth.

Until the Act on the public interest in youth sector was published, a youth centre was identified and precisely defined in the framework of the open calls made by the Office for Youth. The basic conditions that defined what was and what not a youth center was were: continuity of functioning, program plurality with a certain number of activities, an adequate infrastructure and location of the centre, competent and professional staff, democratic organizational principles of the leadership and support to similar youth organizations.

The Act on the public interest in youth sector placed the youth centre in juridical material as written in the Article 28:

A youth centre is an organised functional centre for youth provided by the local community or other legal entity of public or private law or a natural person, in which the programmes in the youth sector and the youth work are implemented at a local level.

The youth centres shall:

- provide for the conditions of operation, socialising and other activities of young individuals regardless of the fact, whether they are members of youth organisations or not, and the youth organisations of local communities;
- provide for the youth infrastructure;
- provide for appropriate spatial conditions and equipment for implementing the youth work and for the appropriate qualifications of personnel to support the youth work;
- provide the conditions for developing creative and critical young individuals;
- develop and implement the programmes in the field of information and consultation and informal learning;
- participate in implementing youth mobility, volunteer youth work, active citizenship, youth research work and integration at an international level;
- provide support to other programmes in the youth sector in the local environment.

The number of youth centres increased fast in an relatively short period of time, which points to a remarkable interest for such kind of organized functioning. With a few exceptions the regional coverage is satisfactory. Lately some youth centres are spreading their activities across the borders of their local community connecting with a wider area or even establishing »satellite« units.

In the year 2011 the Office for Youth co-financed the activities and programmes of 60 youth centres around Slovenia.

METODOLOGIJA

Za pridobitev vseh podatkov, ki vam jih v publikaciji predstavljamo, smo uporabili različne metodologije. Za potrebe prvega poglavja, ki se nanaša na pionirje in začetke mladinskega dela, smo k sodelovanju povabili več sogovornikov, izvedli pa intervjuje s štirimi osebami, ki so tako ali drugače vplivale na razvoj mladinskih centrov in mladinskega dela, kot ga poznamo danes. Intervjuji so bili izvedeni med julijem in avgustom 2011.

Drugi del publikacije je namenjen analizi vprašalnika, ki so ga prejeli vsi vodstveni delavci vseh mladinskih centrov, ki so imeli 1. 1. 2011 status mladinskega centra pri Uradu RS za mladino. Vprašalnik sta predhodno pregledala in podala nekaj konstruktivnih predlogov sodelavca ZRC SAZU dr. Jernej Mlekuž in dr. Kristina Toplak. Na ta vprašalnik je odgovorilo 28 mladinskih centrov, skoraj vsi so člani Mladinske mreže MaMa⁴.

Ta vprašalnik je bil v prvi vrsti kvantitativen in je ponudil vrsto statističnih podatkov - o organiziranosti mladinskega centra, o številu zaposlenih, obsegu financiranja, o izvajanju različnih programov in podobno. S tem smo želeli preveriti, v kakšnem stanju se nahajajo mladinski centri po Sloveniji, kakšen je njihov program in s kakšnimi težavami se srečujejo. Vprašalnik je bil preko spletne pošte posredovan v juliju, v septembru pa so se podatki vpisovali v bazo podatkov. Večina kvantitativnih odgovorov je bila obdelanih v programu SPSS.

V tretjem delu smo analizirali vprašalnike, ki smo jih poslali na občine, kjer so razviti mladinski centri. Od vseh občin, kjer delujejo organizacije s statusom mladinskega centra pri URSM, je na vprašalnik odgovorilo 33 občinskih uslužbencev. Vprašanja so bila odprtega tipa in so nam ponujala predvsem vpogled v mnenje občin o delu mladinskega centra, pričakovanja občin do mladinskih centrov in napoved smeri razvoja mladinskih centrov.

V nadaljevanju smo se ustavili pri analizi literature z mladinsko tematiko. Tukaj smo analizirali predvsem predmetne oznake, leto izdaje in vrsto publikacije.

⁴ Mreža MaMa je organizacija, ki združuje in zastopa organizacije, ki opravljajo dejavnosti mladinskih centrov ali delujejo na področju mladinskega dela v Sloveniji za namene podpore mladim in njihovega kakovostnejšega preživljanja prostega časa ter boljšega življenja v družbi. Mreža MaMa s svojim delovanjem:

- povezuje organizacije, ki opravljajo dejavnosti mladinskih centrov ali delujejo na področju mladinskega dela;
- zastopa skupne interese članic v odnosu do vladnega sektorja in ostalih sogovornikov;
- obvešča članice o dejavnostih in aktivnostih, ki so pomembne za njihovo delovanje, se tičejo mladih in dela z njimi;
- organizira srečanja in spodbuja komunikacijo ter projektno povezanost med članicami;
- članicam nudi strokovno pomoč;
- skrbi za neformalno izobraževanje mladinskih delavcev in zaposlenih v mladinskih centrih.

Mladinsko delo dolgo časa ni bilo umeščeno v zakonske osnove in s tem je bilo nekoliko prikrajšano za strokovnost in profesionalnost. S to analizo smo želeli preveriti, kakšna vrsta literature za mladino obstaja in kako razvito je strokovno polje mladinskega dela na tem področju.

Za potrebe pregleda mednarodnih praks smo pregledali obstoječo literaturo na to temo. S tem smo želeli primerjati prakse mladinskega dela drugod po Evropi. Primerjava temelji predvsem na nacionalni organiziranosti mladinskega sektorja, financiranju mladinskih centrov, funkciji mladinskih centrov in razpršenosti mladinskih centrov v štirih izbranih državah.

Sinteza, ki sledi predstavitvi posameznih vprašalnikov in analiz literature, je skupek vsega in nam ponuja celovit vpogled v delovanje mladinskih centrov, saj zajema več vidikov mladinskega dela, in sicer strukturo organizacij, vsebino, delo, okolja, v katerem delujejo mladinski centri, orodja, ki jih uporabljajo za dosego svojih ciljev, in podobno.

PIONIRJI MLADINSKEGA PODROČJA

UVOD

Izbor pionirjev mladinskih centrov za potrebe raziskave je bil narejen po načelih njihovega dejanskega udejstvovanja pri razvoju mladinskih centrov, njihovi participaciji pri razvoju mladinskega dela v okviru mladinskih centrov na nacionalni ravni in pripravljenosti za izvedbo intervjuja v obdobju nastajanja raziskave. Na naše povabilo k sodelovanju, so se odzvali:

- Patricia Čular, nekdanja direktorica Mladinskega centra Brežice in prva direktorica Mladinske mreže MaMa, sedanja podžupanja občine Brežice;
- Nina Ukmar, nekdanja voditeljica enote Mladinski center Podlaga Sežana, danes višja svetovalka za področje projektov, kulture in športa na Občini Sežana;
- Jurij Šarman, dolgoletni mladinski delavec in koordinator mladinskih programov v CID Ptuj;
- Zorko Škvor, starosta mladinskega dela v Sloveniji, danes podsekretar na Uradu RS za mladino.

OMEJITEV RAZISKAVE

Zaradi neposredne dostopnosti oseb v času izvajanja raziskave so bili intervjuji izvedeni le z osebami, ki so sodelovale pri nastanku mladinskih centrov kot javnih zavodov. Zato ta del kvalitativne raziskave temelji na specifičnih značilnostih tistih lokalnih skupnosti oziroma lokalnih oblasti, ki so se zavedle pomena ustanavljanja mladinskih centrov kot javnega interesa. Razlike pri ustanavljanju in razvoju mladinskih centrov kot javnih zavodov in nevladnih organizacij (najpogosteje društev) so pomembne, a niso predmet te raziskave. S tem delom raziskave torej opredeljujemo ožji del nastanka in razvoja mladinskih centrov, ki predstavlja nekatere pomembne skupne značilnosti. Pri izvedbi intervjujev je vedno prisotna tudi določena mera subjektivnosti, ki pa na pomembna sporočila ni neposredno vezana.

PREDSTAVITEV INTERVJUJEV

Intervju je sestavljen iz dvanajstih strukturiranih vprašanj, ki so s podvprašanji skušala zajeti širšo vsebino, pomembno za to raziskavo. Vprašanja so v prvem delu namenjena operativnim elementom vzpostavljanja mladinskih centrov v lokalni skupnosti, sledijo vprašanja vzpostavljanja programov in odnosa okolja, v zaključnem delu pa pionirje povprašamo tudi o aktualnem stanju in njihovem mnenju o prihodnosti razvoja mladinskih centrov.

IDEJA/POBUDNIKI

Kdo so bili prvi pobudniki za mladinski center? Na kakšen način se je razvijala ideja mladinskega centra? Katere so bile prelomne točke za nastanek mladinskega centra?

Patricia Č.: Na vprašanje, kdo so bili prvi pobudniki za mladinski center, je težko odgovoriti enoznačno. Pobuda se je istočasno pojavila vsaj na dveh nivojih. URSM je na občino posredoval »ponudbo« sofinanciranja investicij v infrastrukturo, namenjeno za izvajanje programov mladinskega centra. Dopis je bil na občino naslovljen po mojem mnenju v letu 95-96. Ker so to bila redka investicijska sredstva države za občine, je Občina Brežice takoj pristopila k izvedbi analize in k pripravi programa za delovanje mladinskega centra, v tesnem sodelovanju z mladimi. Istočasno je koordinacija mladih, ki so jo sestavljali akterji na področju dela z mladimi/za mlade (društva, podmladki političnih strank....), na Občino naslovila pobudo za vzpostavitev mladinskega centra kot javnega zavoda z lastnimi prostori. Po mojem mnenju je bila pobuda URSM ključna, saj so se pobude mladih pojavljale v okolju že prej in bile vsebinsko s svojim delovanjem zelo močno zastavljene, vendar s strani Občine ni bila izkazana velika pripravljenost. Ideja mladinskega centra se je torej razvijala v letih 1996-1999, ko je Občina izvedla analizo potreb mladih, na podlagi te skupaj s koordinacijo mladih pripravila program delovanja mladinskega centra ter sprejela Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Mladinski center Brežice (leta 1997). Temelji so bili zastavljeni z dejanskim pričetkom delovanja centra marca 1999 oziroma oktobra 1999, ko je Mladinski center Brežice odprl klubski prostor kot prostor programskega delovanja z mladimi/za mlade.

Kot prelomne točke torej izpostavljam pobudo sofinanciranja v mladinsko infrastrukturo URSM, nadalje koordinirano in enotno delovanje mladih v dialogu z Občino v postopku ustanavljanja, potem sprejem odloka o ustanovitvi mladinskega centra v obliki javnega zavoda ter aktivni zagon delovanja mladinskega centra z otvoritvijo odprtega klubskega prostora.

Pomembna prelomnica v življenju vseh mladinskih centrov, ki se je mogoče zaradi »mladosti« delovanja teh premalo zavedamo, je odraščanje kadra, ki je v začetku delal sam zase in je izhajal iz ciljne skupine mladih, potem pa je z leti dozorel in programe kreiral za mlade, kjer je poseben izziv in poudarek pri nastajanju teh programov z mladimi.

V današnjem času označujem kot novo prelomnico zopet vlaganja v infrastrukturo za mlade s poudarkom na razvoju turistične infrastrukture in delno tudi nove programske ponudbe mladinskih centrov.

Nina U.: Pobudniki so bili skupina aktivistov pod okriljem Kluba študentov Sežana, kasneje mladi aktivisti, ne vsi študentje, večinoma glasbeno aktivni mladi. Ideja je nastala ob razvoju poletnega festivala Poletje v školjki, ki je kasneje prerasel v Mladifest. Po tem festivalu smo takratni aktivisti želeli svoje prostore za preživljanje prostega časa, v tistem času so bili najbolj v ospredju glasbeni koncerti.

Prelomna točka je bil gotovo poletni festival, ki mu je sledilo izvajanje koncertov v 'sposojeni dvorani' v deset kilometrov oddaljeni vasi Lokev. Nato zagotovo še spodbuda – razpis URSM za investicije v mladinsko infrastrukturo. Klub študentov je kasneje izvedel celo arhitekturni natečaj za ureditev prostorov. Mladi so tako sami sooblikovali ureditev.

Jurij Š.: Skupščina občine Ptuj je konec 80-ih ukinila Klub mladih, ki je bil do takrat glavno stičišče mladih v mestu. Razlogi so bili predvsem politične narave. Do leta 1994 je delovala samo še Občinska zveza prijateljev mladine Ptuj, ki je bila vodilna organizacija za otroke v takratni občini Ptuj. V tem letu je dozorela ideja nekaterih članov Občinske ZPM Ptuj, da bi bilo potrebno ustanoviti organizacijo za mlade.

Zorko Š.: V času mojega prihoda na Urad RS za mladino je že obstajal zametek »minimalistične« ideje o mladinskih centrih v bližini ali prizidkih šolskih stavb, kar sem kot skrbnik smatral za premalo ambiciozen pristop, zato sem razvil in predlagal »dolgoročni razvojni program pridobivanja prostorov za mlade«. Kot prelomno podporo na mednarodni ravni lahko štejemo odločitev Sveta Evrope - Direktorata za mladino in šport⁵, da po vzpostavitvi »drugega« centra v Budimpešti spodbudi nastajanje »tretjih« (regionalnih) centrov.

PRVI KORAKI

Katere so bile prve poteze za nastanek mladinskega centra na formalni ravni? Kako je nastajala pravna oseba? Kako je potekalo sprejemanje pomembnih odločitev?

Patricia Č.: Strokovna služba Občine Brežice, na oddelku za družbene dejavnosti, je na ponudbo URMS izvedla analizo potreb na področju mladinskega dela, skozi katero so mladi izkazali potrebo po prostoru, ki so ga prepoznavali kot mladinski center. Istočasno so mladi oblikovali koordinacijo mladih, ki je upoštevač rezultate analize izdelala dolgoročni in kratkoročni program delovanja mladinskega centra. V sodelovanju s strokovno službo so izbrali javni zavod kot primerno obliko delovanja, predvsem zaradi rednega proračunskega financiranja. S tem gradivom je župan, ki je ves čas podpiral idejo mladinskega centra, uvrstil na dnevni red občinskega sveta točko ustanovitve javnega zavoda mladinski center.

Ves čas ustanavljanja je potekalo tesno sodelovanje med županom, občinsko strokovno službo, koordinacijo mladih in posameznimi svetniki občinskega sveta.

Nina U.: Ključna oseba je bil pravi sogovornik na Občini Sežana, na oddelku za družbene dejavnosti. Ta oseba je potem tudi 'prepričala' župana, zaupala mladim in vodila večino postopkov. Formalno je vse zadeve izvajal Klub študentov Sežana (KŠS v nadaljevanju) in tudi neformalno sledil investiciji v prostore. Obenem se je pripravljala ustanovitev javnega zavoda, kasneje pa se je izoblikoval kompromis, da se mladinski center priključi obstoječemu takratnemu Zavodu za šport. Gotovo ne smemo prezreti dejstva, da je ravno v tistem času mladina oblikovala svojo listo in kandidirala na lokalnih volitvah ter da so bili v občinski svet izvoljeni kar trije predstavniki te liste.

Jurij Š.: Občinski uradniki so zaradi pritiskov civilne iniciative nekaterih pomembnejših posameznikov »prisluhnili« ideji in v aprilu 1994 je bil sprejet Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Centra interesnih dejavnosti Ptuj. Takrat je bilo mladinsko delo v Sloveniji v povojih. Mladinskih centrov še ni bilo veliko.

⁵ Svet Evrope s sedežem v Strasbourgu v Franciji, ki danes šteje 47 držav članic, združuje tako rekoč vso evropsko celino. Cilj te organizacije je spodbujanje skupnega demokratičnega in pravnega prostora, ki deluje na osnovi Evropske konvencije o človekovih pravicah in drugih referenčnih besedilih o zaščiti posameznika.

Zorko Š.: Osnova za odločitve je bila vzpostavljena v času obiskov vseh takratnih lokalnih skupnosti (prejšnjih 64 občin) in s sprejemom letnih proračunov. Prvotni obseg razvojnega programa je v načrtu zajel ducat lokalnih okolij, po celotni Sloveniji, kar je bilo treba kaj kmalu načrtno revidirati.

ZAGOTAVLJANJE VIROV

Na kakšen način so se zagotavljali prvi viri (finančni, infrastruktura, človeški viri) za delovanje mladinskega centra? Kakšen je bil proces razvoja in vlaganja v človeške vire? Kje so bile največje težave pri zagotavljanju virov?

Patricia Č.: Ker je bil mladinski center ustanovljen kot javni zavod, je bil del sredstev zagotovljen s proračunom občine. Sredstva so bila namenjena za plačo direktorja, del pa za sofinanciranje javnega dela, skozi katerega je bila vključena druga oseba.

Dve osebi (direktor, informator) sta v prvem letu predstavljali celotno kadrovsko zasedbo mladinskega centra. Večina kadra se je v naslednjih letih vključevala najprej preko programov aktivne politike zaposlovanja, ostali pa so bili vezani preko avtorskih pogodb ali študentskih napotnic. Nove zaposlitve so bile izvedene leta 2004, ko se je center predvsem okrepil z administrativno tehničnim kadrom. Kader, ki je izvajal posamezne vsebine, je še vedno ostal na kratkoročnih pogodbah. Programska sredstva je zavod na začetku pridobival tudi od občine, izključno preko razpisov, kar se je čez nekaj let izoblikovalo v dodatno samostojno proračunsko postavko za programe centra, ki so se prepoznali kot zanimivi za ciljno skupino.

Gradnja kadra za delo znotraj mladinskega centra po mojem mnenju še poteka. Zaradi nujnosti tesne povezanosti vsebine s ciljno skupino se sprašujem, ali je stalen kader v mladinskih centrih sploh primeren za oblikovanje programa. Morda pa je primeren le za okvirno administrativno-tehnično podporo.

Širša prepoznavnost mladinskega centra, pomanjkanje njegove jasno definirane vloge v okolju je verjetno največja ovira pri definiranju virov financiranja. Odsotnost stalnosti teh je tudi znotraj vedno novih, kreativnih projektov, ki s sabo nosijo tudi možnosti novih virov. Financiranje infrastrukture in osnovnih kadrov postaja stalnica, stabilnost financ za nove vsebine pa izziv.

Nina U.: Finančni viri so bili zagotovljeni s strani URSM in Občine Sežana, KŠS pa je v prostore vložil svojo opremo, človeški viri pa s strani KŠS ter deloma s pomočjo Občine Sežana. Težava je bila, da ni bilo zagotovljenega rednega

financiranja človeških virov od začetka dalje in ta dejavnik se še vedno »vleče«. Miselnost, ki manjka, je, da se mora enakomerno vlagati tako v prostore in opremo kot tudi v človeške vire. In to slabost oziroma posledico nosi s seboj mladinski center še danes. Občinski svetniki (odločevalci) dejansko niso razumeli koncepta razvoja mladinskega dela in vprašanje je, če ga razumejo danes.

Jurij Š.: Z odlokom o ustanovitvi, ki je predvideval v.d. direktorja in nekaj materialnih stroškov za delovanje. Dodeljeni so mu bili prostori (pisarna in skladišče v enem prostoru v velikosti 30m²), v upravljanje pa je dobil še manjšo mansardno dvorano. Zavod je deloval z v.d. direktorjem (kasneje direktorjem) do leta 1995, od takrat naprej pa še z enim zaposlenim, preko javnih del, vse do leta 2001.

Seveda so bili največji problemi s financami, saj je po ustanovitvi splahnela politična volja po dodatnem sofinanciranju za programe.

Zorko Š.: Prvi finančni viri so bili zagotovljeni z ministrstva, s pogojem, da je lokalna skupnost sodelovala vsaj polovično. Omembe vredni projekt vlaganja v človeške vire je bil skupen dvoletni projekt Urada in Mladinskega sveta Slovenije⁶ z naslovom »Razvoj lokalnih mladinskih struktur«.

MLADI

Na kakšne načine so se mladi vključevali v delovanje mladinskega centra? Kakšen je bil njihov odnos do nastajanja mladinskega centra? Kakšen je bil nivo njihovega udejstvovanja pri nastanku mladinskega centra?

Patricia Č.: Mladi so mladinski center ustanavljali sami zase na podlagi potreb, ki so jih jasno izkazali skozi analizo občine. Sami so zastavili program, oblikovali predlog za vodjo centra in tesno sodelovali pri začetkih delovanja. Lahko

⁶ Mladinski svet Slovenije je krovna mladinska organizacija v Sloveniji, ki združuje 17 mladinskih nevladnih organizacij različnih interesnih, nazorskih ali političnih usmeritev. MSS zastopa interese mladih pri nacionalnih oblasteh in v mednarodnih združenjih ter sodeluje pri spodbujanju razvoja mladinske politike pri nas in po svetu.

(http://www.ursm.gov.si/si/delovna_podrocja/mladinske_organizacije/ 3.11.2011)

ocenim, da je bilo udejstvovanje 100% oz. da je mladinski center nastal od spodaj navzgor ob pravem času, ko je URSM podal pobudo sofinanciranja lokalnim skupnostim.

Nina U.: Neizogibno dejstvo je, da je koncept mladinskega centra sooblikovala določena skupina mladih, ki je bila resnično številna, a je delovala kot 'zaključena skupina'. Ta je vabila v svoje vrste vse, ki so se želeli priključiti, vendar danes vem, da je od zunaj delovala bolj 'zaprto', kot si je želela. Kasneje se je mladinski center poskušal bolj odpreti in v to je vložil veliko truda. Ključni moment rekrutiranja novih mladih aktivistov je bilo vključevanje srednješolcev v aktivno delovanje, naprej kot prostovoljcev, ali študentov ob poletnem festivalu, kasneje močnejša vključenost vseh v sooblikovanje programa ipd.

Jurij Š.: Takratna društva, predvsem alternativna Komuna interesnih dejavnosti Ptuj (KID Ptuj), so bila negativno naravnana do ustanovitve mladinskega centra. Jemala so ga kot konkurenco, predvsem zaradi financiranja. Širšega, predvsem pa ne javnega pozitivnega odziva pri mladih takrat ni bilo zaznati.

Zorko Š.: Odziv mladih je bil presenetljiv in njihova soudeležba je bila v času iniciative, dogovarjanja ali vodenja mladinskega centra nepogrešljiva.

ODZIV LOKALNE SKUPNOSTI / ODZIV OKOLJA

Kako se je na ustanavljanje mladinskega centra odzvala lokalna skupnost? Kakšen je bil odziv medijev? Kdo so bili ključni deležniki mladinskega centra v lokalnem okolju? Zakaj so bili pomembni?

Patricia Č.: Lokalna skupnost je aktivno vodila postopek ustanavljanja mladinskega centra v sodelovanju s koordinacijo mladih. Odziv medijev je bil pozitiven, delno tudi skeptičen, saj so se nekateri predhodni poizkusi mladih vzpostaviti lasten prostor končali slabo, saj takrat niso naleteli na pripravljenost lokalne skupnosti. Skeptično tudi zato, ker je javnost oziroma okolica mladinskega centra doživljala mlade predvsem kot moteč hrup. Ključni deležniki mladinskega centra so bili dejansko celotna javnost.

Nina U.: Lokalna skupnost je delovala nezainteresirano, veliko odraslih je imelo negativen vtis, ker je mladinski center v objektu, ki še danes služi tudi kot zaklonišče. Z mediji, predvsem lokalnimi, smo imeli sicer kar dober odnos, nikoli niso pisali negativno, vendar je ostal priokus marginaliziranosti, mogoče zaradi drugačne vrste glasbe in koncertov. Ključni deležnik je bil direktor celotnega zavoda, ki je pustil mladim povsem odprte roke in jih ni omejeval, temveč vedno

dobronamerno opozarjal. S strani lokalne skupnosti se je vedno čutilo pomanjkanje podpore, čeprav je skrbnik proračunske postavke menil, da mladinski center dobro deluje.

Jurij Š.: Ustanovitev je bila izključno rezultat pritiska civilne iniciative iz krogov okrog Društva prijateljev mladine Ptuj. Takratna občinska oblast je popustila, čeprav kar nekaj naslednjih let ni imela posluha za delovanje zavoda, kar se je kazalo predvsem v kadrovske in finančne podhranjenosti zavoda. Lokalni mediji so spremljali ustanovitev zavoda in so mu bili tudi naklonjeni.

Zorko Š.: Podrobnejši opis ključnih deležnikov bi zahteval obširnejšo obdelavo, dejstvo pa je, da je v sredini 90-ih bilo aktivnih le nekaj »centrov« (Maribor, Koper, Domžale), v petih letih pa je to število preseglo 50.

LJUDJE

Kdo so bili ključni posamezniki, ki so v začetnem obdobju sodelovali pri razvoju mladinskega centra na lokalni, regionalni in nacionalni ravni?

Patricia Č.: Pomembni posamezniki na lokalnem nivoju so bili: vodja oddelka za družbene dejavnosti, zaposlena na oddelku, ki se je identificirala z mladimi, župan, svetnik, ki je sam izhajal iz vrst mladih in aktivno deloval v lokalnem študentskem klubu, predstavniki delujočih političnih podmladkov, ki so znotraj odborov svojih strank predstavljali idejo mladinskega centra, predstavniki delujočih društev mladih (2x društvo študentov, društvo podeželske mladine ...), zaposleni v mladinskem centru (direktor in informator).

Na regionalnem nivoju je bil to regionalni študentski klub. Na nacionalni ravni: URSM – Zorko Škvor, večni zagovornik projekta in tudi programa mladinskih centrov pod vsemi direktorji in tisti, ki je vlekel niti skupaj in naprej, ko se je komu zdelo, da to ni potrebno. Prav gotovo je ideja v začetku zrasla v sodelovanju s takratnim direktorjem URSM Šalamonom, saj je takrat ideja prvič šla v izvajanje (po moji oceni leta 1995).

Nina U.: Menim, da je bila ključna oseba, ki nam je stala ob strani in pomagala k pridobitvi prostorov, vodja oddelka za družbene dejavnosti na Občini Sežana, ki je takrat dobesedno morala prepričati župana za vlaganje v mladinski center. Prav tako menim, da je bila takrat skupina aktivistov zelo močna, povezana in

imela precej dobro razdeljene vloge pri vzpostavitvi mladinskega centra. Kazali smo aktivnost s tem, da smo organizirali ogromno različnih zadev in kasneje doživeli tudi politično podporo liste. Na nacionalni ravni gre gotovo izpostaviti URSM in Zorka Škvora ter takratno vodstvo URSM, ki je spodbudilo investicije v mladinske prostore.

Jurij Š.: Brez iniciative, zbrane okrog Društva prijateljev mladine Ptuj, ustanovitve še verjetno kar nekaj let ne bi bilo. V teh letih je izredno pomembno vlogo že odigral tudi Urad RS za mladino pod vodstvom Stanka Šalamona.

Zorko Š.: Patricia Čular (Brežice), Dragica Marinič (Maribor), Ljubo Raičević (Ljubljana), Janez Dvornik - Jaka (Šmartno ob Paki), Marko Brecelj in Ariana Markočič (Koper-Capodistria), Tom Gomizej (Krško), Nina Ukmar (Sežana), Borut Vencelj (Pekarna), Rudi Stegmuler (Ljutomer), skupina mladih (Ilirska Bistrica), Samo Vesel (Postojna), Aleš Ojsteršek (Velenje), Albert Mrgole (Domžale) ...

NACIONALNA RAVEN

Kako je potekalo sodelovanje pri razvoju mladinskega centra in mladinskega dela na nacionalni ravni? Kdo so bili sogovorniki? Kje so bili centri dogajanja na področju mladinskega dela? Kako je potekalo povezovanje?

Patricia Č.: Sodelovanje je prav gotovo najbolj intenzivno potekalo skozi instrument financiranja delovanja, kjer je bil najtesnejši sogovornik URSM, ki je tudi uspel zastaviti še vedno trajajoče sodelovanje z JSKD oziroma Ministrstvom za kulturo in redno sofinanciranje vlaganj v opremo/prostore, namenjeno za mladinske kulturne programe. Sodelovanje je potekalo tudi z Zavodom MOVIT, kjer so mladinski centri hitro, po objavi programa Mladina in nadalje Mladi v akciji, bili prepoznani kot glavni uporabniki. Žal pa se mi je cel čas dozdevalo, da MOVIT tega partnerstva ni prepoznal oziroma ga je prepoznal kot »negativnega« in želel ves čas skozi izvajanje programa poudarek preusmeriti drugam.

Sodelovanje z nacionalnim nivojem je bilo v večini uokvirjeno znotraj že zastavljene politike delovanja posameznega organa. Kot dober primer resnega sodelovanja lahko izpostavim način nastajanja predloga za Državni razvojni program za 2007-2013 in Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov, s katerim je bila uvrščena podlaga za razpis za mladinsko turistično infrastrukturo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v tekočem programskem obdobju.

Nina U.: Urad RS za mladino. Večinoma so vodili pogovore na samem začetku drugi, tako da ne morem odgovarjati. Sicer pa je potem, ko je mladinski center začel delovati, potekalo sodelovanje med mladinskimi centri in URSM največ preko razpisov in telefonskih klicev. Ker smo se precej ukvarjali s sabo, se prva leta nismo ukvarjali preveč z razvojem mladinskega dela na nacionalni ravni. Med sabo smo komunicirali mladinski centri po potrebi in programsko sodelovali.

Jurij Š.: Glede na nefunkcionalnost prostorov za dejavnost je zavod vztrajno iskal boljše prostore, ki bi omogočili normalno delovanje mladinskega centra. Noben poskus ni bil uspešen, vedno se je našel kakšen odgovor z občinske strani, da prostori niso primerni ali da so v denacionalizacijskem postopku. Na nacionalni ravni je postal glavni sogovornik Urad RS za mladino. V letu 1997 so stekli prvi pogovori o možnostih sofinanciranja novih prostorov CID Ptuj. Ker je URSM ponudil, takrat že Mestni občini Ptuj, sodelovanje pri sofinanciranju v mladinsko infrastrukturo, je bilo težko odkloniti ponudbo. Še posebej, ker se je iz prvih pogovorov razvila tudi ideja investiranja v mladinsko prenočišče. Tako je prišlo do konkretnih dogovorov in podpisov dveh ločenih pogodb o izgradnji mladinskega centra ter mladinskega prenočišča v isti stavbi.

Zorko Š.: Na nacionalni ravni je razvojno in povezovalno vlogo imel URSM, ki je z rednimi posveti in seminarji zagotavljal srečanja predstavnikov obstoječih in načrtovanih centrov z izmenjavo »dobrih praks«. Od vsega začetka pa se je nacionalna raven povezovala tudi na mednarodnem nivoju v okviru »Evropske mreže mladinskih centrov«(ENYC). Z vzpostavitvijo nacionalne mreže mladinskih centrov – Mladinske mreže MaMa se je prvotna vloga prenesla na samoorganiziranost nacionalne mreže.

PROGRAMI

Kako je potekalo prvo snovanje programov mladinskega centra? Kateri so bili prevladujoči programi?

Patricia Č.: Programi so bili izoblikovani na podlagi predlogov mladih v analizi, kjer so sami kot ključno prepoznali informiranje. Mladinski center je nastajal v obdobju, ko je bila dostopnost do spleta omejena, zato je razvil druge metode informiranja, kot na primer info živo točko, ki se je »prijela« tudi za ostale mladinske centre. Kot prvi in osnovni program je bila mladinska kulturna postprodukcija in zagotavljanje pogojev za mladinsko kulturno produkcijo (neformalno izobraževanje, prostori...). Od začetka delovanja mladinskega

centra ta v svoj program redno vključuje tudi najmlajše (predšolska populacija). Vzrok je v programih animacije, ki jo oblikujejo in izvajajo mladi prostovoljci, ter povezovanje s prihodnjo generacijo mladinskega centra. Od leta 2000 s programom Mladina se v program redno vključuje mednarodna dimenzija in projekti mobilnosti mladih.

Nina U.: Prevladujoči programi so bili nedvomno glasbeni in pa neformalno izobraževanje. Kasneje smo veliko delali na vključevanju mladih, participaciji in prostovoljskem delu. Nato je sledilo informiranje in šele kasneje vse ostalo. Potrebno je povedati, da sem se kot vodja mladinskega centra zaposlila za polovični delovni čas, polovico časa pa sem bila zaposlena kot koordinator preventivnih programov oz. koordinator LAS (lokalne akcijske skupine).

Jurij Š.: Ko sem prevzel izziv vodenja mladinskega centra, je bilo kadrovsko in programsko premalo denarja za resno delo in razvoj dejavnosti. Zato smo se v začetku usmerili na izvajanje večinoma programov za otroke v sodelovanju s prostovoljci v Društvu prijateljev mladine Ptuj (otroški parlament, Veseli december, Jesenski živ-žav, Pomladna vetrnica, družinski izleti ob mednarodnem dnevu družin). Ta dejavnost se je obdržala še danes in je prepoznavna v lokalnem okolju. Mladinski center nikoli ni imel ciljne skupine samo mladih, temveč je vedno razvijal dejavnosti tudi za otroke. Prav tako smo izvajali servisno dejavnost za občino, koordinirali smo izvajanje razpisa za subvencionirano letovanje otrok in mladih v Mestni občini Ptuj. To počnemo še danes. Organiziranih je bilo tudi nekaj koncertov. V letih 1997 in 1998 smo izvajali v imenu Mestne občine Ptuj razpis za sofinanciranje dejavnosti mladinskih organizacij. Razpis je pokazal veliko potrebo po takšni podpori, saj so potrebe krepko presegale razpisana sredstva. Žal pa je bil kasneje razpis ukinjen zaradi odvzema sredstev s strani ustanovitelja.

Zorko Š.: Med prvimi relevantnimi raziskavami o strukturi pluralnih programov mladinskih centrov se je pojavila naloga dr. Alenke Gril z naslovom »Organizacijska kultura mladinskih centrov«.

NEFORMALNO UČENJE

Kakšno vlogo se je pripisovalo neformalnemu učenju v okviru mladinskih centrov? Kako so potekali programi neformalnega učenja?

Patricia Č.: Programi so bili prisotni že od začetka delovanja mladinskega centra, najprej na področju kulture, kjer so potekali kot podpora produkciji.

Nadalje so se z opremljanjem z IKT pojavili programi na področju uporabe različnih programskih orodij. Sledili so jezikovni programi in programi projektnega dela s pojavom projektov mobilnosti in potrebo zbiranja sredstev (t. i. fundraisinga) tako znotraj mladinskega centra kot v ostalih organizacijah.

Nina U.: Konkretno je naš mladinski center videl večino svojega dela ravno v neformalnem učenju, vendar tega nismo znali 'ozavestiti' in primerno ubesediti, vendar je bil to ključ vseh dejavnosti. Programi so najprej potekali v obliki tečajev, delavnic in notranjega izobraževanja aktivnih mladih. Nefiks⁷ smo npr. začeli promovirati kar hitro, ko smo izvedeli zanj. Naši sodelavci in aktivisti so ga dobili ob novem letu za 'darilo'. Žal smo občutili premajhno zavedanje drugih o tem. Želeli smo, da bi na nacionalni ravni bilo veliko več podpore namenjene temu segmentu mladinskega dela.

Jurij Š.: Programi so se z začeli občutno povečevati z redno zaposlitvijo programskega vodje v letu 2001, ko smo se tudi preselili v nove prostore mladinskega centra. Takrat je prišlo tudi do spoznanja pri ustanovitelju, da nove stene poleg ljudi potrebujejo tudi denar za razvoj programov. S povišanjem programskih sredstev, z novimi prostori in z novo kadrovsko okrepitvijo se je začelo razvijati tudi področje neformalnega izobraževanja, ki je danes eno najpomembnejših področij dela z mladimi v mladinskem centru. Trajalo je torej kar sedem let, da nam je uspelo pridobiti normalne pogoje za razvoj mladinskega dela na lokalnem nivoju.

⁷ Modra knjižica neformalni indeks Nefiks je sistemsko orodje za beleženje neformalnega učenja za mlade od 14. leta starosti naprej. Posameznik lahko s pomočjo indeksa sistematično in na enem mestu zbere vse, kar je poleg rednega sistema izobraževanja še počel. V praksi to pomeni, da v modro knjižico vpisuje vsa svoja neformalno pridobljena znanja in spretnosti.

Je partnerski projekt mladinske organizacije Društva mladinski ceh in Urada RS za mladino. Temelji na ideji, da je neformalnemu učenju in izobraževanju mladih, ki poteka na različnih nivojih ter v organizaciji različnih institucij, potrebno dati večjo veljavo. Kot glavni namen projekta je bila prepoznana potreba po enotnem sistemu zapisovanja neformalno pridobljenega znanja in evidentiranju udeležbe mladih na aktivnostih v Sloveniji in po svetu. Zato se je na začetku razvil indeks neformalnega izobraževanja, v katerega se vpisujejo znanja, dosežki in kompetence.

(http://www.mladinski-ceh.si/index.php?option=com_content&view=article&id=364&Itemid=250, 6.11.2011)

POGLED NAZAJ

Lahko podate splošno oceno nastanka prvih mladinskih centrov z vidika vpliva na razvoj mladega posameznika, krepite njihovih kompetenc in socialnih veščin?

Patricia Č.: Zagovarjam, da mladinski center pomembno prispeva k razvoju številnih kompetenc in veščin vsakega posameznika, ki se aktivno vključi v njegovo delovanje. S svojo multikulturnostjo, raznovrstnostjo programov in projektov daje možnosti razvoja posameznika v smeri, ki je njemu pisana na kožo in jo lahko odkrije šele na poti po mladinskem centru.

Nina U.: Po mojem mnenju je to pomemben sooblikovalec mladostnikove osebnosti, a samo eden izmed teh. Mladinski center še vedno vidim kot pomemben dejavnik pri lokalnem identificiranju dela sežanske mladine. Ta del mladih se bo identificiral predvsem skozi neko skupinsko izkušnjo. Tem mladinski center tudi omogoča specifično socializacijo v lokalnem, regionalnem in tudi globalnem smislu.

Jurij Š.: Nedvomno je ukinjanje mladinskih klubov konec 80-ih in v začetku 90-ih let prejšnjega stoletja, ki so jih večinoma vodile Občinske organizacije Zveze socialistične mladine Slovenije (OO ZSMS), povzročilo velik prepad v razvoju mladinskega dela v Sloveniji. Nove politične grupacije na lokalnih nivojih so bile za to takrat večinoma glavni krivec. Potrebno je bilo namreč ukiniti strukture starega režima, žal tudi tiste, ki so delovale dobro. Potrebovali smo več kot 10 let za ponovno vzpostavitev nove strukture na področju dela z mladimi – vsaj v Mestni občini Ptuj. Kako prav je bilo, da smo vztrajali, kaže število mladinskih centrov, ki danes aktivno delujejo v velikem številu občin. Glede na obisk otrok in mladih v mladinskem centru in izven njega lahko potrdimo, da je delo z mladimi marsikomu od njih odprlo drugačne poglede na nadaljnjo življenjsko pot, predvsem preko aktivnega sodelovanja v neformalnih izobraževanjih, mednarodnih izmenjavah in prostovoljnem delu.

Zorko Š.: Poleg mladine, organizirane v standardnih oblikah mladinskih organizacij, so mladinski centri pritegnili k sodelovanju mnoge (druge) mlade, saj so s svojim načinom delovanja omogočili izvedbo iniciativ, projektov, programov in participacije mladih v širšem družbenem prostoru z metodo »learning by doing« ali z bolj specifičnimi pristopi, kar je bilo za mnoge mlade koristna »šola« pri pridobivanju kompetenc in socialnih veščin.

ZAKON O JAVNEM INTERESU V MLADINSKEM SEKTORJU / MLADINSKA POLITIKA

Kakšen bo po vašem mnenju doprinos Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju mladinskim centrom? Kakšno je po vašem mnenju stanje mladinskih centrov danes?

Patricia Č.: Doprinos je prav gotovo v večji prepoznavnosti mladinskih centrov – predvsem na nivoju birokratskega aparata, ki potrebuje za vsako svojo aktivnost neko pravno umeščenost. To pa morajo mladinski centri šele izkoristiti. Hkrati se mladinski centri po mojem mnenju danes nahajajo pred velikim izzivom – postati inštitucija in še vedno delati z mladimi - ali ostati mladinski klub.

Nina U.: Še vedno zapostavljeno. Kljub naporom in krepitvam ter nedvomno ključni vlogi in poziciji mladinskega centra pri delu prebivalstva – pri mladih vidim še vedno močno zapostavljenost mladinskih centrov tako na lokalni kot tudi na nacionalni ravni. Opažam nasploh marginalizacijo do mladine kot segmenta prebivalstva na obeh ravneh. Stanje mladinskih centrov: podhranjeni so finančno in kadrovsko in zato manj aktivni. Premalo spodbud in povezovanj znotraj istega ministrstva (MŠŠ!): šole - mladinski centri - centri šolskih in obšolskih dejavnosti, ki so vezani na sodelovanje v toliko, kolikor so sami aktivni. Slabo se mi zdi izkoriščanje tudi vse te infrastrukture, ki je v bistvu javna. Zakon imamo, pa prav tu se je žal vloga mladinskih centrov pokazala kot depriviligirana, že pri sprejemanju tega zakona!

Jurij Š.: Pozitivno stran Zakona vidim v jasnih definicijah, ki opredeljujejo osnovne pojme mladinskega dela in glavne akterje na tem področju. Kakšne posebne vrednosti pa, zlasti na področju financiranja, ne vidim. To področje še vedno večinoma ostaja odvisno od »dobre volje« trenutnih lokalnih oblasti. Državna sredstva, predvsem pa sredstva Urada RS za mladino, pa so premajhna. Ker imajo mladinski centri različne ustanovitelje oz organizacijske oblike, je tudi njihov položaj različen. Javni zavodi, ki že delujejo v javnem interesu, so tu v prednosti. Profesionalen oz. načrten in usmerjen razvoj mladinskega dela na lokalnem okolju pa brez tega pravzaprav skoraj ni mogoč. S tem ne zmanjšujem pomena delovanja nevladnih organizacij, ki imajo prav tako pomemben delež pri razvoju mladinskega dela in so zelo, vsaj nekatere, profesionalno organizirane in delujoče.

Zorko Š.: Zakon opredeljuje mladinsko infrastrukturo kot javni interes, kar bo olajšalo načrtovanje in razvoj segmenta, v katerem se pretežno nahajajo ravno

mladinski centri. Pomembno je tudi, da zakon instrukcijsko omenja mladinske centre, saj je s tem omogočeno enotnejše razumevanje te infrastrukturno-programске celote. Glede na obe dejstvi menim, da si lahko obetamo nadaljevanje razvoja tega dela sektorja.

URSM se redno srečuje s poizvedovanjem po lokalnih skupnostih, ki bi želele vzpostaviti mladinski center in na podlagi tega ocenjujemo, da bo število še naraščalo. Ugotavljamo, da so centri medsebojno izredno heterogeni ter da vsak zase uspeva ohranjati aktualnost.

POGLED NAPREJ

Prosimo, predstavite vaš pogled naprej z vidika pomena delovanja mladinskih centrov za mlade? Kakšne so možnosti za razvoj mladinskih centrov na nacionalni ravni in njihovo povezovanje na mednarodni ravni?

Patricia Č.: Mladinski centri so skozi svoje delovanje vzpostavili zgledno infrastrukturo in programe, ki že od začetka presegajo ciljno skupino mladih, saj pokrivajo potrebe različnih skupin. Upoštevajoč krčenje proračunov oziroma nezavidljive finančne napovedi, je smiselno, da se s svojo ponudbo prilagodijo širši ciljni skupini. Ker je kar nekaj centrov postalo upravljavcev infrastrukture, bodo ti morali bolj konkretno stopiti na področje trženja, s katerim so se do sedaj le redki spogledovali.

Ohranjati področje dela z mladimi in neprofitnost z določenim namenom pa sta poudarka, ki morata biti pri tem vseskozi prisotna. To je oziroma bo prav gotovo velik izziv.

Nina U.: Mreženje je ključnega pomena za uspešno in učinkovito delovanje sektorja. Za nacionalno raven so mreže ključne, saj predvsem z njihovo pomočjo v prostoru država prepozna potrebe in izzive ter v partnerstvu aktivno išče odgovore nanje. Sama vidim možnosti za napredek v krepitvi mreže mladinskih centrov in preko nje nazaj mladinskih centrov, ki naj okrepljeni sodelujejo z lokalno skupnostjo (v širšem pomenu) čim bolje. Prav tako se mi zdi zelo pomembno, da se nudi redno izobraževanje ter medsebojno sodelovanje mladim in zaposlenim v mladinskih centrih z namenom nuditi mladim primerno podporo za uresničevanje njihovih projektov, idej ipd. Zadnji dve leti je dobesedno 'udar' na področja, ki so bila leta zapostavljena (krepitev in senzibilizacija zaposlenih v občinskih upravah, raziskovanje segmenta in odnosov mladi - občina).

Jurij Š.: Zraven rednega izvajanja svojih programskih področij mladinskega dela so lahko mladinski centri priložnost državi (posameznim ministrstvom in organom v sestavi), da prenesejo operativno izvajanje posameznih ukrepov države, ki se nanašajo na mlade v lokalnih okoljih, na mladinske centre. Žal je to še premalo prepoznano kot priložnost. Delovanje zavoda Mladinska mreža MaMa, ki predstavlja in interesno združuje pomembno število mladinskih centrov v Sloveniji, je usmerjeno prav v to. Izvajanje mednarodnega mladinskega dela je pomembno programsko področje mladinskih centrov. Že sedaj so mladinski centri v Sloveniji zelo pomemben partner Nacionalni agenciji programa Mladi v Akciji. Prav tako pa članstvo v mednarodnih mladinskih organizacijah, kot sta Evropska mreža mladinskih centrov (ENYC) ali Evropska konfederacija mladinskih klubov (ECYC), predstavlja priložnost za Mladinsko mrežo MaMa kot tudi posamezne mladinske centre za izvajanje aktivnosti za mlade tudi na tem področju mladinskega dela. Predvsem bo to povezovanje v bodoče pomembno za tiste mladinske centre, ki so prevzeli v upravljanje mladinska prenočišča. V Evropski zvezi je lokalno mladinsko delo obveza lokalnih oblasti. V Sloveniji tega odločilnega političnega koraka državni zbor še ni uspel narediti. Zato trenutno ne obstajajo zakonske osnove, ki bi obvezovale lokalne skupnosti, da ustanovijo in v veliki meri financirajo dejavnost lokalnega mladinskega centra. To onemogoča stabilnost in razvoj mladinskega dela in ga postavlja v odvisnost od dnevne lokalne politike. Ne glede na to pa je podpora države pri razvoju mladinskega dela na lokalnem nivoju trenutno še vedno neizogibno potrebna in se ne bi smela zmanjševati vse do takrat, ko bo ustvarila pogoje in prenesla obveznosti (skupaj s potrebnimi finančnimi sredstvi) ter pristojnosti za razvoj mladinskega dela na lokalne skupnosti.

Zorko Š.: Doslej je mladinske centre zbliževalo iskanje najboljših odgovorov na izzive, povezane z nastankom in rednim delovanjem. Glede na dejstvo, da se njihovo število opazno ne povečuje, pa tudi ne zmanjšuje, gre sklepati, da bo zdravstveno stanje mladinskih centrov relativno stabilno, nekoliko manj optimistično pa je videti prihodnost na mednarodni ravni, odkar je URSM odtegnil dosedanjo podporo vključevanju v »nacionalne« projekte oziroma to prepustil inovativnemu samoorganiziranju.

UGOTOVITVE

Začetki delovanja mladinskih centrov so bili pogojeni s stanjem družbene odgovornosti posameznikov znotraj občin in njihovega aktivnega dela z mladimi pobudniki, ki so praviloma prihajali kot aktivisti iz mladinskih organizacij. Stanje na področju mladih je bilo v 90 letih obravnavano kot obrobno in marginalizirano, osrednje teme mladih so bile še vedno šola in z njo povezane obšolske dejavnosti. Pobudne skupine za ustanavljanje mladinskih centrov so bile praviloma iz ožjih skupin mladih, ki so pogostokrat veljale za zaprte, predvsem v manjših lokalnih skupnostih. Na nacionalni ravni je nekatere pomembne prebojne točke dosegel Urad za mladino RS, ki je motiviral lokalne skupnosti za ustanavljanje mladinskih centrov z neposredno finančno podporo. Vlogo pri razvoju mladinskih centrov je imel tudi program Mladina/Mladi v akciji s sofinanciranjem mladinskih projektov. Vloga Nacionalne agencije se je z razvojem mladinskih centrov pomembno krepila. Poleg neposredne podpore mladih in mladinskih organizacij pri ustanavljanju mladinskih centrov se je večkrat izkazalo, da je bil začetni zagon delovanja mladinskih centrov močno odvisen tudi od posameznih oseb. Viri za delovanje mladinskih centrov kot javnih zavodov so bili osredotočeni na zagotavljanje infrastrukture in vzdrževanje šibkih kadrovskih virov. Sredstev za program praviloma ni bilo, zato se je izvajal v skladu z zmožnostmi financiranja posamičnih projektov, s prostovoljnim delom in z "inovativnimi" pristopi mladih pri izvajanju projektov. Začetki izvajanja programov so temeljili predvsem na mladinski kulturi, v razvoju mladinskih centrov so nato našli svoj prostor tudi neformalno učenje, informiranje in nazadnje projekti mednarodne mobilnosti. Pri pogledu v prihodnost "pionirji" izpostavljajo Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju kot dobrega na področju pojasnjevanja definicij in urejanja birokratskih vprašanj, druge ocene glede na aktualnost težko podajo, njihova mnenja pa so tudi nasprotujoča. Pionirji ugotavljajo tudi pomen nenehnega odgovarjanja na izzive, s katerimi se danes soočajo mladi, in vidijo mladinske centre predvsem kot organizacije, ki bodo mladim zagotavljale kompetence za njihov osebni razvoj.

MLADINSKI CENTRI PO SLOVENIJI

V tem razdelku vam predstavljamo analizo mladinskih centrov. Pri tem smo si pomagali s podatki, ki smo jih pridobili od Urada RS za mladino in so jih mladinski centri podali v prijavi na Javni poziv za sofinanciranje mladinskega dela v letu 2011 in se nanašajo na vse organizacije, ki so pridobile status mladinskega centra pri Uradu RS za mladino.

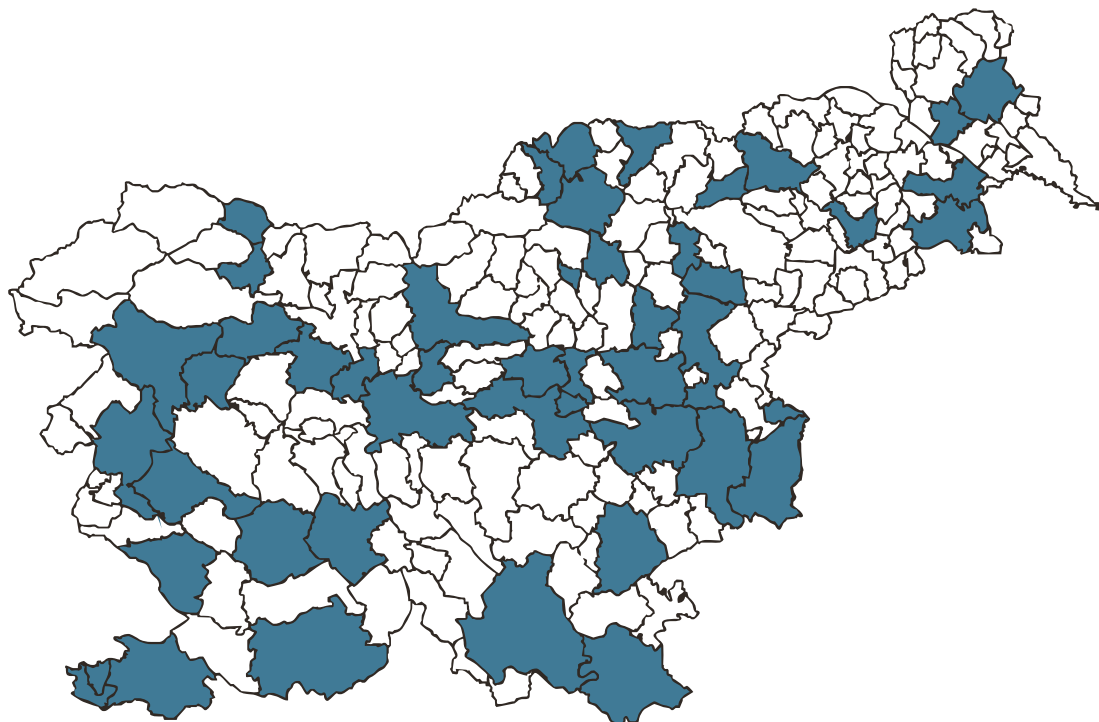
Ker pa ti podatki ne ponujajo celotnega vpogleda v položaj mladinskih centrov, smo pripravili tudi dodatni vprašalnik. Z analizo smo pridobili podatke o mladinskih centrih, ki imajo status mladinskega centra, priznan s strani Urada RS za mladino, kot fenomenu v in pri razvoju slovenskega mladinskega prostora ter analizirali njihove potenciale v bodoči strukturi mladinskega sektorja.

Vprašalnik je razdeljen na več sklopov:

- a) struktura organizacije in kadri, kjer je poudarek na pregledu prostorskih kapacitet in kadrovske strukture mladinskih centrov;
- b) finance, kjer je osnova za pregled finančnega poslovanje v letu 2010;
- c) program, kjer pregledamo najpogostejše dejavnosti, udeležbo mladih ter učne učinke;
- d) sodelovanje z lokalno skupnostjo;
- e) načrtovanje programa;
- f) spremljanje mladinske politike;
- g) sodelovanje z drugimi organizacijami.

Na Javnem pozivu za sofinanciranje mladinskega dela v letu 2011 je bilo uspešnih 60 organizacij s statusom mladinskega centra, ki ga podeljuje Urad RS za mladino.

Na spodnji sliki je razvidna razpršenost mladinskih centrov, v tabeli pa so navedeni vsi mladinski centri s statusom.

Slika 1: Zemljevid vseh mladinskih centrov

1	Celjski mladinski center
2	Center interesnih dejavnosti, Ptuj
3	Center za mlade Ruše
4	Center za mlade, Domžale
5	Cerkljanski mladinski klub, Cerkno
6	Društvo Blejski mladinski center, Bled
7	Društvo mladinski center Osmica, Maribor
8	Društvo prijateljev zmerne napredka, Koper
9	Društvo Salezijanski mladinski center Celje
10	Društvo Salezijanski mladinski center Cerknica
11	Društvo Salezijanski mladinski center Maribor

12	Društvo Salezijanski mladinski center Rakovnik, Ljubljana
13	Društvo Salezijanski mladinski center Sevnica
14	Društvo študentski kulturni center, Ljubljana
15	Društvo študentski, mladinski in otroški center Laško
16	Javni zavod Ratitovec, Železniki
17	Klub mladih Kočevja
18	Koroški zavod za kulturo, Ravne na Koroškem
19	KUD France Prešeren Trnovo, Ljubljana
20	Kulturno društvo mladinki center Indijanez, Maribor
21	Kulturno izobraževalno društvo Kibla, Maribor
22	Kulturno izobraževalno društvo Pina, Koper
23	Kulturno umetniško društvo Mreža, Ljubljana
24	Mladinski center BIT, Črnomelj
25	Mladinski center Dravinjske doline, Slovenske Konjice
26	Mladinski center Kotlovnica, Kamnik
27	Mladinski center Krško
28	Mladinski center Litija
29	Mladinski center Medvode
30	Mladinski center Nova Gorica
31	Mladinski center Ormož
32	Mladinski center Prlekije-Pokrajinski center, Ljutomer
33	Mladinski center Šmartno ob Paki
34	Mladinski center Trbovlje
35	Mladinski center Velenje
36	Mladinski center Zagorje ob Savi
37	Mladinski centre Brežice

38	Mladinski informativni in kulturni klub Murska Sobota
39	Mladinski klub Lokal Patriot, Novo mesto
40	Mladinski klub Nade Žagar, Ilirska Bistrica
41	Mladinski kulturni center Maribor
42	Mladinsko društvo Bistrica ob Sotli
43	Mladinsko informacijski center, Ljubljana
44	Pekarna-Magdalenske mreže, Maribor
45	Razvojna agencija Kozjansko, Šentjur
46	Središče Rotunda, Koper
47	Šaleški študentski klub, Velenje
48	Športni in mladinski center Piran
49	Vetrnica, Slovenj Gradec
50	Zavod neinstucionalne kulture Masovna, Solkan
51	Zavod O, Škofja Loka
52	Zavod za kulturo, šport, turizem in mlad. dejavnosti Sevnica
53	Zavod za razvoj in umetnost ART Središče, Ljubljana
54	Zavod za šport Ajdovščina
55	Zavod za šport Jesenice
56	Zavod za šport, turizem in prosti čas, Sežana
57	Zavod za šport, kulturo, turizem in mladino Radlje ob Dravi
58	Zveza društev mladinski center Postojna
59	Zveza prijateljev mladine Maribor
60	Zveza Tolminskih mladinskih društev, Tolmin

Tabela 1: Seznam mladinskih centrov s statusom mladinski center pri URSM na dan 1.1.2011

Iz preglednice je razvidno, da so mladinski centri prisotni tudi v manjših mestih in naseljih, vendar pa je pojavnost mladinskih centrov pogostejša v večjih mestih oziroma občinah. Največja koncentracija mladinskih centrov je v Posavski regiji, saj imajo mladinski center štiri od šestih občin. Obalnokraška regija ima malo občin (sedem), a kar v štirih so mladinski centri. V Notranjsko-kraški regiji imata dve občini od šestih mladinski center. V obeh regijah gre za občine z veliko površino. Zanimivo je, da ima velike občine tudi Goriška regija, a pri tem bistveno manj mladinskih centrov, prav tako Gorenjska regija.

Ostale regije imajo glede na površino nekoliko manjše in številnejše občine. V Pomurski regiji sta le dva mladinska centra, ki se zaradi podeželja štejeta za regijska, podobno je na Koroškem in v Savinjski regiji. Slednja ima sploh več mladinskih centrov v večjih mestih (mestnih občinah), medtem ko mala mesta mladinskih centrov nimajo. Podobno je tudi v Podravski regiji. Del, kjer izrazito manjka mladinska organiziranost v obliki mladinskih centrov, je sever Gorenjske in severozahod Savinjske regije do meje z Avstrijo ter pas od Škofje Loke in Cerknega, mimo Ljubljane ter nižje od Novega mesta do meje s Hrvaško (Mladinsko delo in mladinska politika na lokalni ravni). S tem povezana je posledica, da se »iz odročnih območij (se) mladi zaradi šolanja začasno preselijo v mesta. Po koncu izobraževanja se ne vrnejo domov, ker nimajo možnosti zaposlitve, kar za manj razvite regije pomeni dvojno izgubo, saj se odselijo mladi in izobraženi.« (Matrika ukrepov državnih organov na področju mladinske politike, MŠŠ, Urad RS za mladino, Inštitut za socialno varstvo)

Sledi analiza vprašalnika, ki smo ga poslali vodilnim osebam mladinskih centrov. V njej je sodelovalo 28 mladinskih centrov s statusom, potrjenim pri Uradu RS za mladino:

1	Center interesnih dejavnosti, Ptuj
2	Cerkljanski mladinski klub, Cerklje
3	Društvo študentski, mladinski in otroški center Laško
4	Klub mladih Kočevja
5	Lokalpatriot Novo mesto
6	Mladinski center Ajdovščina
7	Mladinski center Bled
8	Mladinski center Brežice
9	Mladinski center Celje

10	Mladinski center Domžale
11	Mladinski center Dravinjske doline, Slovenske Konjice
12	Mladinski center hiša mladih, Ajdovščina
13	Mladinski center Jesenice
14	Mladinski center Kotlovnica Kamnik
15	Mladinski center Krško
16	Mladinski center Nova Gorica
17	Mladinski center Ormož
18	MIKK Murska Sobota
19	Mladinski center Slovenj Gradec
20	Mladinski center Šentjur
21	Mladinski center Šmartno ob Paki
22	Mladinski center Trbovlje
23	Mladinski center Velenje
24	Mladinski center Zagorje ob Savi
25	Mladinski kulturni center Maribor
26	Pekarna-Magdalenske mreže, Maribor
27	Središče Rotunda, Koper
28	Športni in mladinski center Piran

Tabela 2: Seznam vseh v analizi sodelujočih mladinskih centrov

Centri so precej neenakomerno razporejeni. Tudi sicer velja, da imamo v Sloveniji v določenih predelih visoko koncentracijo mladinskih centrov, v drugih predelih pa mladinskih centrov praktično ni. V vzhodnem delu Slovenije je več mladinskih centrov in število sovpada z velikostjo občin.

STRUKTURA ORGANIZACIJE

Naj za uvod navedemo nekaj statističnih podatkov, ki bodo orisali okolje analize ter strukturo mladinskih centrov, katerih vodje so odgovarjali na vprašanje. V analizo je bilo zajetih 28 od vseh mladinskih centrov, ki so imeli na dan 1. 1. 2011 status mladinskega centra pri URSM. Teh 28 anketirancev predstavlja 47 % vseh mladinskih centrov z urejenimi pogoji, kot so navedeni zgoraj. Zaradi te številke lahko posplošimo večino podatkov na stanje vseh mladinskih centrov, razen pri tistih podatkih, kjer bo posebej označeno.

83 % mladinskih centrov deluje neprekinjeno več kot 5 let, ostali manj.

PRAVNO-FORMALNI STATUS

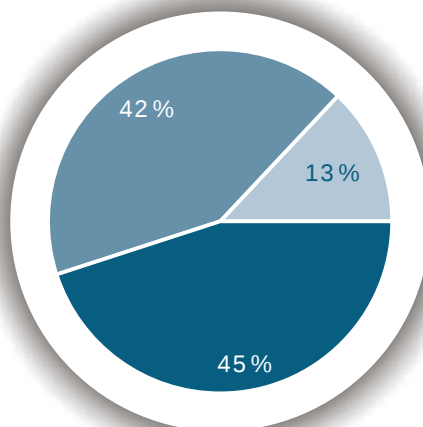
»Organiziranost mladinskih centrov nasploh je lahko različna. Večina mladinskih centrov je organiziranih kot društvo ali kot zveza društev (45 odstotkov), sledijo jim javni zavodi (42 odstotkov), najmanj pa je zasebnih zavodov (13 odstotkov). V zadnjih letih opažamo porast javnih zavodov. Od organiziranosti lokalnih mladinskih centrov je odvisnih mnogo stvari. Organizacije se različno financirajo, imajo različno delovno strukturo in nadzorne organe, imajo razvite različne pristope do uporabnikov njihovega programa in pogosto tudi vizijo in namen delovanja. Sicer pa za vse velja, da so neprofitne in da imajo definirana prednostna področja.« (Mladinsko delo in mladinska politika na lokalni ravni)

Pravno formalni status anketiranih

Graf 1: Pravno-formalni status anketiranih

Pravno-formalni status mladinskih centrov v letu 2010

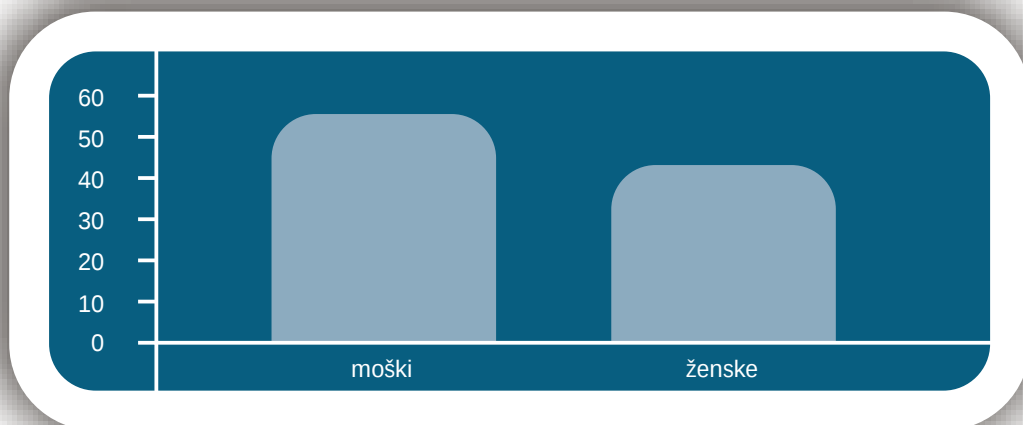

Graf 2: Pravno-formalni status mladinskih centrov v letu 2010

To pomeni, da v analizi sodeluje nekoliko manj društev s statusom mladinskega centra.

VODSTVENE OSEBE

Spol vodstvene osebe

Graf 3: Spol vodstvene osebe

Med vodstvenimi osebami mladinskih centrov je nekoliko več moških kot žensk. Starost vodstvene osebe variira med 25 in 63 let. Povprečna starost je 36 let. Tudi število let, ki jih štejejo kot delovne izkušnje na področju mladinskega dela, variira med 2 letoma in 39 let. Povprečna delovna doba oziroma število let izkušenj pri delu z mladimi je 10 let in 10 mesecev.

PROSTORSKA UREDITEV MLADINSKEGA CENTRA

Povprečna kvadratura mladinskih centrov je 953 m², pri čemer je najmanjša kvadratura 120 m², največja pa 5528 m². Anketirance smo povprašali po prostorski ureditvi in v tabelo zapisali, koliko odstotkov mladinskih centrov poseduje ali pa ima v uporabi sledeče prostore:

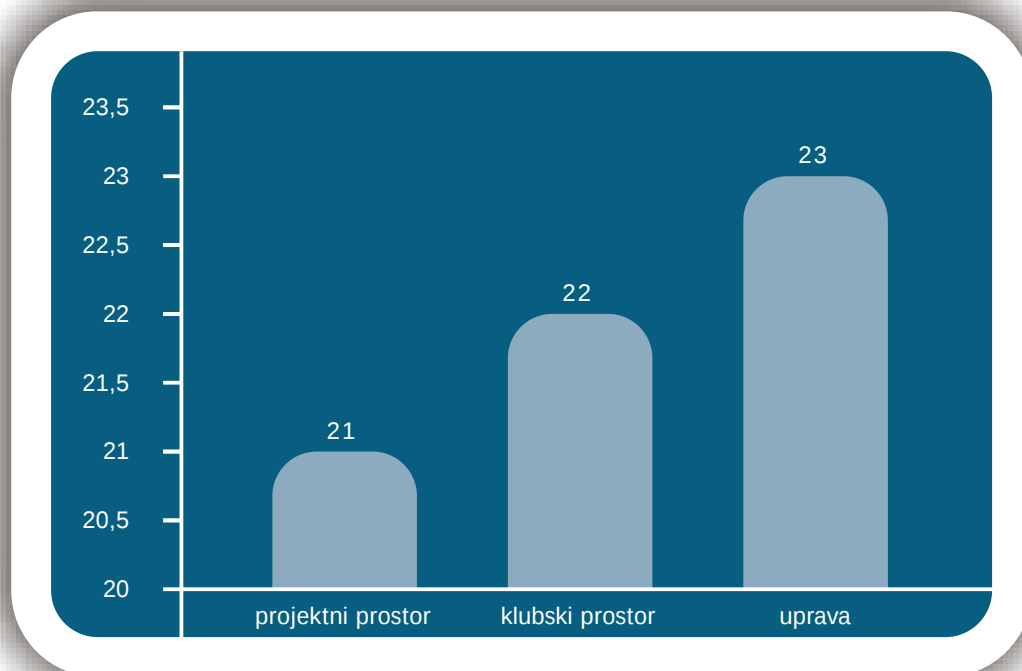
PROSTOR	%
Klubski prostor	78,6
Kavarna	39,3
Projektni prostor	75,0
Nastanitvene kapacitete (hotel)	32,1
Vadnica	50,0
Delavnica	32,1
Telovadnica	10,7
Športni prostori in igrišča	35,7
Uprava	82,1
Studio (avdio in video studio ter produkcijska soba)	39,3
Sejna soba	14,3
Učilnica	10,7
Razstavni prostor, galerija in/ali atelje	17,9
Multimedijski prostor, internetnica, informativni prostor	10,7
Prireditveni prostor	10,7

Tabela 3: Kvadratura mladinskih centrov

Poleg zgoraj omenjenih prostorov ima nekaj mladinskih centrov na razpolago kuhinjo, foto temnico, kino, dvorano in drugo.

Izmed 28 vprašanih ima 23 mladinskih centrov poseben prostor za upravo centra, 22 mladinskih centrov premore klubski prostor, 21 projektni prostor. To pa so tudi najosnovnejši prostori za izvajanje mladinskega dela. Tisti mladinski centri, ki nimajo klubskega prostora, imajo projektni prostor, torej nekoliko večji prostor, ki jim omogoča izvajanje programa.

Najpogostejši prostori mladinskih centrov

Graf 4: Najpogostejši prostori mladinskih centrov

Infrastruktura, s katero razpolagajo posamezni mladinski centri, je zelo raznovrstna in različno kvalitetna. Spodnja tabela prikazuje primerjavo odstotkov anketiranih mladinskih centrov glede na pravno formalni status in razpoložljivost določenih prostorov.

%	Društva	Zasebni zavodi	Javni zavodi
Upravni prostori	50	100	94
Klubski prostori	100	75	83
Projektni prostori	75	100	78
Nastanitveni pr.	0	4	50

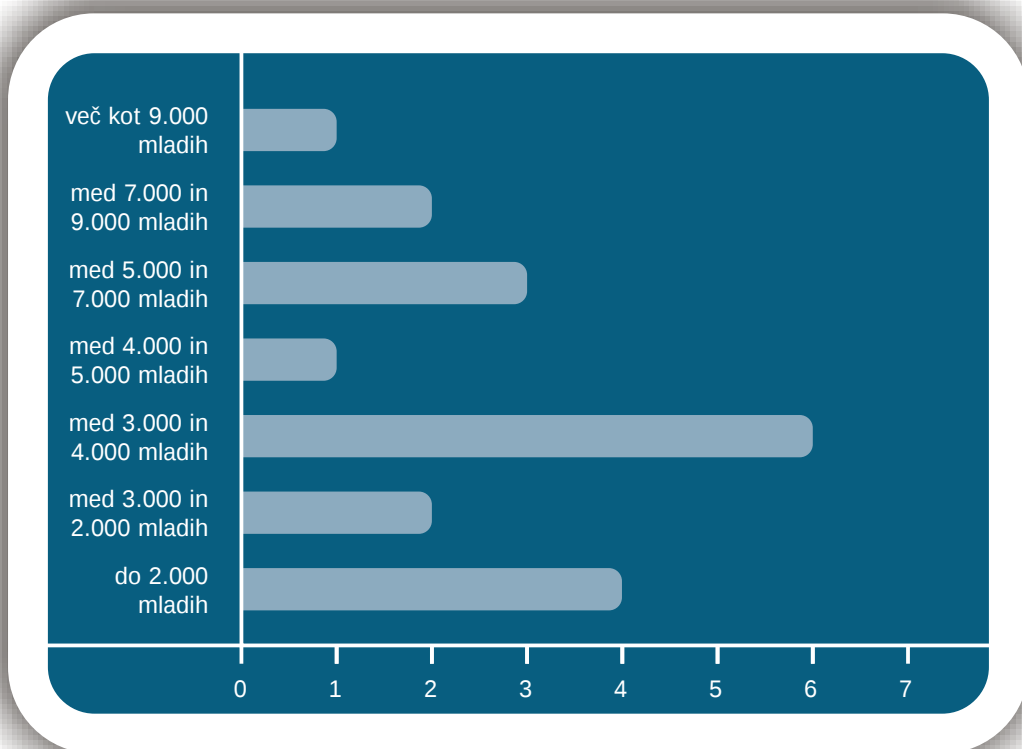
Tabela 4: Prostori glede na pravno formalni statuss

Razvidno je, da je klubski prostor stalnica mladinskih centrov, ki so po pravno formalni vsebini društva, da pa upravni prostori društvom niso najpomembnejši. Zanimivo je dejstvo, da je med zasebnimi zavodi in društvi bistveno manj organizacij z nastanitvenimi kapacitetami. Nujno potrebno je izpostaviti, da nacionalno povprečje nastanitvenih kapacitet med javnimi zavodi ni 50 odstotkov, temveč nekoliko nižje. Ta odstotek velja za javne zavode, ki so sodelovali v raziskavi. Po najnovejših podatkih ima v Sloveniji nastanitvene kapacitete 20 mladinskih centrov.

ŠTEVILO MLADIH V OBČINI

Mladinski centri so razpršeni po celotni Sloveniji, ustanovljeni pa so v različno velikih in različno razvitih mestih. Število mladih v občinah variira od minimalno 490 do maksimalno 27 650 mladih. Najpogosteje so se centri razvili v občinah, kjer živi okrog 3000 mladih.

Število mladih v občini

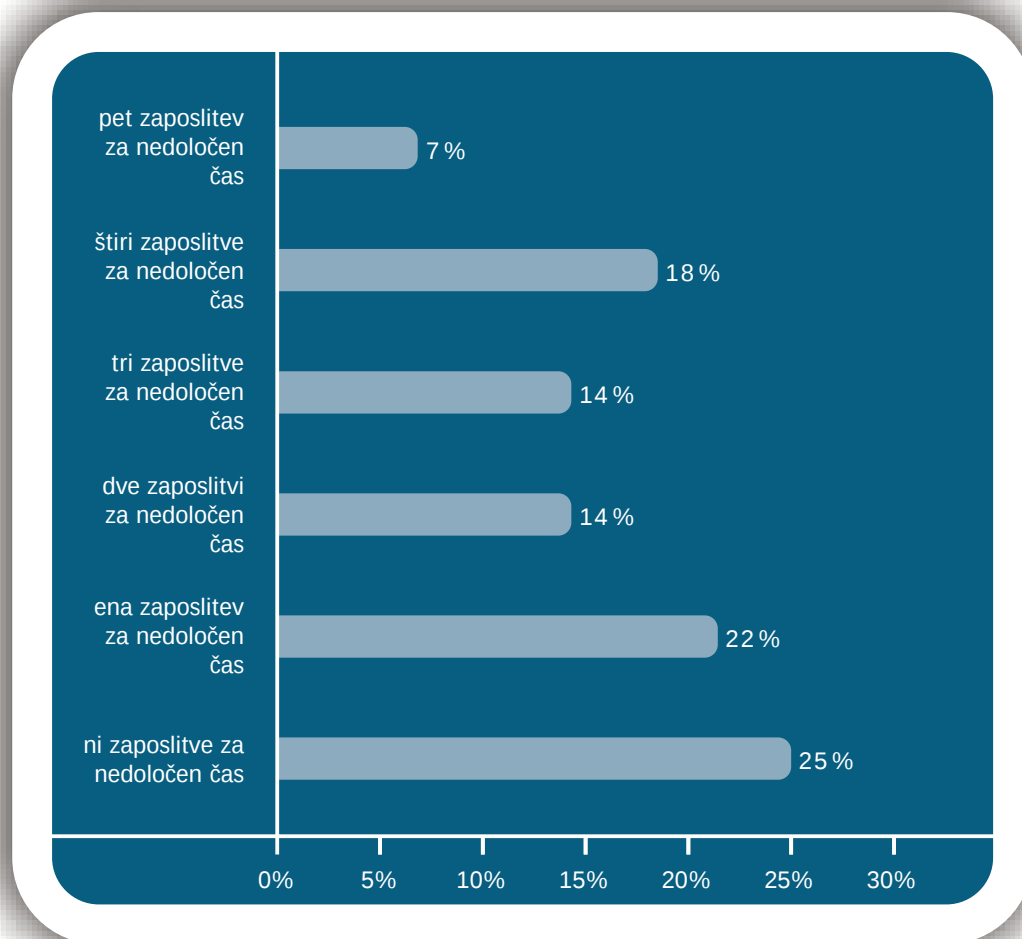

Graf 5: Število mladih v občini

STRUKTURA ZAPOSLENIH

V nadaljevanju smo spraševali po strukturi zaposlenih. Zanimalo nas je, koliko je zaposlitev za nedoločen čas, koliko za določen čas, rednih pogodbenikov, zunanjih pogodbenikov ter rednih študentov. Rezultati so pokazali, da kar četrtina mladinskih centrov nima zaposlitev za nedoločen čas. V povprečju imajo mladinski centri dva zaposlena za nedoločen čas, maksimalno pa 5 zaposlenih za nedoločen čas.

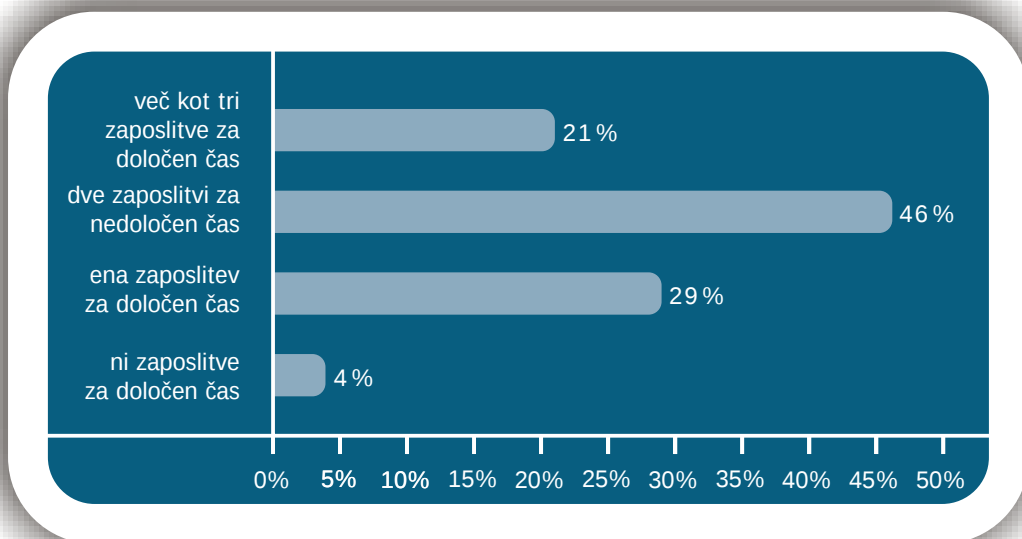
Zaposlitev za nedoločen čas

Graf 6: Zaposlitev za nedoločen čas

Za določen čas v povprečju mladinski centri zaposlujejo dva do tri delavce, pri čemer skoraj polovica (46, %) mladinskih centrov v letu 2011 zaposluje le po dva zaposlena. V to kategorijo spadajo delavci, ki so zaposleni preko javnih dela ali pa so financirani za potrebe kakšnega projekta. 21 % mladinskih centrov pa zaposluje več kot tri delavce za določen čas.

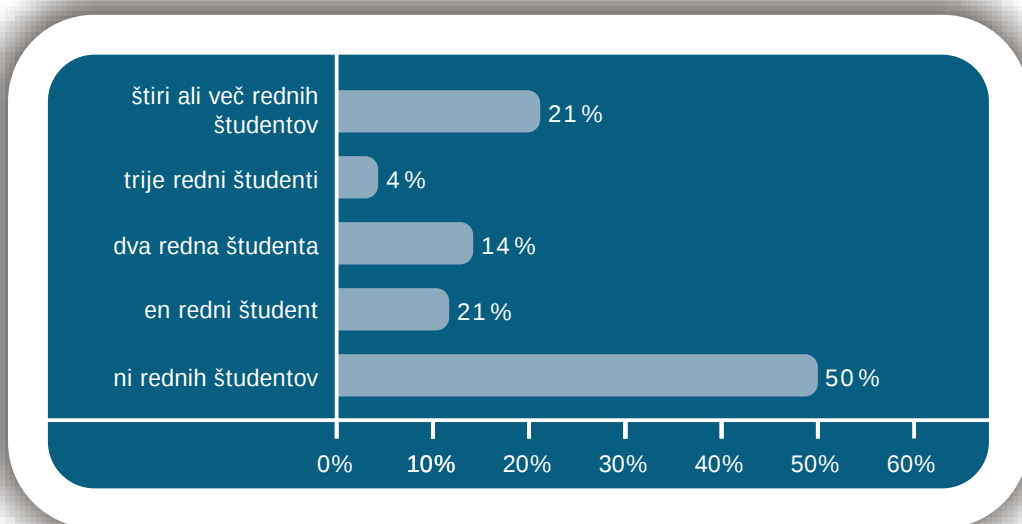
Zaposlitev za določen čas

Graf 7: Zaposlitev za določen čas

Rednega študentskega dela, ki je bilo v vprašalniku opredeljeno kot delo, kjer so študentje v obdobju 1. 1. do 30. 6. 2011 delali vsaj 4 mesece in opravili vsaj 80 ur mesečno, polovica mladinskih centrov ne izkorišča. Povprečno sta v mladinskih centrih redno zaposlena dva študenta, največ celo 16 študentov v enem mladinskem centru.

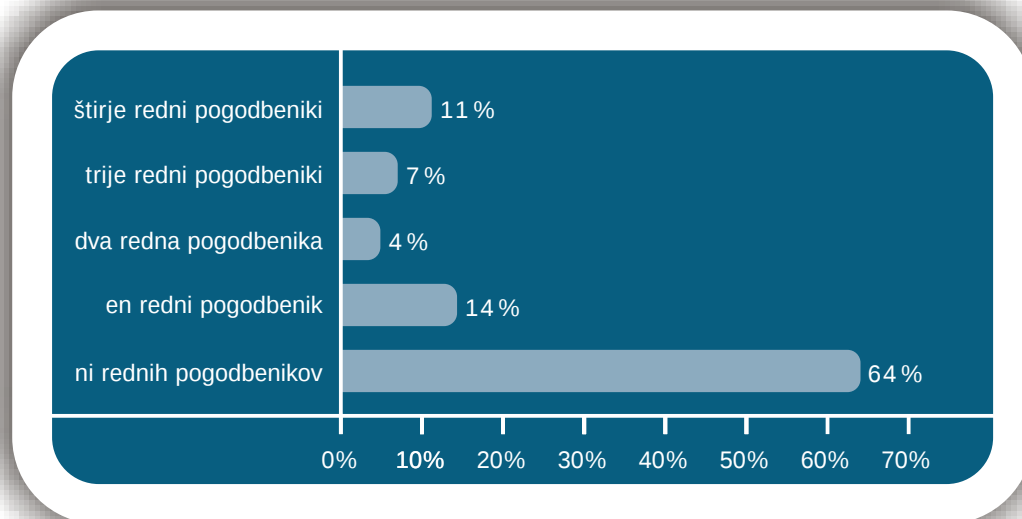
Redno študentsko delo

Graf 8: Redno študentsko delo

Kar 64,3 % mladinskih centrov nima zaposlenih sodelavcev, ki bi bili plačani preko avtorske ali podjemne pogodbe. 18 % mladinskih centrov na ta način zaposluje med tri in štiri sodelavce.

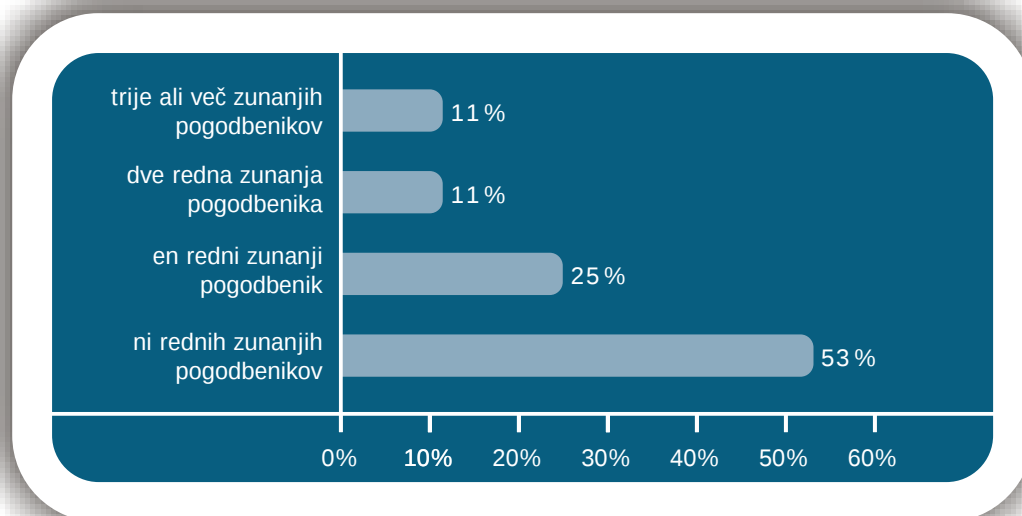
Redni pogodbeniki

Graf 9: Redni pogodbeniki

47 % mladinskih centrov tako ali drugače sodeluje z zunanjimi sodelavci in ima z njimi sklenjene pogodbe o sodelovanju. Četrtna mladinskih centrov na ta način sodeluje z enim samostojnim podjetnikom, 11 % z dvema ter 11 % z več kot petimi.

Redni zunanji pogodbeniki

Graf 10: Redni zunanji pogodbeniki

Z mladinskimi centri sodelujejo tudi prostovoljci. Povprečno v mladinskih centrih opravlja prostovoljno delo devet prostovoljcev. Zgolj 7,1 % mladinskih centrov takih načinov sodelovanja ne izvaja, medtem ko so ostale vrednosti razpršene med sodelovanjem z enim prostovoljcem ali celo do 43 prostovoljci.

Če združimo povprečja vseh oblik sodelovanja z mladinskim centrom, lahko posplošimo, da ima fiktivni mladinski center v Sloveniji takšno zaposlitveno strukturo:

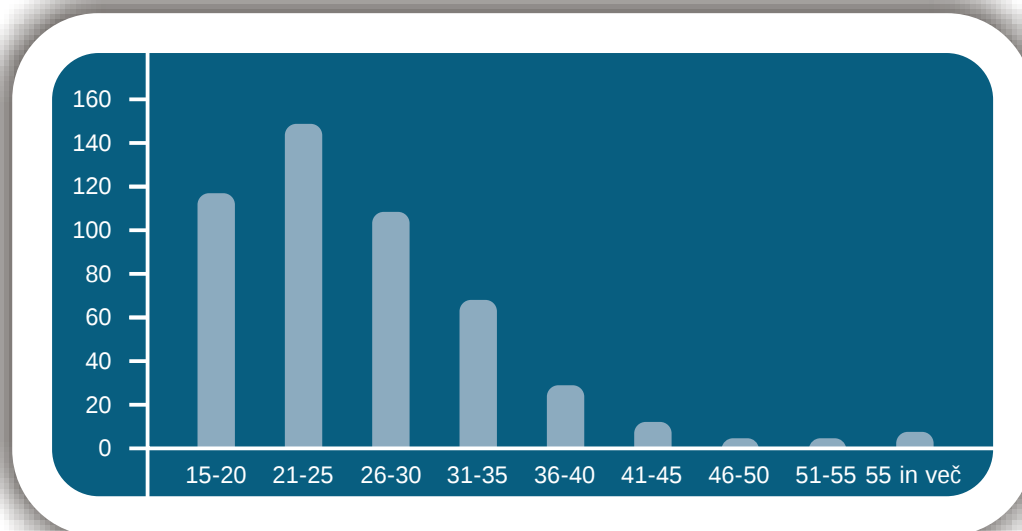
- 2 zaposlena za nedoločen čas,
- 3 zaposleni za določen čas,
- 2 redna študenta,
- 1 sodelavec, ki je plačan preko podjemne ali avtorske pogodbe in
- 1 redni zunanji sodelavec, ki z mladinskim centrom deluje preko svojega podjetja (s.p.).

Seveda pa so to podatki, ki lahko hitro zavedejo. Poudariti je potrebno, da kar četrtina mladinskih centrov NIMA zaposlitve za nedoločen čas, kar nam potrdi že nekajkrat poudarjeno tezo o nenehni fluktuaciji kadrov in neprofesionalnosti zaposlenih. V povezavi s tem rezultatom je zanimivo zelo visoko število zaposlitev za določen čas, še posebej zaposlitev v okviru javnih del, ki nudijo eno izmed rednih oblik zagotavljanja kadrov v organizaciji. Veliko organizacij pa je zaradi razvoja vsebine preseglo minimalno število zaposlitev, ki jih omogoča ustanovitelj in si z različnimi oblikami zaposlovanja omogočajo stalne sodelavce.

Mladinski centri ocenjujejo, da bi za nemoteno delovanje in razvoj mladinskega dela v okviru mladinskega centra potrebovali različno optimalno število zaposlenih. Razpon potreb variira od treh zaposlenih do 25 zaposlenih. Povprečje nam pove, da je za mladinski center optimalna potreba 8 redno zaposlenih.

V okviru analize se je pokazalo, da je za potrebe mladinskega dela v 28 mladinskih centrih, ki so sodelovali v analizi, zaposlenih ali pa deluje prostovoljno skupaj 490 mladinskih delavcev, ki so tako ali drugače redno aktivni v mladinskih centrih. Njihova starost je razporejena v spodnjem grafikonu.

Starost mladinskih delavcev

Graf 11: Starost mladinskih delavcev

Opazimo lahko, da je največ mladinskih delavcev oziroma rednih sodelavcev mladinskih centrov starih med 21 in 25 let, sledijo jim sodelavci v starosti med 15 in 20 let ter med 26 in 30 let. Kar tri četrte (76,3 %) sodelavcev, ki delujejo v okviru mladinskih centrov, je starih med 15 in 30 let, to so večinoma prostovoljci ali opravljajo študentsko delo. Rezultati so pokazali tudi, da so starejši sodelavci v mladinskih centrih običajno zaposleni za nedoločen ali določen čas, le redki pa so v mladinskih centrih kot prostovoljci. Prostovoljno delo v mladinskih centrih tako še vedno ostaja domena mladih.

V mladinskih centrih, ki so sodelovali v analizi, sodeluje 55,46 % žensk in 44,54 % moških. V povprečju je v organizaciji aktivnih po 7 moških in/ali 9 žensk.

Razdelitev po spolu

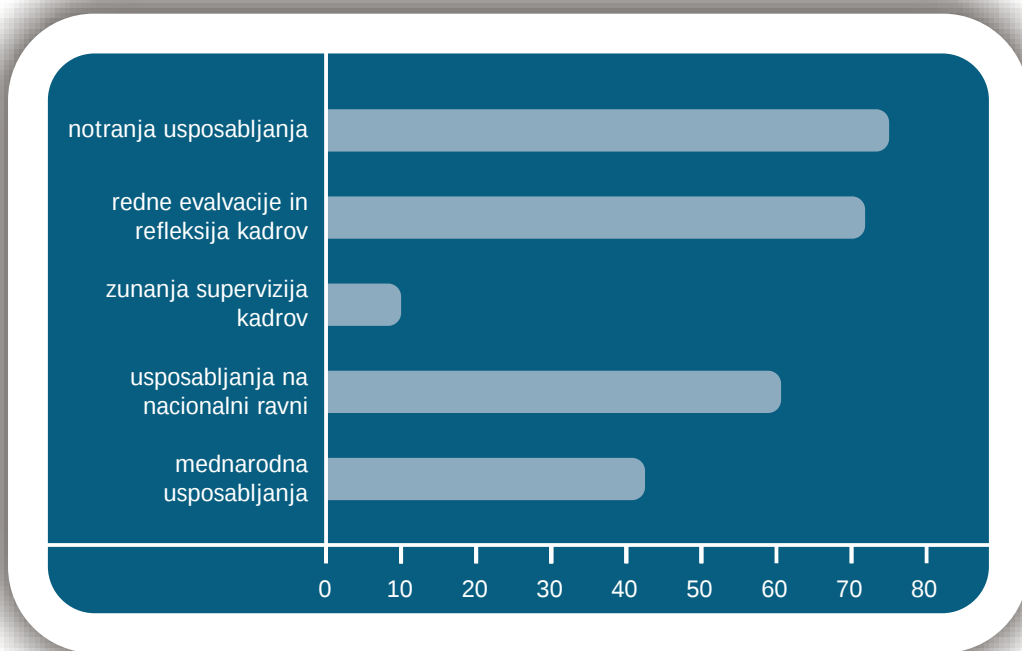
Graf 12: Razdelitev po spolu

IZOBRAZBA

Le štirje mladinski centri imajo sodelavce, ki imajo zgolj 1. ali 2. stopnjo izobrazbe. S sodelavci, ki imajo 3. ali 4. stopnjo izobrazbe, sodeluje 8 mladinskih centrov. Sodelavce s 5. stopnjo izobrazbe ima 23 mladinskih centrov, s 6. stopnjo izobrazbe 18 mladinskih centrov, s 7. stopnjo 27 mladinskih centrov, z 8. ali več pa trije mladinski centri. Prevladuje torej razpon sodelavcev, ki imajo izobrazbo od 5. do 7. stopnje. Razlik med moškimi in ženskami ni opaziti.

SKRB ZA RAZVOJ KADROV

Razvoj kadrov

Graf 13: Razvoj kadrov

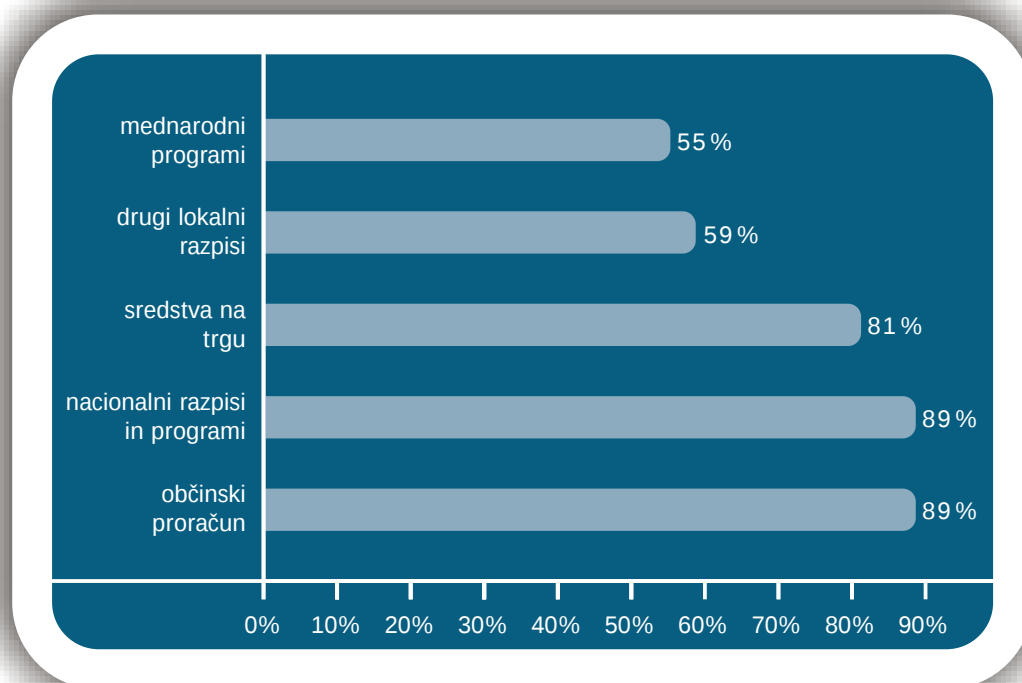
Kot je razvidno iz zgornjega grafikona, vsi mladinski centri skrbijo za razvoj kadrov. Kar tri četrtine (75 %) mladinskih centrov izvaja notranja usposabljanja, 71,4 % mladinskih centrov izvaja redne evalvacije in refleksijo kadrov, 60,7 % mladinskih centrov izvaja usposabljanja na nacionalni ravni, 42,9 % jih zaupa mednarodnim usposabljanjem, medtem ko se zunanje supervizije kadrov poslužuje le 10,7 % mladinskih centrov.

FINANCE MLADINSKIH CENTROV

V analizi je bilo potrebno označiti prihodke in odhodke za leto 2010. Povprečni prihodek mladinskega centra v letu 2010 je znašal 240.594 Å in je variiral med minimalno 11.000 Å in maksimalno 1.196.748 Å, k čemur so znatni delež prispevale investicije v izgradnjo nastanitvenih kapacitet⁸.

V nadaljevanju smo preverili, od kod centri pridobivajo prihodke. Na ta vprašanja je odgovorilo 27 mladinskih centrov, eden vprašani je to vprašanje izpustil. Sredstva iz občinskega proračuna dobiva 24 mladinskih centrov, trije se ne financirajo na ta način. Isto število mladinskih centrov pridobiva sredstva iz nacionalnih razpisov in programov. Iz drugih lokalnih razpisov finance pridobiva 16 mladinskih centrov, na mednarodnih programih konkurira 15 mladinskih centrov, sredstva na trgu pa pridobiva 22 mladinskih centrov.

Pridobivanje financ

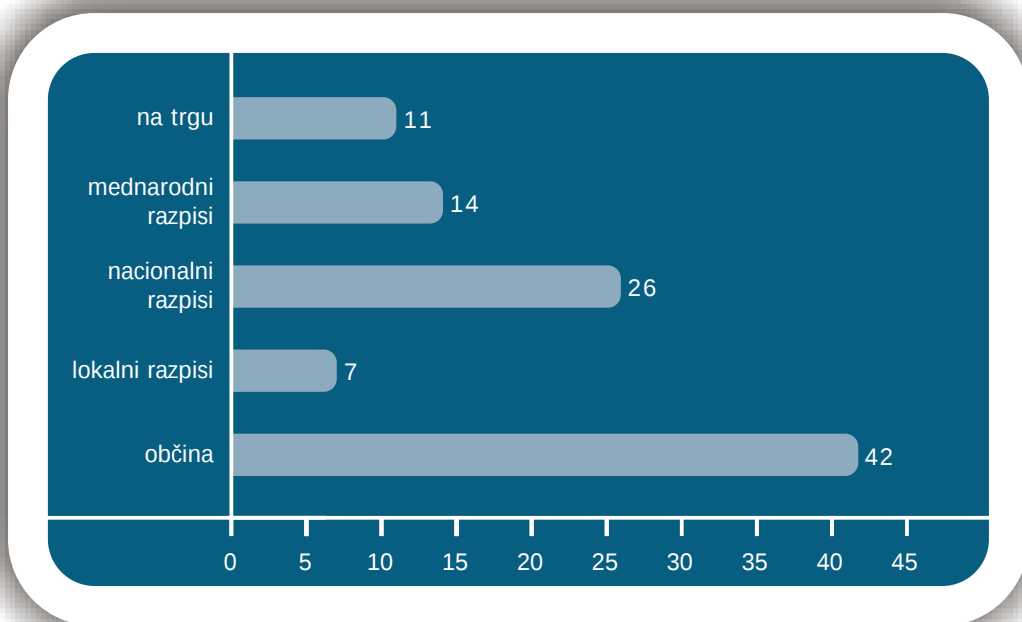

Graf 14: Pridobivanje financ

⁸ Urad RS za mladino, Ministrstvo za šolstvo in šport izvajata javni razpis za sofinanciranje investicij v mladinsko turistično infrastrukturo – v mladinske centre. Predmet javnega razpisa je sofinanciranje projektov za izvedbo investicij na področju javne mladinske turistične infrastrukture – V MLADINSKE CENTRE, ki bodo poleg kapacitet za izvajanje mladinskih programov zagotavljali tudi nastanitvene kapacitete, s čimer bodo mladim ponujene možnosti za izvajanje večdnevni oz. dolgoročni mladinskih programov.

V spodnjem grafikonu si lahko ogledamo, kako so v povprečju razdeljena sredstva, ki jih pridobivajo mladinski centri. Številke predstavljajo deleže celotnih prihodkov. Vidimo lahko, da mladinski centri v povprečju prejemajo dobrih 40 % sredstev iz občinskega proračuna, dobro četrtno pridobivajo iz nacionalnih razpisov in programov, 14 % iz mednarodnih programov, 11 % na trgu, najmanj pa pridobijo iz drugih lokalnih razpisov.

Povprečna razdelitev prihodkov

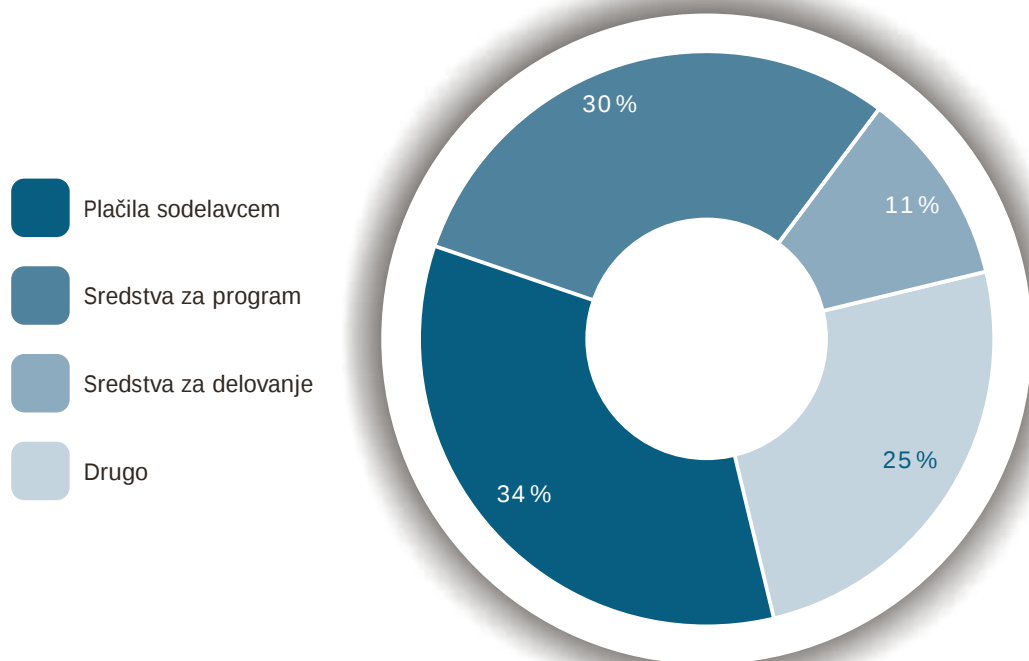
Graf 15: Povprečna razdelitev prihodkov

Iz analize Mladinsko delo in mladinska politika na nacionalni ravni povzemamo podatke o financiranju mladinskih centrov, ki pravijo sledeče:

- javni zavodi prejemajo financiranje direktno iz občinskega proračuna;
- zasebni zavodi in društva direktnega financiranja nimajo, sredstva iz občinskega proračuna pridobivajo preko prijav na javne razpise za nevladne organizacije;
- več sredstev iz preostalih lokalnih virov pridobivajo društva in zasebni zavodi;
- vse pravno-formalne oblike mladinskih centrov približno enako črpajo finance iz ministrstev in URSM;
- 81 % mladinskih centrov pridobiva sredstva na trgu, od tega pa več pridobivajo zasebni zavodi in društva, saj so se javni zavodi do sedaj težje obnašali tržno.

Trženjska naravnost javnih zavodov je še nekoliko v povojih, vendar je z novimi pridobitvami, kot so nočitvene kapacitete, ter z razvojem dodatne infrastrukture pričakovati, da se bo z letom 2011 ta slika začela bistveno spreminjati.

Poraba sredstev

Graf 16: Poraba sredstev

V zgornjem grafikonu pa lahko vidimo, kam v povprečju mladinski centri največ usmerjajo svoja sredstva. Kot lahko vidite, je tretjina prihodka (34 %) namenjena za honorar sodelavcem. Za izvajanje programa mladinski centri namenjajo 30 % svojih prihodkov, medtem ko 14 % namenijo za operativne stroške. 25 % sredstev, ki so omenjena kot drugo, se v večini nanaša na izredne investicije, v izgradnjo mladinskih centrov z nastanitveno kapaciteto, kar je specifika finančnega poslovanja mladinskih centrov v letu 2010 in 2011.

Struktura pridobivanja financ kaže, da mladinski centri neodvisno od pravno-formalne oblike iščejo različne vire financiranja, kar nakazuje, da programa z osnovnimi sredstvi ne morejo izvajati. Hkrati so se ravno zaradi nestabilnih financ centri prilagodili sistemu pridobivanja financ. Rezultati pa so pokazali, da se mladinski centri, ki imajo nižja osnovna sredstva, redkeje poslužujejo iskanja drugih sredstev. Druga sredstva iščejo predvsem mladinski centri z večjimi sredstvi.

PROGRAM MLADINSKIH CENTROV

PODROČJA DELOVANJA MLADINSKIH CENTROV

V Javnem pozivu za pridobitev statusa upravičenosti do sofinanciranja organizacij na področju mladinskega dela za obdobje 2009 – 2012, ki ga je izdal Urad RS za mladino, so opredeljena področja delovanja mladinskega centra.

NEFORMALNO IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE ZA MLADINSKO DELO

Za programe s področja neformalnega izobraževanja in usposabljanja za mladinsko delo se štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- usposabljanje in izobraževanje mladinskih delavcev za delo z mladimi ter izobraževanje in usposabljanje za pridobivanje veščin, ki mladim omogočajo, da sami izvajajo projekte;
- usposabljanje mladih za delovanje v različnih aktivnostih na lokalni, regionalni in državni ravni;
- inovativne pristope/oblike neformalnega izobraževanja in usposabljanja za mladinsko delo.

PROSTOVOLJNO MLADINSKO DELO

Za programe s področja prostovoljnega mladinskega dela se štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- izvajanje in uveljavljanje prostovoljnega mladinskega dela;
- izobraževanje in usposabljanje za izvajanje prostovoljnega dela;
- izmenjave prostovoljcev.

INFORMIRANJE IN SVETOVANJE ZA MLADE

Za programe s področja informiranja in svetovanja za mlade se štejejo tisti programi, ki se izvajajo po načelih Evropske listine o informiranju mladih in vsebujejo:

- izvajanje dejavnosti informiranja in svetovanja za mlade na nacionalnem oz. regionalnem nivoju;
- koordinacijo mednarodnih programov informiranja in svetovanja;
- koordinacijo izvajalcev informiranja in svetovanja na regionalnem oz. lokalnem nivoju ter vzpostavljanje mreže informacijskih točk;
- aktivnosti, ki omogočajo mladim lažji dostop do informacij preko različnih medijev;
- izobraževanje in usposabljanje informatorjev in mladih, ki se vključujejo v projekte vrstniškega informiranja;
- aktivnosti, ki vključujejo promocijo informiranja in svetovanja za mlade po šolah.

PARTICIPACIJA, AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO IN ČLOVEKOVE PRAVICE

Za programe s področja participacije, aktivnega državljanstva in človekovih pravic se štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- aktivno partnerstvo in odgovornost pri vprašanjih, ki se nanašajo na mlade v družbi, integriranje mladih v družbene procese in zagotavljanje demokratičnih oblik združevanja in delovanja mladih;
- aktivno participacijo mladih pri javnih zadevah na regionalnem in nacionalnem nivoju ter vključevanje mladih z manj priložnostmi;
- usposabljanje za aktivno državljanstvo;
- izvajanje civilno-družbenih akcij, povezanih z mladinskim področjem.

MEDNARODNO MLADINSKO DELO

Za programe s področja mednarodnega mladinskega dela se štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- vključevanje in sodelovanje v multilateralnih programih, ki so organizirani na mednarodnem nivoju in omogočajo aktivno sodelovanje mladinskih struktur;
- koordinacijo in izvajanje izmenjav mladih in skupnih aktivnosti mladih iz dveh ali več držav.

MOBILNOST MLADIH

Za programe s področja mobilnosti mladih se štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- ustvarjanje pogojev ter vzpostavljanje in ohranjanje mehanizmov / instrumentov za večjo mobilnost mladih;
- koordiniranje mreže mladinskih nastanitvenih kapacitet.

RAZISKOVALNO DELO MLADIH

Za programe s področja raziskovalnega dela mladih se štejejo tisti programi, ki vsebujejo:

- seznanjanje mladih z raziskovalno-znanstvenim delom;
- razvijanje metod raziskovalnega dela z mladimi;
- popularizacijo znanosti med mladimi;
- omogočanje boljšega poznavanja mladih – izvajanje raziskav mladinskega področja na nacionalnem oz. regionalnem nivoju.

(http://www.ursm.gov.si/si/javni_pozivi_razpisi_narocila/javni_poziv_za_prido_bitev_statusa_upravicenosti_do_sofinanciranja_organizacij_na_podrocju_mladinskega_dela_za_obdobje_2009_2012/, 29.9.2011)

PREGLED PROGRAMA MLADINSKIH CENTROV

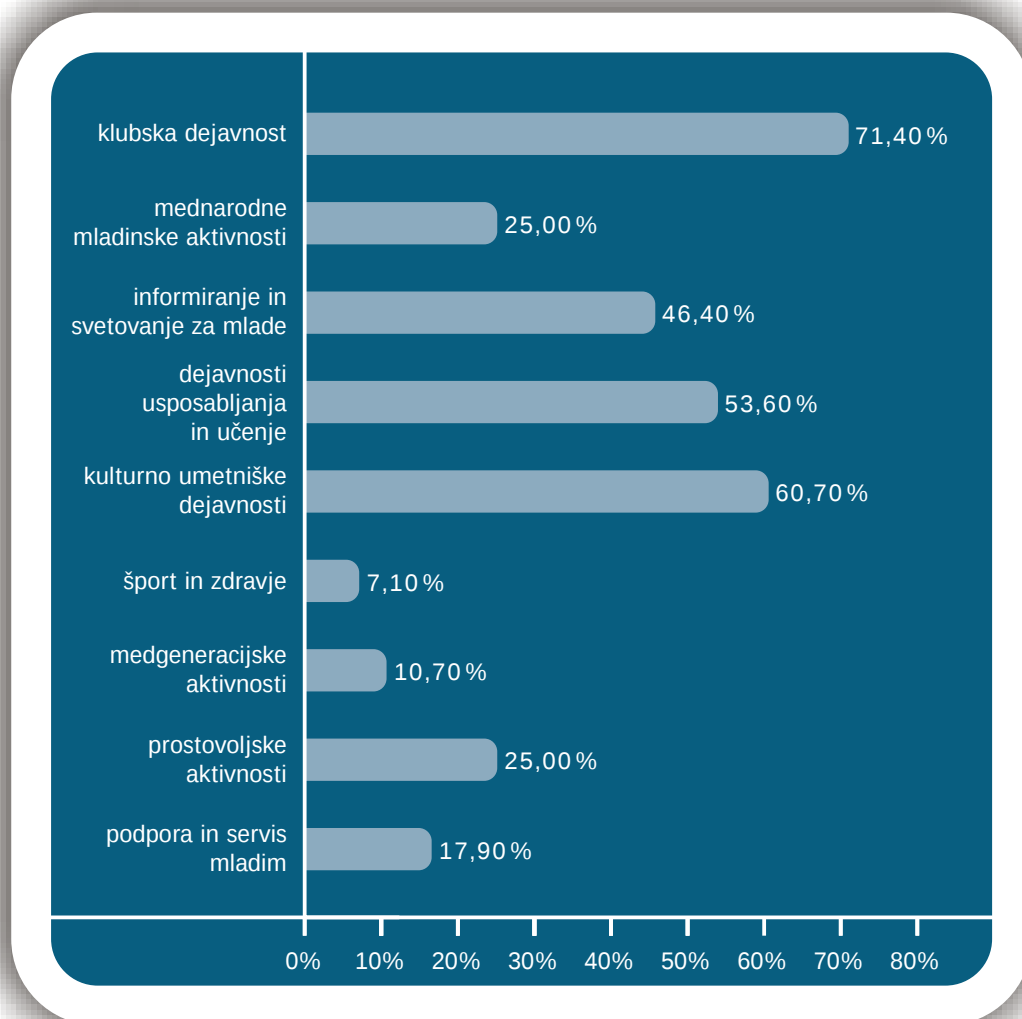
Nadaljevanje vprašalnika smo namenili pregledu programa mladinskega centra. Navodilo se je glasilo, naj obkrožijo tri dejavnosti, ki jih najpogosteje izvajajo v svojem mladinskem centru. Na voljo so bili sledeči odgovori:

- a) klubska dejavnost (koncerti, zabava, druženje),
- b) mednarodne mladinske aktivnosti (Evropska prostovoljna služba, mladinske izmenjave),
- c) informiranje in svetovanje za mlade,
- d) dejavnosti za usposabljanje in učenje mladih (mladinske delavnice, usposabljanja),
- e) kulturno-umetniške dejavnosti (promocija mladinske kulture),
- f) šport in zdravje,
- g) medgeneracijske aktivnosti,

- h) prostovoljske aktivnosti,
- i) podpora in servis mladim ter mladinskim organizacijam,
- j) drugo: navedite kaj.

V spodnjem grafikonu lahko opazite, da mladinski centri še vedno največ poudarka dajejo programu, ki krepi klubsko dejavnost (71,40 % mladinskih centrov je označilo klubsko dejavnost kot eno izmed treh najpogostejših aktivnosti, ki jih izvajajo), sledijo kulturno-umetniške dejavnosti s 60,70 %, nato pa dejavnosti usposabljanja in učenja mladih (53,60 %) ter informiranje in svetovanje za mlade (46,40 %). Vse ostale aktivnosti so dosegle četrtno ali manj odstotkov, kar daje slutiti, da je programski trend mladinskih centrov usmerjen v preživljanje prostega časa mladih, v produkcijo mladinske kulture, učenje in usposabljanje mladih, informiranje ter svetovanje za mlade.

Izvajanje programa

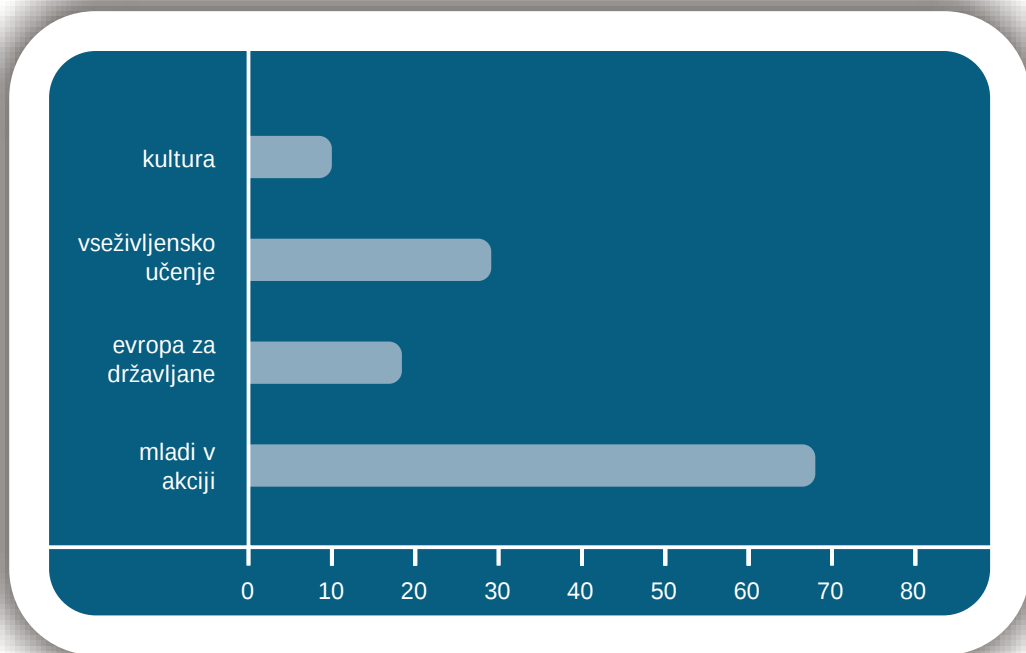
Graf 17: Izvajanje programa

MEDNARODNO SODELOVANJE

Četrtnina mladinskih centrov izvaja mednarodne aktivnosti kot eno izmed treh najpogostejših dejavnosti. V okviru teh aktivnosti delujejo aktivni mladi. Povprečno v mladinskih centrih sodeluje 30 aktivnih mladih, ki delujejo v mednarodnih aktivnostih.

V spodnjem grafikonu lahko vidite, v katerih mednarodnih programih so v letu 2010 sodelovali mladinski centri. Dve tretjini mladinskih centrov sta sodelovali v Programu Mladi v akciji, ki nudi podporo za evropske in mednarodne mladinske projekte, ki spodbujajo mladinsko delo in neformalno učenje. Tretjina mladinskih centrov sodeluje v programu Vseživljenjsko učenje, ki je osrednji program EU na področju izobraževanja in usposabljanja. Slaba petina mladinskih centrov sodeluje v programu Evropa za državljane, ki je namenjen sofinanciranju mednarodnih projektov, katerih cilj je spodbuditi aktivno evropsko državljanstvo. Desetina mladinskih centrov pa sodeluje v programu Kultura, ki spodbuja transnacionalno sodelovanje v Evropi, s tem da podpira mobilnost oseb, ki delujejo v kulturnem sektorju, transnacionalno kroženje umetniških del, umetniških in kulturnih izdelkov ter medkulturni dialog.

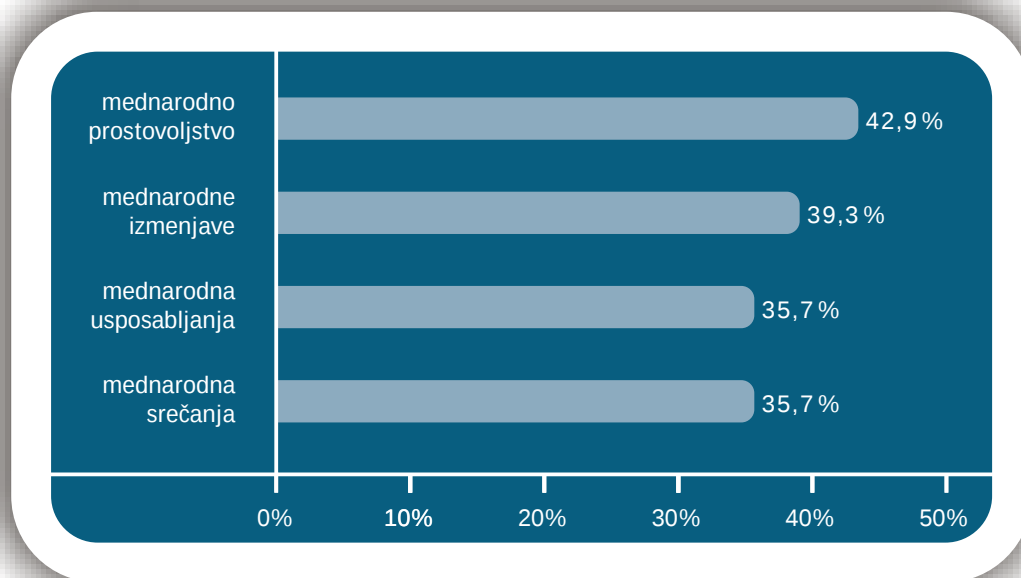
Sodelovanje v mednarodnih programih

Graf 18: Sodelovanje v mednarodnih programih

V letu 2010 so mladinski centri izvedli različne mednarodne aktivnosti. Najpogostejša mednarodna aktivnost je bila Evropska prostovoljna služba. To aktivnost je izvajalo 42,9 % mladinskih centrov, kar znaša 12 mladinskih centrov. Štirje mladinski centri so izvedli en projekt EVS, štirje po dva projekta, po en mladinski center pa je izvedel štiri, šest, sedem oziroma osem projektov Evropske prostovoljne službe.

Mednarodne aktivnosti

Graf 19: Mednarodne aktivnosti

Mladinske izmenjave je v letu 2010 izvajalo 11 mladinskih centrov. Pet mladinskih centrov je izvajalo ali sodelovalo v eni mladinski izmenjavi, po dva mladinska centra sta sodelovala v dveh ali treh mladinskih izmenjavah, po en mladinski center pa v petih in devetih mladinskih izmenjavah.

Deset mladinskih centrov je v letu 2010 izvedlo ali sodelovalo v mednarodnih usposabljanjih. Pet mladinskih centrov je izvedlo ali sodelovalo v enem mednarodnem usposabljanju, štirje mladinski centri v dveh, en mladinski center pa je sodeloval v 12 mednarodnih usposabljanjih.

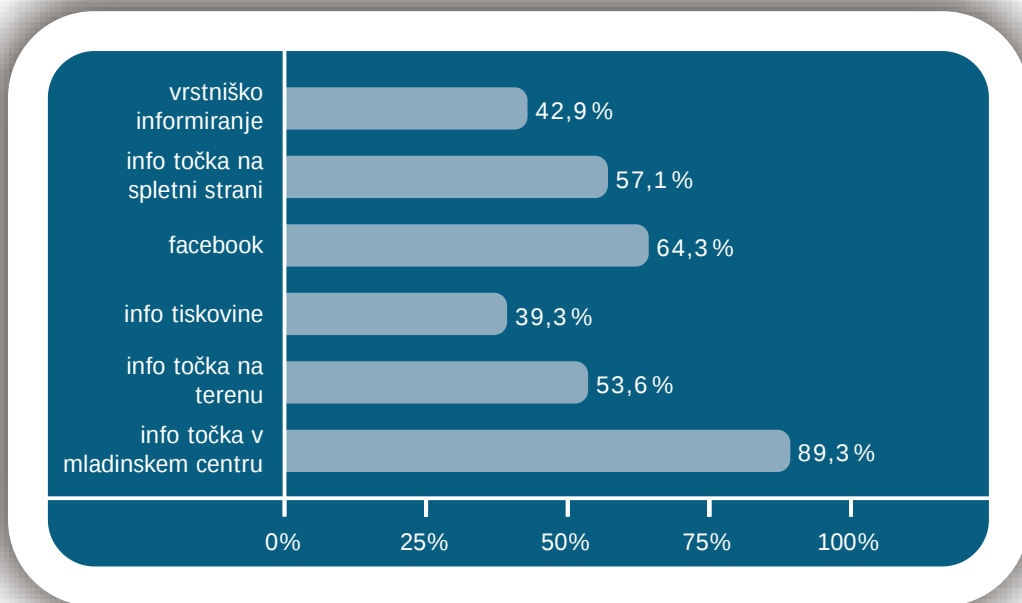
Deset mladinskih centrov je sodelovalo tudi na mednarodnih srečanjih. Štirje so sodelovali na enem srečanju, po en mladinski center pa na dveh, treh, štirih, sedmih oziroma desetih mednarodnih srečanjih.

Kot ostale mednarodne aktivnosti so navedli obisk mladinskega centra iz tujine, gostovanje tujih umetnikov na njihovih mednarodnih festivalih, Erasmus in Grundtvig ter druge projekte z mednarodno udeležbo.

INFORMIRANJE

Informiranje oz. svetovanje za mlade je bilo označeno kot ena izmed treh najpogostejših aktivnosti, ki jih izvajajo mladinski centri. V nadaljevanju si lahko ogledate, katere vrste informiranja najpogosteje uporabljajo mladinski centri pri doseganju svojih ciljev.

Informiranje

Graf 20: Informiranje

Kot lahko vidimo, so najpogostejše vrste informiranja info točka v mladinskem centru (89,3 % mladinskih centrov), sledi ji informiranje preko socialnega omrežja Facebook, ki ga uporablja 64,3 % mladinskih centrov, Info točka na spletni strani (57,1 %) in info točka na terenu (53,6 %).

Deset mladinskih centrov je v letu 2010 izdalo strokovno tiskovino. Le te so bile namenjene različni publiki:

- a) mladim,
- b) staršem,
- c) otrokom,
- d) zainteresirani strokovni javnosti,
- e) splošni javnosti.

Teme tiskovin so bile različne. Zajemale so tematiko odvisnosti, promocijo mladinskega hotela, namenjene so bile specializirani javnosti. Tiskovine so dostopne na info točkah mladinskih centrov, v knjižnicah, turistično informativnih centrih, po šolah in drugje.

NAČRTOVANJE IN REZULTATI

Od 28 anketiranih mladinskih centrov jih 27 pripravlja letni delovni načrt organizacije, ki temelji na različnih dejavnikih. Vsebina je odvisna od delovnih pogojev mladinskega centra (prostorski pogoji, kadrovski pogoji, finančni pogoji), odvisna je od usmeritev različnih strokovnjakov (programski svet zavoda, sodelavci, programska izhodišča različnih strategij) ali pa primerov dobrih praks drugih mladinskih centrov ter od interesa mladih.

Nekateri mladinski centri prilagajajo program razpoložljivim financam, spet drugi pa iščejo dodatne finance zato, da izvedejo ves načrtovani program, ki temelji na drugih dejavnikih. Iskanje razpisov in pozivov je zato v nekaterih mladinskih centrih ena izmed pomembnejših dejavnosti.

RAZPISI

Odgovornost za pripravo razpisov je v mladinskih centrih različno razdeljena. V 53,6 % mladinskih centrov razpise pripravlja vodstvo, v 32,1 % mladinskih centrov za razpise skrbijo vodje programov, v 14,3 % pa za to skrbijo sodelavci sami ali v sodelovanju z vodstvom in vodjem. Pridobivanje financ preko razpisov in pozivov je pomembno zaradi tega, ker na ta način mladinski centri pridobivajo finance za dodatne vsebine in/ali za ohranjanje kadrovske strukture v organizaciji.

UČNI UČINKI

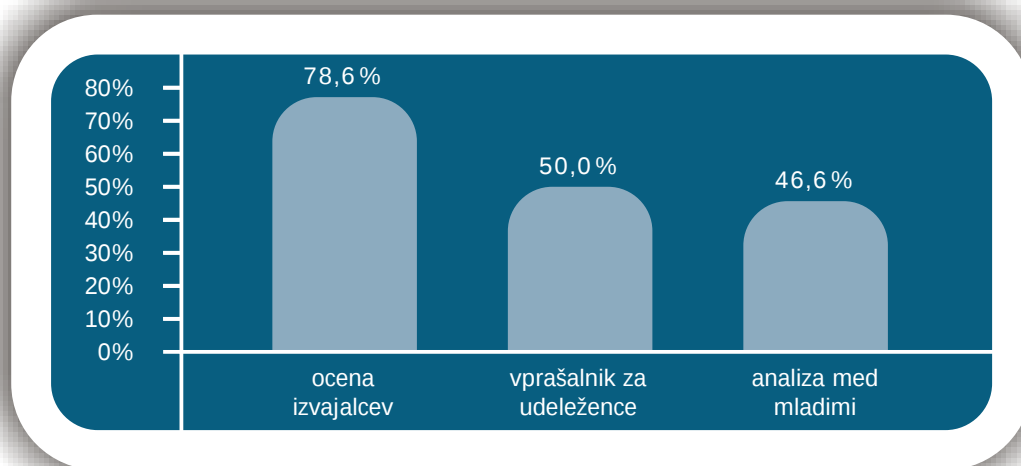
Aktivnosti, ki mladim prinašajo največ učnih učinkov, so vprašani definirali zelo razpršeno. Aktivnosti, ki najboljše vplivajo na pridobivanje učnih kompetenc za mlade, so:

- a) aktivno sodelovanje mladih v projektih, ki jih lahko predlagajo tudi sami ter imajo med izvajanjem ustrezno mentorstvo;
- b) udeležba na aktivnostih neformalnega učenja, kot so delavnice, predavanja in podobno;
- c) mednarodne aktivnosti, kjer v varnem okolju pridobivajo različne medkulturne izkušnje;

- d) prostovoljske aktivnosti v lokalni skupnosti,
- e) okrogle mize in pogovorni večeri, kjer aktivno sodelujejo pri debatah.

Učne učinke merijo preko vprašalnikov na dogodkih, z analizo med mladimi, s splošno oceno učinkovitosti posamezne aktivnosti ali pa s fokusnimi skupinami. Najpogostejši način merjenja učnih učinkov je ocena izvajalcev. Kar 78,6 % vprašanih se poslužuje te metode za oceno učnih učinkov posamezne aktivnosti. 50 % mladinskih centrov pri določenih aktivnostih uporablja vprašalnike, ki jih izpolnijo mladi, 46,4 % mladinskih centrov pa se enkrat ali večkrat letno poslužuje tudi metode analize med mladimi.

Način merjenja učnih učinkov mladih

Graf 21: Način merjenja učnih učinkov mladih

PRIPRAVA PROGRAMA

Mladinski centri pripravljajo program v okviru različnih potreb in interesov. Spodaj si lahko ogledate, na čem v večini primerov temelji priprava letnega programa mladinskih centrov. Številke pred besedilom pomenijo, koliko mladinskih centrov pripravlja program, temelječ tudi na tej temi:

- (16) glede na interes mladih,
- (8) glede na razvoj in usmeritve nacionalnih in mednarodnih programskih izhodišč na mladinskem področju,
- (6) glede na opravljeno analizo in/ali evalvacijo minulega leta,
- (5) glede na smernice financerjev (lokalnih, nacionalnih in/ali mednarodnih),
- (4) glede na razpoložljiva sredstva,

- (4) glede na mnenje zaposlenih in/ali strokovnih služb,
- (3) odvisno od kadrovskih pogojev,
- (1) na podlagi dobre prakse drugih mladinskih centrov,
- (1) odvisno od prostorskih pogojev,
- (1) sprejema ga programski svet.

Temelji za pripravo programa

Graf 22: Temelji za pripravo programa

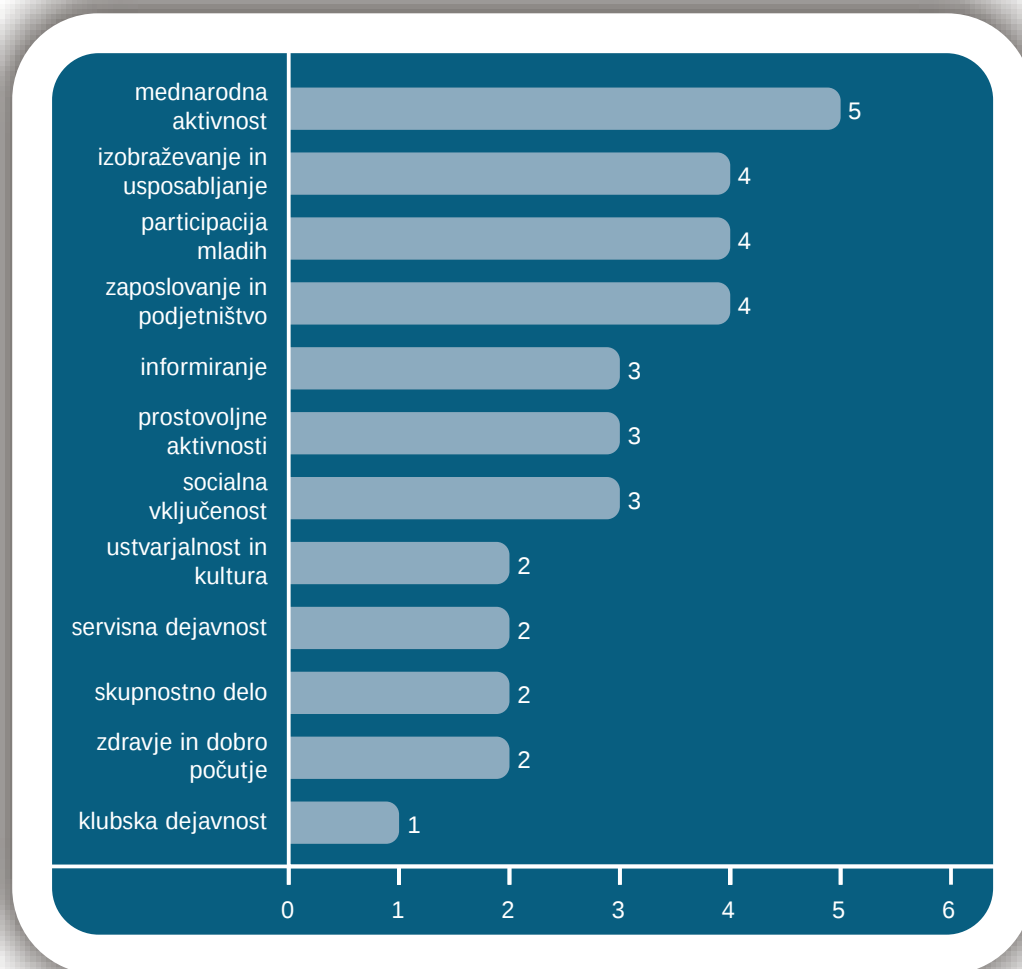
PRIORITETE STRATEGIJ

V nadaljevanju smo pregledali prioritete, ki jih zagovarjajo najpomembnejše evropske strategije in programi:

- Prenovljen okvir evropskega sodelovanja na področju mladine 2010 – 2018,
- Evropa 2020,
- Pobuda Youth on the move,
- Bela knjiga Evropske komisije Nove spodbude za evropsko mladino in
- Program Mladi v akciji.

Ugotovitve smo strnili v spodnjem grafikonu, kjer številke predstavljajo pojavnost posamezne prioritete v odstotkih. Razvidno je, da je največji poudarek na učni mobilnosti, mednarodnih in medkulturnih dejavnostih. Sledijo jim prioritete, kot so participacija mladih pri sodelovanju in odločanju v družbenih procesih tudi preko strukturiranega dialoga, spodbujanje mladih k podjetnosti in pridobivanju kompetenc, ki bodo večale njihovo zaposljivost preko različnih oblik neformalnega učenja, usposabljanj in izobraževanj. V nadaljevanju so aktivnosti, ki spodbujajo socialno vključenost (vključenost mladih z manj priložnostmi), spodbujajo pa tudi prostovoljne aktivnosti in pa informiranje mladih. Na repu prioritet pa so skupnostno delo (sodelovanje z lokalno skupnostjo, kot je npr. medgeneracijsko sodelovanje), ustvarjalnost in kultura mladih, zdravje in dobro počutje in pa servisna dejavnost, ki jo mladinske organizacije izvajajo za potrebe razvoja in podpore mladine, ter raziskovalno delo.

Prioritete strategij in programov

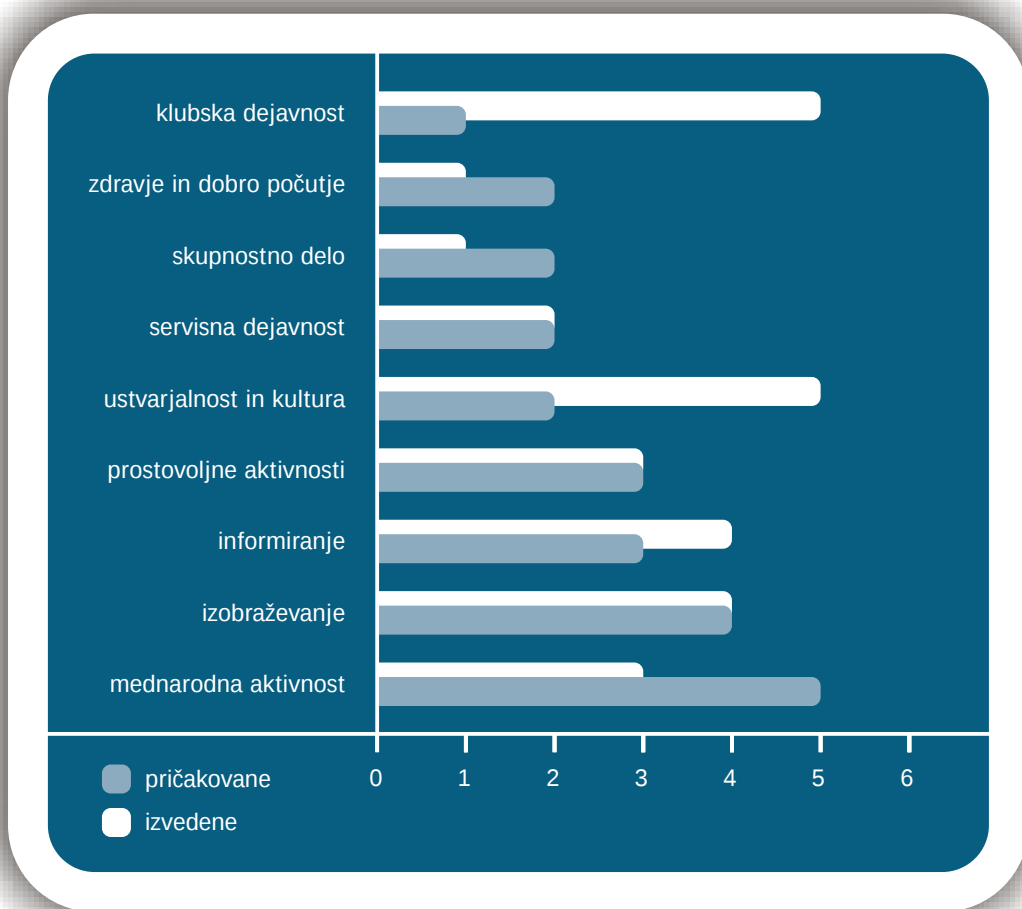

Graf 23: Prioritete strategij in programov

Največji poudarek nacionalnih in evropskih strategij je na mednarodni učni mobilnosti, kar je pri nas nekoliko zaskrbljujoče, saj mednarodne aktivnosti izvaja zgolj 25 odstotkov mladinskih centrov. Pravzaprav je vsebina mladinskih centrov v Sloveniji še vedno precej oddaljena od smernic evropske politike. Edini programski usmeritvi, ki sta v evropskih očeh pomembni in ju hkrati izvajajo mladinski centri v Sloveniji, sta izobraževanje in usposabljanje mladih ter prostovoljne aktivnosti. Veliko več poudarka mladinski centri namenjajo prostočasnim aktivnostim, zabavi in kulturi.

V spodnjem grafikonu si lahko pogledamo primerjavo med pričakovanimi vsebinskimi usmeritvami in dejansko izvedenim programom mladinskih centrov v letu 2010, kjer pa smo upoštevali zgolj programske usmeritve, ki so bila opredeljena tako med pričakovanim kot tudi med izvedenim programom.

Primerjava pričakovanega in izvedenega programa

Graf 24: Primerjava pričakovanega in izvedenega programa

Iz grafikona so izpadle sledeče teme, saj jih mladinski centri niso navedli med izvajanimi aktivnostmi:

- participacija mladih,
- socialna vključenost,
- podjetništvo mladih,
- raziskovanje.

Razlike so ponekod precej velike. Vprašanje je, ali so razlike nastale zaradi nezmožnosti mladinskih centrov, da izvajajo aktivnosti, ki bodo ustregle tem prioritetam, ali mladinski centri morda ne spremljajo evropskih strategij ali pa zaradi neusklajenosti izvajanja aktivnosti, ki bi ustregle interesu mladih in hkrati evropskim prioritetam. Vsekakor bo potrebno v prihodnosti prioritetam nameniti nekoliko več pozornosti, saj za organizacije predstavljajo vire financiranja.

KAZALNIKI USPEŠNOSTI

Letni delovni načrt za delovanje pripravlja 27 mladinskih centrov ob 28 vprašanih. Program sicer načrtujejo sproti v krajših intervalih, osnova za delo pa je letni delovni načrt. Vprašani so podali sledeče primere kazalnikov uspešnosti:

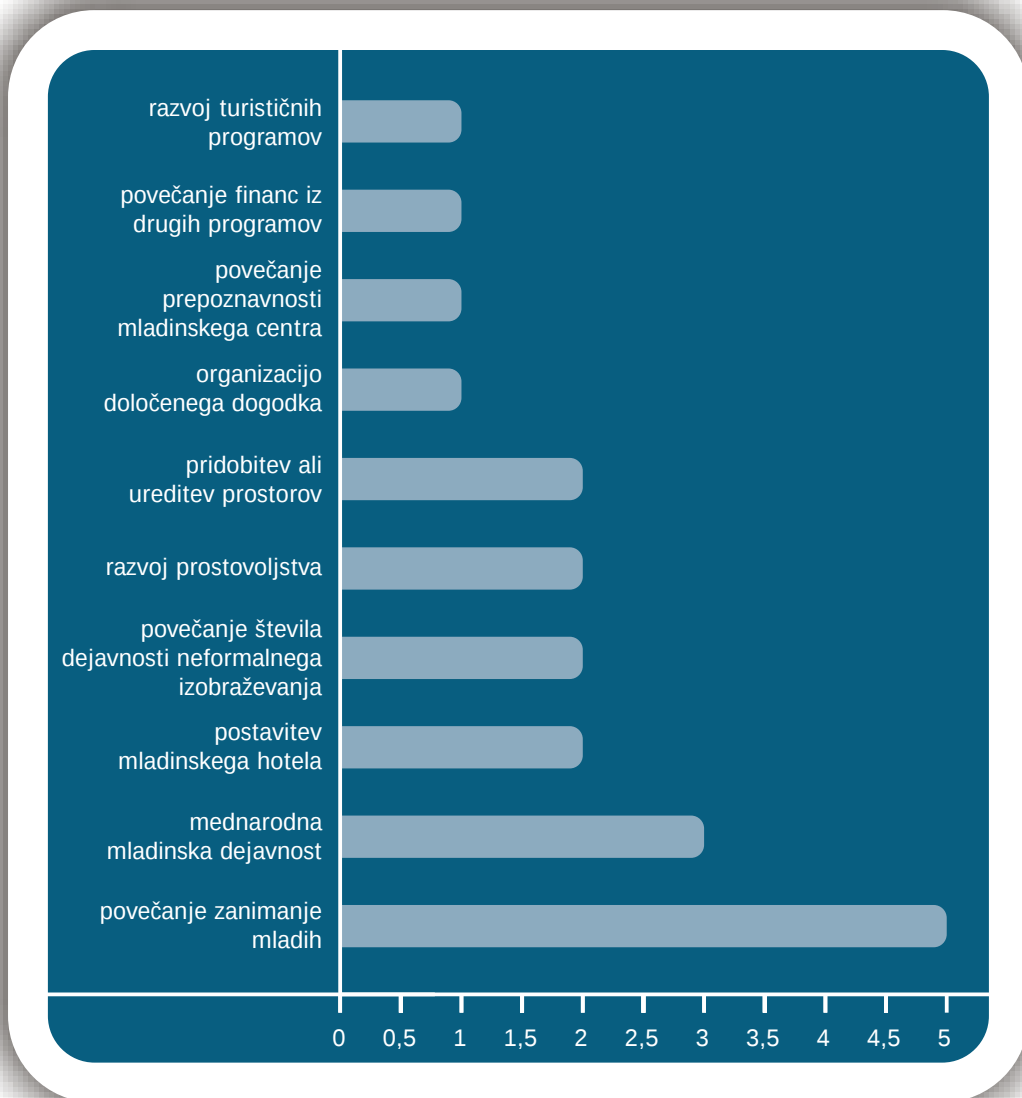
- število aktivnih mladih,
- število programskih dni,
- število opravljenih prostovoljskih ur,
- število programskih dogodkov,
- število udeležencev programskih dogodkov,
- število izvedenih projektov,
- delež realizacije načrtovanega programa,
- višina načrtovanih sredstev,
- število projektov z drugimi organizacijami,
- število nočitev v mladinskem hotelu,
- število novih metod dela,
- medijski odziv,
- zadovoljstvo uporabnikov,
- višina pridobljenih sredstev na trgu,
- izobraževanje kadrov,
- zadovoljstvo kadrov,
- nova partnerstva,
- zadovoljstvo lokalnih odločevalcev,
- odziv zainteresirane in strokovne javnosti.

Največkrat so se pojavljali kazalniki, ki jih je mogoče zaslediti v poročilih Urada RS za mladino. To so število aktivnih mladih, število programskih dni in število udeležencev. Letni delovni načrt v večini vsebuje kazalnike uspešnosti, ki jih je mogoče meriti, nekaj pa je bilo kazalnikov, ki so težje merljivi, kot so npr. ustrezna metodologija dela, ustreznost programov, odziv javnosti in podobno. Kar precej kazalnikov uspešnosti se je nanašalo tudi na zunanje odzive (javnost, odločevalci in mediji), kar daje slutiti, da se mladinski centri ne zadovoljijo zgolj z lastno oceno. Javni zavod deluje v javnem interesu, zato so tovrstni kazalniki dober pokazatelj stopnje razvitosti javnega interesa.

70,4 % mladinskih centrov si pri pripravi letnega delovnega načrta postavi interno letno prioriteto. V letu 2011 so kot interno prioriteto izpostavili (številke pred tekstom pomenijo, koliko mladinskih centrov si je za leto 2011 postavilo to interno prioriteto):

- (5) povečanje zanimanja mladih,
- (3) mednarodna mladinska dejavnost,
- (2) postavitve mladinskega hotela,
- (2) povečanje števila dejavnosti neformalnega izobraževanja,
- (2) razvoj prostovoljstva,
- (2) pridobitev ali ureditev prostorov,
- (1) organizacijo določenega dogodka,
- (1) povečanje prepoznavnosti mladinskega centra,
- (1) povečanje financ iz drugih programov,
- (1) razvoj turističnih programov.

Interne letne prioritete

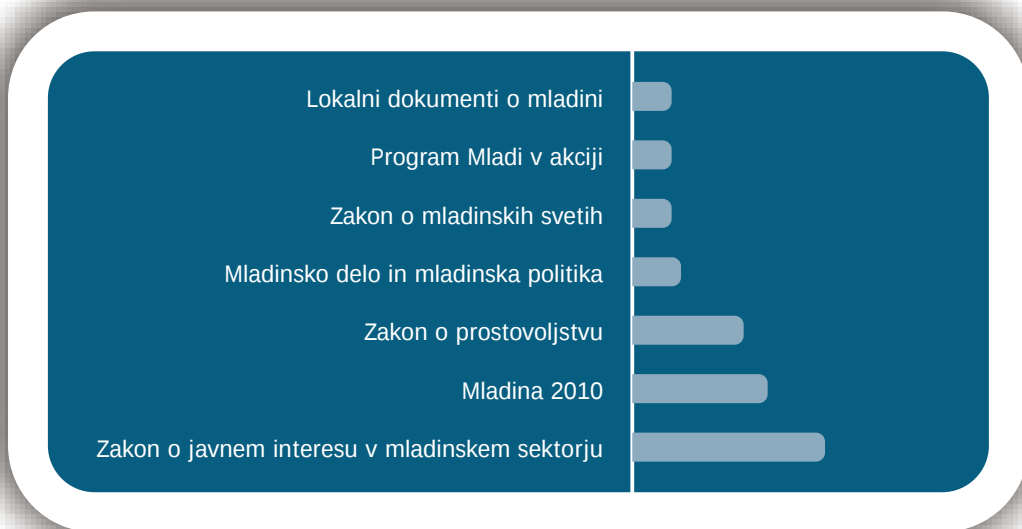

Graf 25: Interne letne prioritete

MLADINSKA POLITIKA⁹

Pri analizi mladinske politike nas je zanimalo predvsem spremljanje strategij in dokumentov, ki vplivajo na mladinsko področje. Na vprašanje, ali spremljajo dokumente o mladih, je 92,3 % mladinskih centrov odgovorilo pritrdilno.

Dokumenti o mladih

Graf 26: Dokumenti o mladih

Najpogostejše brane strategije in dokumenti o mladini so:

- Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju,
- Mladina 2010,
- Zakon o prostovoljstvu,
- Mladinsko delo in mladinska politika,
- Zakon o mladinskih svetih,
- program Mladi v akciji,
- lokalni dokumenti o mladini.

⁹ Mladinska politika je usklajen nabor ukrepov različnih sektorskih javnih politik z namenom spodbujanja in lajšanja integracije mladih v ekonomsko, kulturno in politično življenje skupnosti in ustreznih podpornih mehanizmov za razvoj mladinskega dela ter delovanja mladinskih organizacij, ki poteka v sodelovanju z avtonomnimi in demokratičnimi reprezentativnimi predstavniki mladinskih organizacij ter strokovnimi in drugimi organizacijami. (Zakon o uresničevanju javnega interesa v mladinskem sektorju)

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju prebira 61 % direktorjev mladinskih centrov, sledi mu Mladina 2010 z 43 %, nato zakon o prostovoljstvu s 36 % in Mladinsko delo in mladinska politika s 14 %. V nadaljevanju si oglejte, katere dokumente so še prepoznali kot pomembne za kreiranje mladinskega dela:

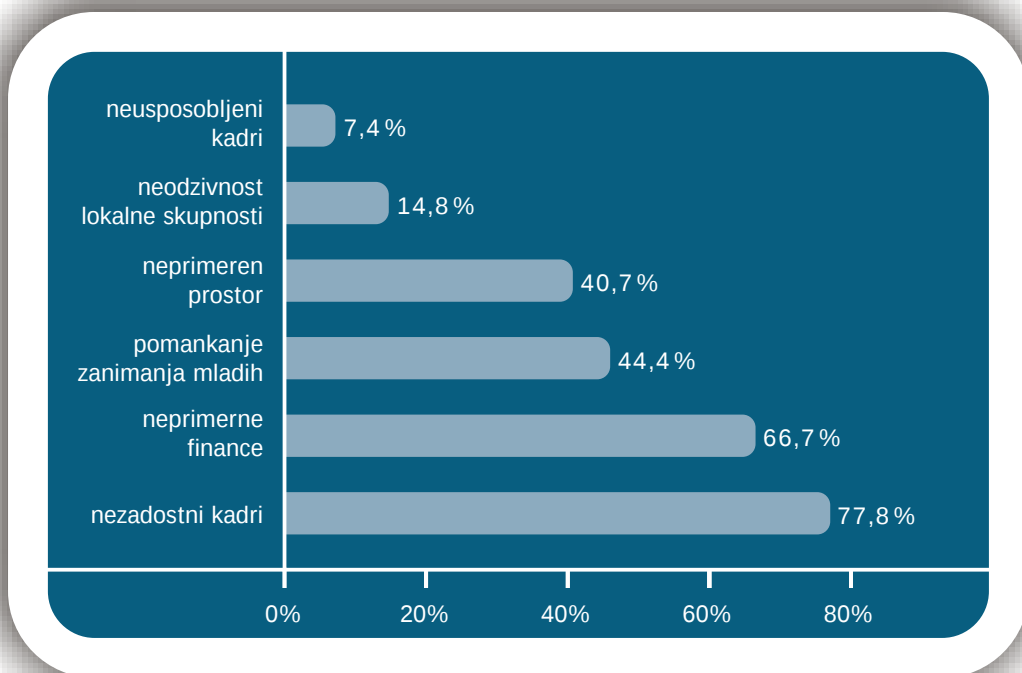
- Pravilnik o izvajanju zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju,
- Bela knjiga: Vključevanje mladih v oblikovanje lokalnih politik,
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno,
- Zakon o malem delu,
- T-kit youth projects,
- T-kit o izobraževalnem vrednotenju v mladinskem delu,
- Strategija EU za mlade – vlaganje v mlade in krepitev njihove vloge in položaja,
- Programski dokument MSS na področju zaposljivosti mladih,
- Prenovljen okvir sodelovanja v EU na področju mladine,
- Predlog o spremembah in dopolnitvah zakona o uresničevanju javnega interesa v kulturi,
- Pravilnik o področjih prostovoljskega dela in opisniki,
- Mladje,
- Mladinsko organiziranje,
- Mladinsko delo v teoriji in praksi,
- Mladinske politike,
- Mladi v Sloveniji,
- Mladi na potezi,
- Koncept razvoja mladinskega turizma v Sloveniji,
- Kako ustanoviti mladinsko organizacijo,
- Analiza mladinskih politik po občinah,
- Agenda 2020.

Evropske dokumente prebira 65,4 % vodstvenih delavcev mladinskih centrov.

TEŽAVE MLADINSKEGA CENTRA

Kljub očitnemu razvoju mladinskega področja in razvoju mladinske infrastrukture se mladinski centri pri delovanju soočajo z različnimi težavami. 89,3 % vprašanih je potrdilo, da imajo v mladinskem centru težave pri delu.

Težave mladinskih centrov

Graf 27: Težave mladinskih centrov

Številke kažejo, da se dobre tri četrtine mladinskih centrov ukvarjajo z nezadostnimi kadri, kar smo dodobra razložili in predstavili v zgornjih poglavjih. Dve tretjini mladinskih centrov se soočata z neprimernimi financami, saj nimajo vse organizacije redne oblike financiranja, ki mnogim mladinskim centrom zadošča kot minimalni pogoji za obstoj.

S pomanjkanjem zanimanja mladih se srečuje 44,4 odstotka mladinskih centrov. Zanimivi so podatki, da samo 25 % društev kot tudi zasebnih zavodov navaja to težavo, medtem ko isto navaja kar 50 % javnih zavodov. Morda občutek institucionalnosti v javnih zavodih pripomore k temu rezultatu, saj društvo zagotovo ni tako institucionalizirana organizacija, kot je to lahko javni zavod.

Naslednja težava pa so neprimerni prostori, na kar opozarja 50 % društev in isti odstotek zasebnih zavodov, ter 38,9 % javnih zavodov. To težavo so zabeležili že v publikaciji Matrika ukrepov državnih organov na področju mladinske politike, MŠŠ, Urad RS za mladino, Inštitut za socialno varstvo, kjer je zapisano:

»Ena ključnih težav na mladinskem področju je relativno slabo razvita mladinska infrastruktura. Opazno je očitno pomanjkanje ustreznih javnih prostorov, ki bi bili prvenstveno namenjeni mladim. Veliko težavo pri zagotavljanju infrastrukture za mlade predstavlja sicer tudi precej razpršena poselitev in posledična prostorska razpršenost prebivalstva v posameznih okoljih. Pomanjkanje mladinske infrastrukture v posameznih lokalnih okoljih med drugim s pridom izkoriščajo posamezniki na trgu kulturne ekonomije in prostega časa, delno pa ta deficit mladinskih prostorov znižujejo s samoorganizacijo mladi sami. Tako je eden od načinov, ki se ga občasno poslužujejo posamezne skupine mladih, ilegalna zasedba zapuščenih prostorov, kar pa vsekakor ne predstavlja trajne, temveč le začasno rešitev težav. Dejstvo, da se mladi poslužujejo tovrstnih načinov delovanja, še dodatno potrjuje pomanjkanje ustreznih prostorov za mlade.

Eno ključnih vlog pri zagotavljanju javnega interesa na mladinskem področju imajo predvsem mladinski centri, ki jih je v Sloveniji trenutno 57¹⁰ (Mladinski svet Slovenije 2010), število pa po navedbah Urada za mladino v zadnjem času naglo narašča. Ti predstavljajo verjetno najpomembnejšo in najkonkretnjšo obliko mladinske infrastrukture pri nas. Pomen mladinskih centrov je še toliko izrazitejši v manjših krajih, kjer ti najpogosteje predstavljajo edino obliko namenske mladinske infrastrukture v tamkajšnjem prostoru. Prav mladinskim centrom velja v prihodnje nameniti vse več pozornosti, saj predstavljajo dobro izhodišče za širši razvoj mladinskega področja ter nadaljnji razvoj »mladinskega dela«. Glede na dejansko vlogo, ki jo imajo mladinski centri, je nujna večja vključitev le-teh v sistemske rešitve na ravni države in ne prelaganje odgovornosti na lokalno raven.

Mladinski centri kot ključna oblika infrastrukture razen prostora za preživljanje prostega časa ter za kulturno in umetniško udejstvovanje mladih služijo tudi kot osnovna infrastruktura, ki sploh omogoča delovanje številnih mladinskih organizacij in društev, podporo pa nudijo tako organiziranim kot neorganiziranim skupinam mladih..

V mnogih manjših okoljih namreč ostaja prisotna težnja po čim večjem družbenem nadzoru nad mladimi ter čim večji uniformnosti mladine. V posebej nezavidljivem položaju je v takšnem okolju alternativni del mladih,

¹⁰ Op. p.: Podatki iz leta 2010. V januarju 2011 je ta številka že 60.

saj so marsikje sodobni mladinski pojavi še vedno deležni nerazumevanja in zavračanja. To je še posebej sporno, če upoštevamo dejstvo, da se ravno alternativni del mladih najpogosteje kaže kot najbolj aktiven del mladinske populacije. Razlog za močno navezavo alternative na mladinske centre je predvsem v tem, da so najpogosteje to edini prostori, kjer svoje mesto dobijo tudi marginalne skupine. Prav navezava na mladinske centre pa je tisto, kar sploh omogoča obstoj in razvoj alternativne scene izven večjih mestnih središč, kar je pravzaprav tudi svojevrstna kulturna posebnost Slovenije. (Novoselc, 2011)

SODELOVANJE Z LOKALNO SKUPNOSTJO

Večini mladinskih centrov sodelovanje z občino predstavlja zelo pomemben segment delovanja, saj občine financirajo mladinske centre. To je seveda bolj očitno pri javnih zavodih, ki so ustanovitelji mladinskih centrov. Bistveno manj je to očitno pri društvih in zasebnih zavodih. Občina pa ne predstavlja zgolj financerja, temveč je tudi sogovornik pri pripravi programa in pri pripravi lokalnih strategij za mlade. Ti dve lastnosti sicer nista tako očitno izraženi, saj nekatere občine obe temi prepuščata zavodom, nekateri pa sodelujejo pri celoviti orientaciji in delovanju mladinskega področja. Še posebej je to bolj vidno v večjih mestih, kjer je razvoj mladinskega področja dosegel visoko raven.

SODELOVANJE MLADINSKIH CENTROV

V nadaljevanju smo anketirance povprašali, s katerimi strukturami se povezujejo v lokalni skupnosti in na kakšen način. Nasploh so mladinski centri postali centri združevanja in povezovanja v lokalni skupnosti, saj se povezujejo praktično z vsemi obstoječimi strukturami v lokalnem okolju in ponekod tudi na nacionalnem nivoju.

Z osnovnimi in srednjimi šolami (kjer te pač obstajajo) se povezujejo predvsem za potrebe priprave programa, medtem ko financiranja v šolah ni pričakovati, prav tako ni potrebe po pripravi strategij za mlade.

Tam, kjer obstajajo, so pomemben partner tudi študentski klubi, ki mladinskim centrom predstavljajo sogovornika pri financiranju določenih vsebin, nekoliko manj pa pri pripravi določenih programov in pri pripravi strategije za mlade.

Sodelovanje s preostalimi javnimi zavodi, kot so zavod za šport, zavod za kulturo, knjižnice, glasbene šole, gledališča, muzeji, centri za socialno delo, mladinskim centrom predstavlja predvsem skupno pripravo programa in strategije za mlade, zelo redko pa tudi financiranje vsebin.

Mladinski centri se z različnimi društvi (Društvo prijateljev mladine, športna društva, društva starejših, mladinske organizacije in podobno) povezujejo pri pripravi programa, bistveno manj pri financiranju in še manj pri pripravi strategij za mlade.

Zasebni zavodi in podjetja pa so organizacije, ki mladinskim centrom nudijo sodelovanje pri pripravi programa in nudijo tudi financiranje.

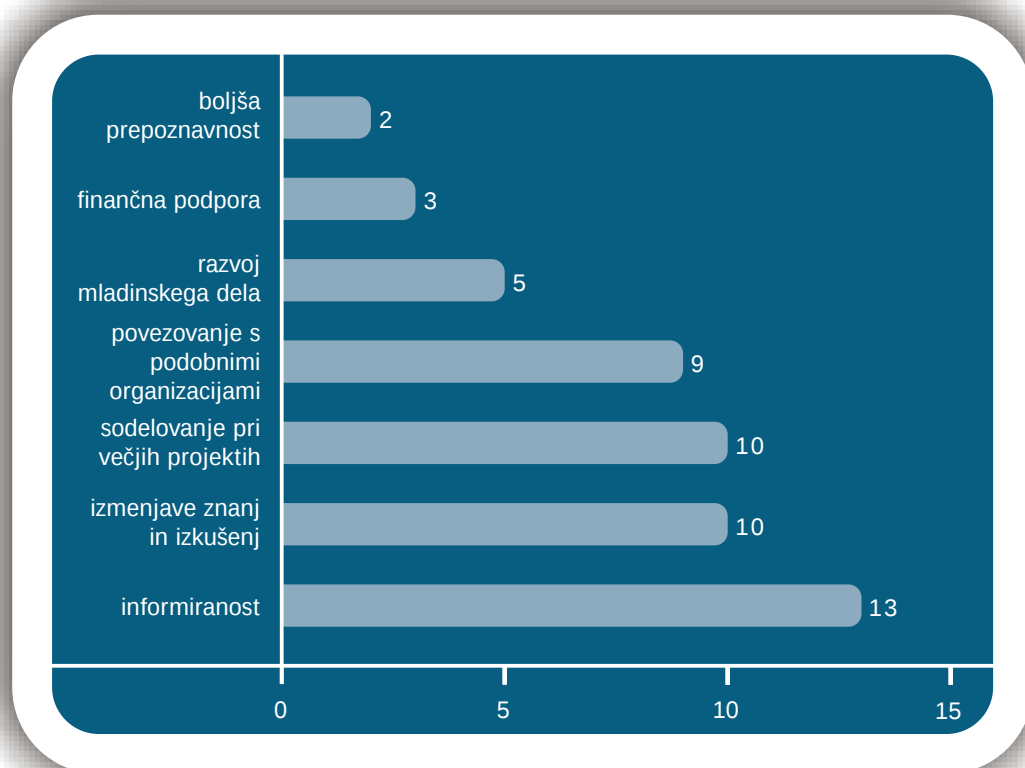
Partnerji mladinskim centrom pomenijo možnost povezovanja in razvoja lokalne skupnosti. Mreženja so pomembna zaradi zniževanja stroškov delovanja vseh sodelujočih in večjega učinka dejavnosti na uporabnike. Zato so mladinski centri velikokrat sami pobudniki mreženja in povezovanja in na ta način tudi nosilci razvoja, saj druge organizacije spodbujajo k razvojem programov, s katerimi presežejo redno delovanje.

MREŽENJE MLADINSKI CENTROV

Sodelovanje z drugimi organizacijami pa ne poteka zgolj v posameznih primerih, temveč se mladinski centri povezujejo v mreže in konzorcije z namenom dolgoročnega in krepkega sodelovanja. V mreže organizacij je vključenih 92,6 % mladinskih centrov. Skoraj vsi anketirani mladinski centri so člani Mladinske mreže MaMa, velika večina je del ene ali več mrež za razvoj socialnih, državljskih in kulturnih kompetenc, preostala članstva mrež pa so specifična za potrebe posameznega mladinskega centra in so tako nacionalnega kot tudi mednarodnega značaja.

ČLANSTVO V MREŽAH

Pomen članstva v mrežah

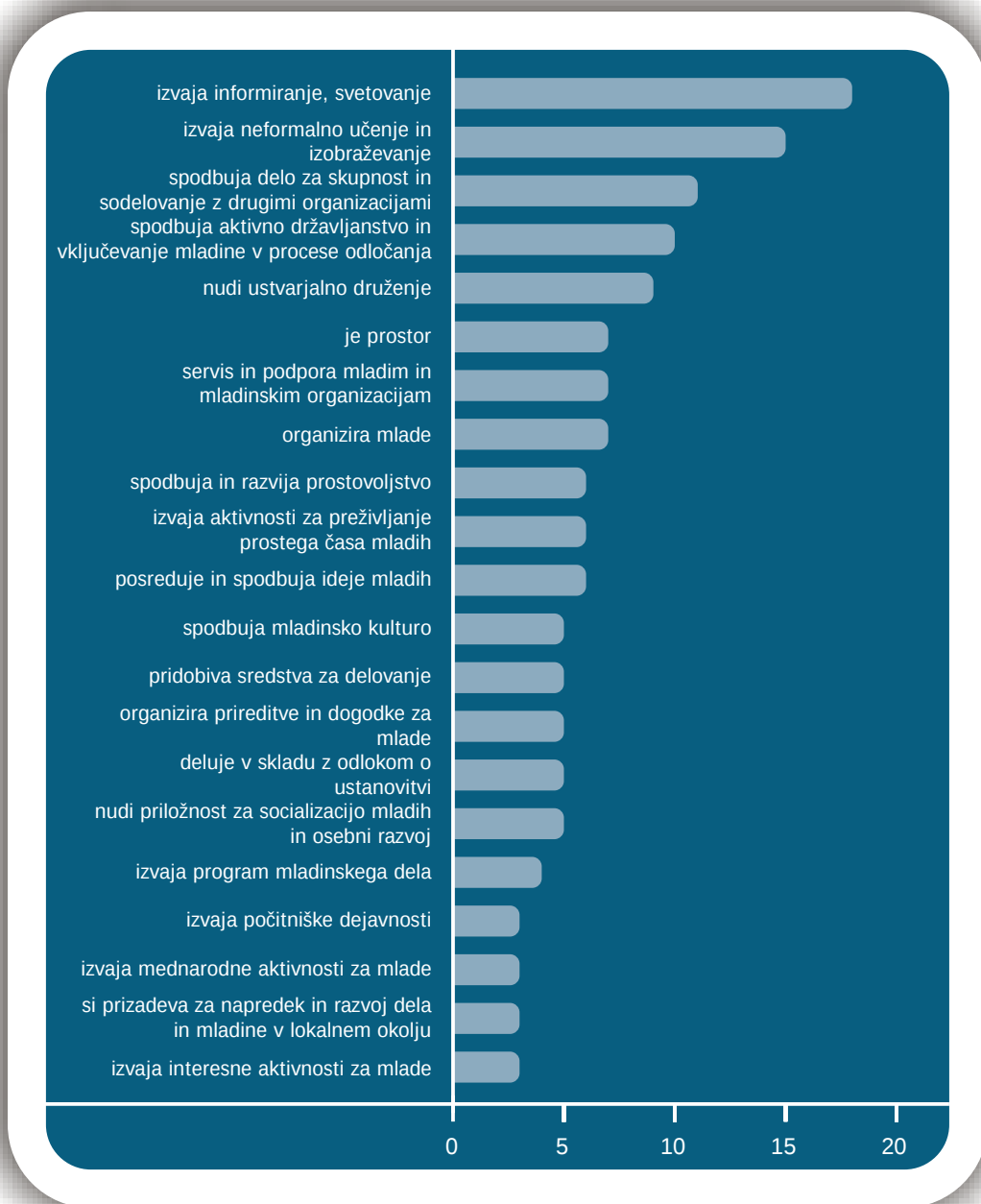

Graf 28: Pomen članstva v mrežah

V zgornjem diagramu lahko vidite, da posledic članstva v mrežah mladinski centri ne pojmujejo enako. Največji doprinos članstva v mrežah mladinski centri vidijo v informiranju.

PRIČAKOVANJA OBČINE DO MLADINSKEGA CENTRA

Pričakovanja občine do mladinskih centrov

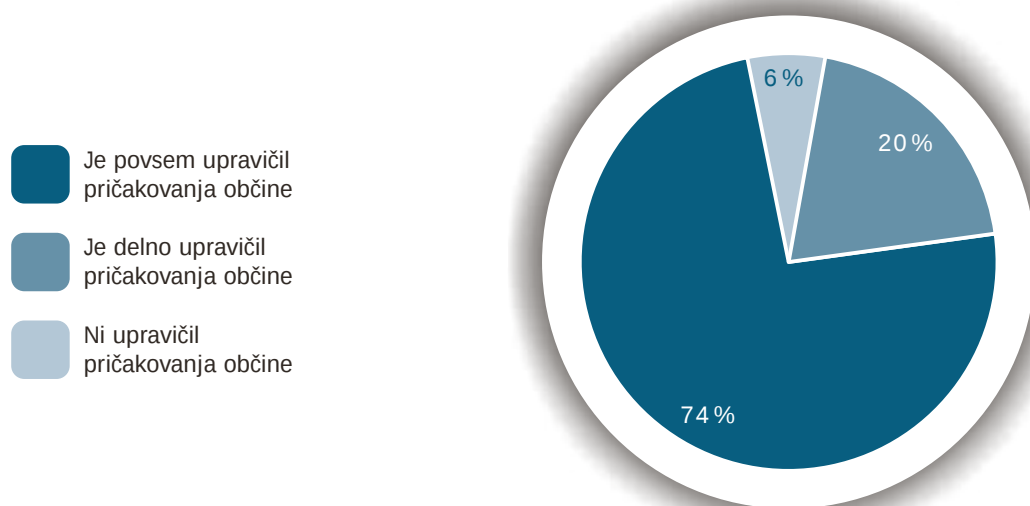
Graf 29: Pričakovanja občine do mladinskih centrov

V zgornjem diagramu so nanizana pričakovanja občin do mladinskega centra v njihovi lokalni skupnosti, številke poleg izpisanih pričakovanj pa pomenijo število občin, ki imajo podobna pričakovanja. Naj ponovno spomnimo, da je v tem delu sodelovalo 33 občin. Najpogostejša pričakovanja občin do mladinskih centrov so, da mladinski centri:

- a) informirajo in svetujejo mladim in organizacijam v lokalni skupnosti (54 % občin je tega mnenja),
- b) izvajajo neformalno učenje in izobraževanje za mlade (45 % občin),
- c) spodbujajo delo za skupnost in sodelovanje z drugimi organizacijami v lokalnem okolju (33 % občin),
- d) spodbujajo aktivno državljanstvo in vključevanje mladine v procese odločanja (30 % občin).

Pričakovanja občin do mladinskih centrov so različno upravičena. V spodnjem diagramu lahko vidite, da tri četrtina občin meni, da je mladinski center upravičil pričakovanja občine, petina meni, da jih ni povsem, 6 odstotkov občin pa trdi, da mladinski center pričakovanj ni upravičil.

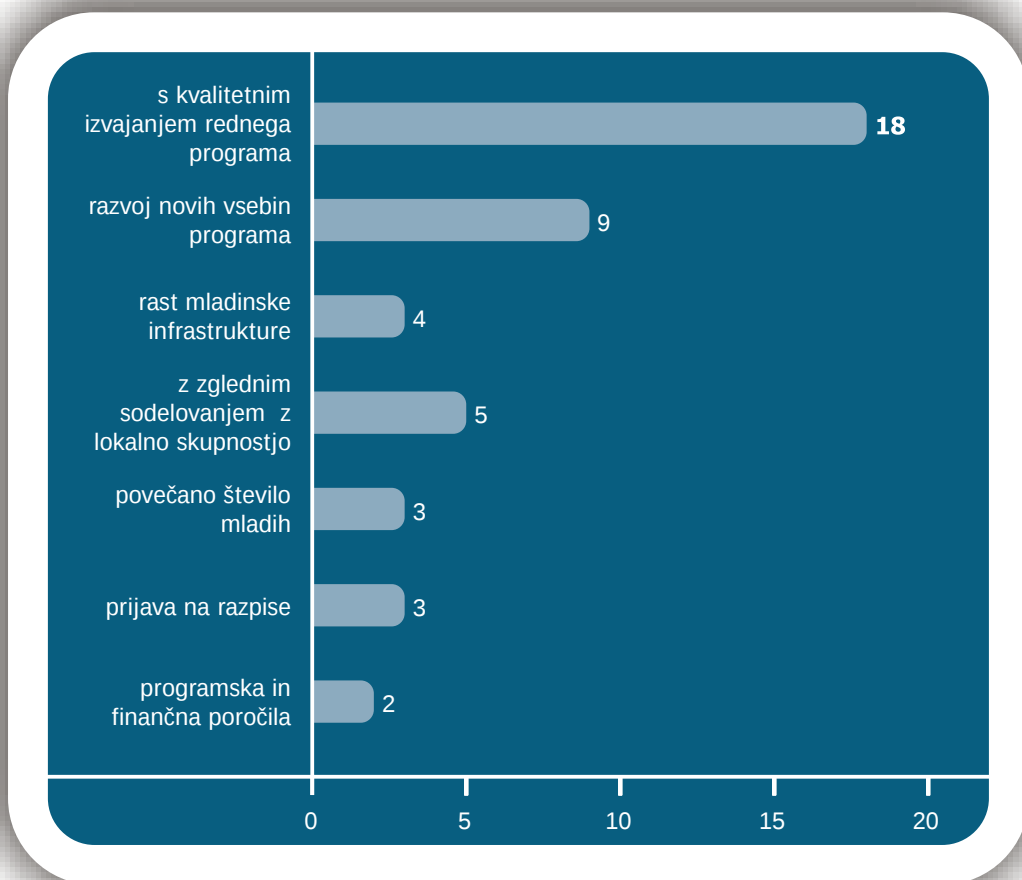
Ali je mladinski center v letu 2010 upravičil pričakovanja občine?

Graf 30: Ali je mladinski center v letu 2010 upravičil pričakovanja občine?

Pričakovanja niso bila v celoti upravičena ali pa sploh niso bila upravičena zaradi pritožb o delovanju, pomanjkljivem ali nerealiziranem programu. Nekaj nezadovoljstva pa občinam predstavlja tudi dejstvo, da je mladinski center usmerjen v nekatere specifične vsebine in ne zagotavlja heterogenosti programa. Ena občina priznava, da so se zaradi delno uresničenega pričakovanja mladinskemu centru v letu 2011 zmanjšala proračunska sredstva.

Aktivnosti, s katerimi so upravičili pričakovanja občine

Graf 31: Aktivnosti, s katerimi so upravičili pričakovanja občin

V zgornjem diagramu pa lahko vidite, s katerimi aktivnostmi so mladinski centri upravičili pričakovanja občin. Občine s temi izjavami dokazujejo, da mladinski centri izvajajo kvaliteten program, ki razvija nove vsebine in zgledno sodeluje z lokalno skupnostjo. Razvidno je tudi, da so nameni delovanja mladinskih centrov precej raznoliki in da so temu primerno raznolika tudi pričakovanja občin do mladinskih centrov.

SPREMLJANJE DELA MLADINSKEGA CENTRA

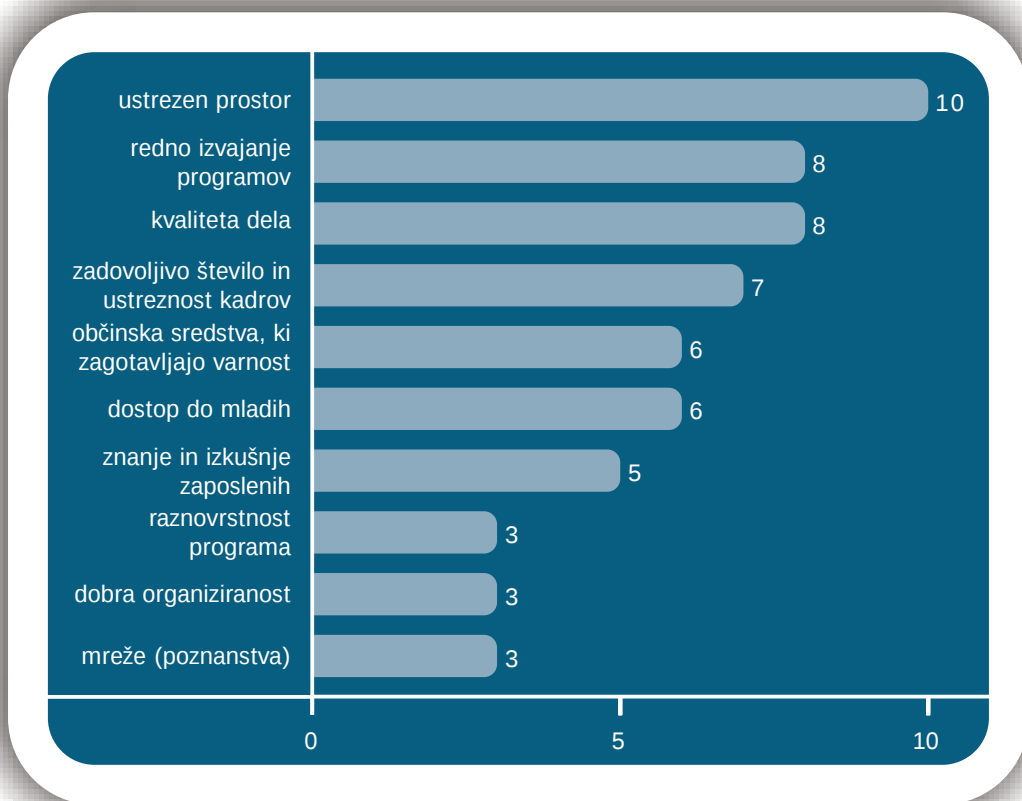
Večina občin spremlja delo mladinskega centra preko rednih letnih, polletnih ali celo mesečnih vsebinskih in/ali finančnih poročil, ki jih mora kot porabnik javnih sredstev upravičiti. Poleg poročil ima kar 27 % občin redne sestanke z vodstvom zavodov, kjer pregledajo poslovanje, program in/ali morebitne težave. 24 % občin nadzoruje delo mladinskih centrov preko udeležbe na prireditvah mladinskega centra, 21 % pa jih spremlja spletna obvestila ali najave programa mladinskih centrov. Poleg najpogostejših mehanizmov nadzora se posamezne občine poslužujejo tudi nadzora preko

- a) spremljanja prijav na lokalne razpise,
- b) članov sveta zavoda,
- c) kontrolnih obiskov,
- d) komunikacij z direktorjem,
- e) posebne komisije in podobno.

Občinske sogovornike smo povprašali, kakšne so prednosti mladinskih centrov in v spodnjem poglavju si lahko ogledate najpogostejše odgovore.

PREDNOSTI IN SLABOSTI MLADINSKEGA CENTRA

Prednosti mladinskih centrov

Graf 32: Prednosti mladinskih centrov

Kot največjo prednost mladinskih centrov so občine navedle ustrezen prostor, ki zagotavlja druženje, izvajanje projektov, socializacijo mladih in podobno. V nekaterih občinah je prostor samoumevna lastnost zavoda, ki sicer ne more delovati, drugi poudarjajo prostor zaradi preureditve ali pridobitve nove infrastrukture, nekaterim občinam pa je prostor pridobitev sama po sebi.

Občine so kot prednost mladinskih centrov prepoznale tudi kontinuiteto in kvaliteto programa za mlade, ki nudi raznoverstno vsebino in širino dela. V mladinskih centrih po mnenju občine dela zadovoljivo število zaposlenih, ki imajo dovolj znanja in izkušenj pri svojem delu.

Izpostavili so tudi, da je pozitivno tudi dejstvo, da imajo mladinski centri dostop do mladih, saj so pogosto edina organizacija, ki ima stik z njimi. V nekaterih občinah namreč ni srednje šole in so zato mladi precej prepuščeni sami sebi. Z organizacijo, kot je mladinski center, pa to mladino nekako povežejo. Podobno pa je tudi pri določenih občinah, kjer praktično ni mladinskih organizacij, kjer bi mladi uresničevali svoje lastne interese.

V spodnjem grafikonu pa si oglejte, kaj so občine navedle kot slabosti mladinskih centrov.

Slabosti mladinskih centrov

Graf 33: Slabosti mladinskih centrov

Neustrezni pogoji so mišljeni predvsem tisti, ki ne omogočajo izvedbe prav vseh aktivnosti, ki jih mladinski centri izvajajo, si jih morajo deliti z drugimi organizacijam ali pa so locirane v stavbah, ki se ne obnavljajo. Prav tako so lokacije mladinskih centrov ponekod neustrezne, ker so locirane pod okriljem kakšne druge organizacije in se zato za mladinski center sploh ne ve, ponekod pa se mladinski centri ne nahajajo v predelih, kjer se mladina zadržuje.

Če so pri prejšnjem vprašanju pohvalili ustreznost in profesionalnost kadrov, je tukaj potrebno omeniti dejstvo, da je kljub profesionalnosti premalo zaposlenih za izvajanje vseh aktivnosti, zaradi omejenih sredstev in nezmožnosti zaposlovanja pa se mnogi srečujejo z veliko fluktuacijo kadrov, ki znanje odnesejo iz mesta ali pa na druga delovna mesta.

Štiri občine se zavedajo, da imajo omejena sredstva za razvoj mladinskega dela v lokalni skupnosti in to zavira tako vsebino kot kadrovanje, saj delovanje takšne organizacije pogosto zahteva velike stroške.

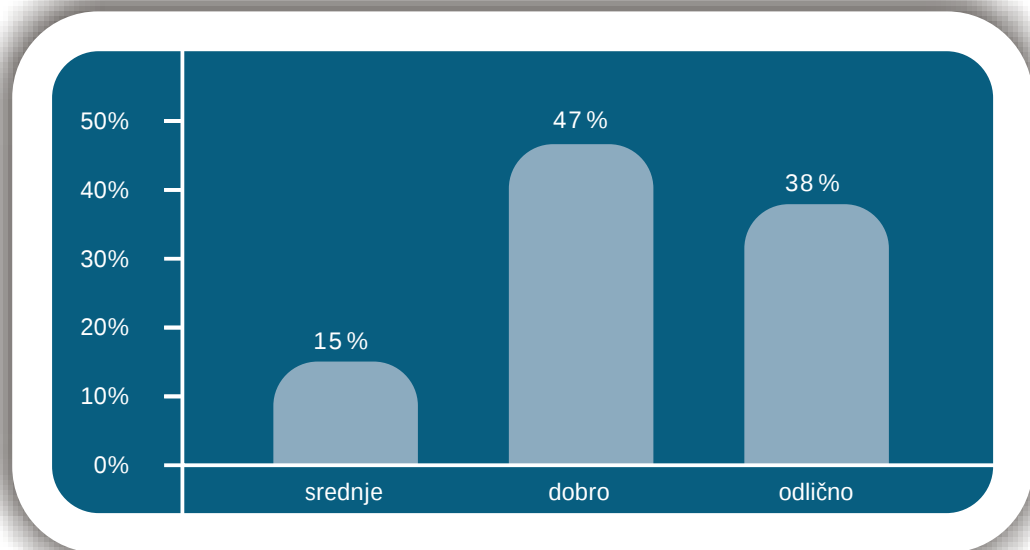
Poleg prej omenjenih slabosti mladinskih centrov pa so občine omenile tudi:

- a) vplivanje ali nenaklonjenost lokalne politike,
- b) slabo povezanost mladinskega centra z drugimi organizacijami v okolju,
- c) nestalnost in/ali neodzivnost mladih,
- d) alkohol, droge, vandalizem mladih.

OCENA SODELOVANJA MED OBČINO IN MLADINSKIM CENTROM

Povprečna ocena sodelovanja med občino in mladinskim centrom, ki so jo podali občinski sogovorniki, je 4,23.

Sodelovanje med občino in mladinskim centrom

Graf 34: Sodelovanje med občino in mladinskim centrom

Ocena jasno kaže zadovoljstvo predstavnikov občin z delovanjem mladinskega centra v njihovi občini. Podatek podkrepi dejstvo, da so občine v mladinskih centrih prepoznale odgovor lokalne skupnosti na potrebe mladih in da se zavedajo pomena ustanavljanja in/ali podpiranja delovanja mladinskih centrov.

LITERATURA O MLADINI

To poglavje je v analizo umeščeno predvsem zato, da poudarimo pomembnost mladinskega sektorja¹¹. Mladinski sektor je svojo zakonsko osnovo dobil šele v letu 2010, med letoma 2009 in 2012 pa poteka razvoj modelov neformalnega in formalnega izobraževanja za mladinskega delavca za vključevanje v programe organizacij, katerega nosilec je IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti, njegov temeljni namen pa je razvoj izobraževalnih modelov za profil mladinskega delavca (www.mladinski-delavec.si, 7.11.2011). Z analizo obstoječe literature smo želeli pokazati razpon tematike, ki tako ali drugače obravnava mladino in je sestavni del razvijajočega se mladinskega sektorja.

V kratki analizi obstoječe literature smo zajeli teme ki obravnavajo mlade¹² in/ali mladinsko delo¹³. Pregled predmetnih oznak literature nam je pokazal, kako veliko različnih tematik je zajetih v pojem mladina. Za lažje razumevanje mladinske tematike smo predmetne oznake razdelili v pet skupin:

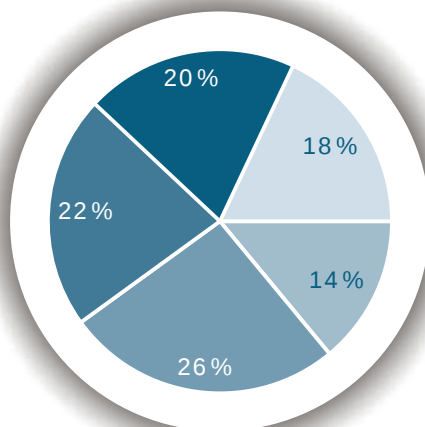
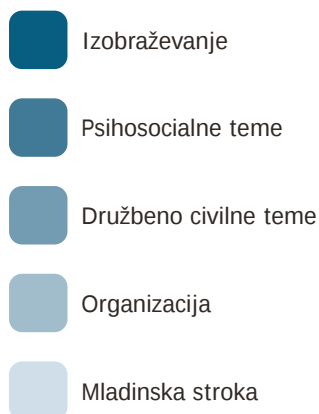
- a) izobraževanje in učenje - kamor smo vstavili predmetne oznake, kot so izobraževanje, kompetence, neformalno izobraževanje, usposabljanje, učenje, osnovne šole, srednje šole, vseživljenjsko učenje, vzgoja, vrstniško učenje in podobno;
- b) družbeno civilne teme - kamor smo uvrstili teme, kot so aktivno državljanstvo, civilna družba, nova družbena gibanja, demokracija, družbena angažiranost, družbena razslojenost, družbena vzgoja, javna politika, lokalne skupnosti, politična participacija in podobno;
- c) psihosocialne teme - kjer so se znašle teme, kot so brezposelnost, droge, kazniva dejanja, preventivno delo, svetovanje, socialna psihologija, socialna identiteta, socialnovarstvene storitve, socialno delo in podobno;
- a) organizacija - kamor smo vstavili delovanje, financiranje, mladinske organizacije, motivacijo, projektni menedžment, sofinanciranje, soodločanje, vodenje in podobno;
- b) mladinska stroka - kjer so teme, kot so animacija, informiranje, kultura, mednarodni projekti, mladina, mladinsko delo, prosti čas, prostovoljno delo in drugo.

¹¹ Mladinski sektor so vsa področja, kjer poteka proces oblikovanja in uresničevanja mladinskih politik in mladinsko delo in so opredeljena v 4. členu Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju.

¹² Mladi so mladostniki in mlade odrasle osebe obeh spolov, stari od 15. do dopolnjenega 29. leta. (Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju).

¹³ Mladinsko delo je organizirana in ciljno usmerjena oblika delovanja mladih in za mlade, v okviru katere mladi na podlagi lastnih prizadevanj prispevajo k lastnemu vključevanju v družbo, krepijo svoje kompetence ter prispevajo k razvoju skupnosti. Izvajanje različnih oblik mladinskega dela temelji na prostovoljnem sodelovanju mladih, ne glede na njihove interesne, kulturne, nazorske ali politične usmeritve

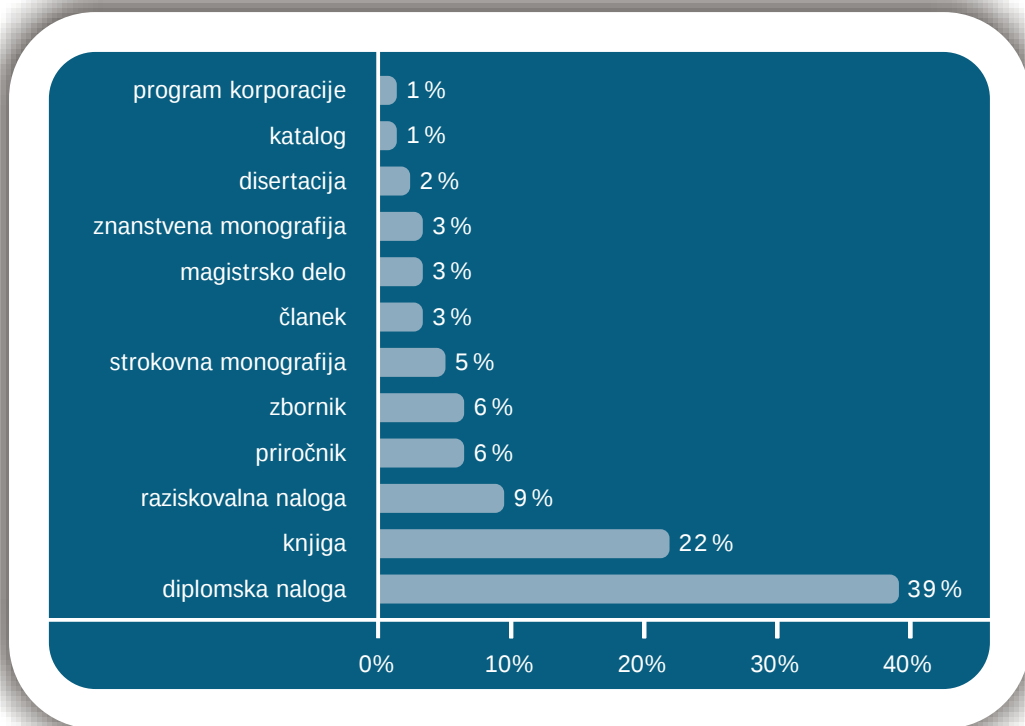
Predmetne oznake literature o mladini

Graf 35: Predmetne oznake literature o mladini

V diagramu lahko vidimo, kako so različne teme zastopane v literaturi. Te teme nam pokažejo, kako zelo kompleksna tema je mladina in kaj vse zajema.

Vrsta publikacije

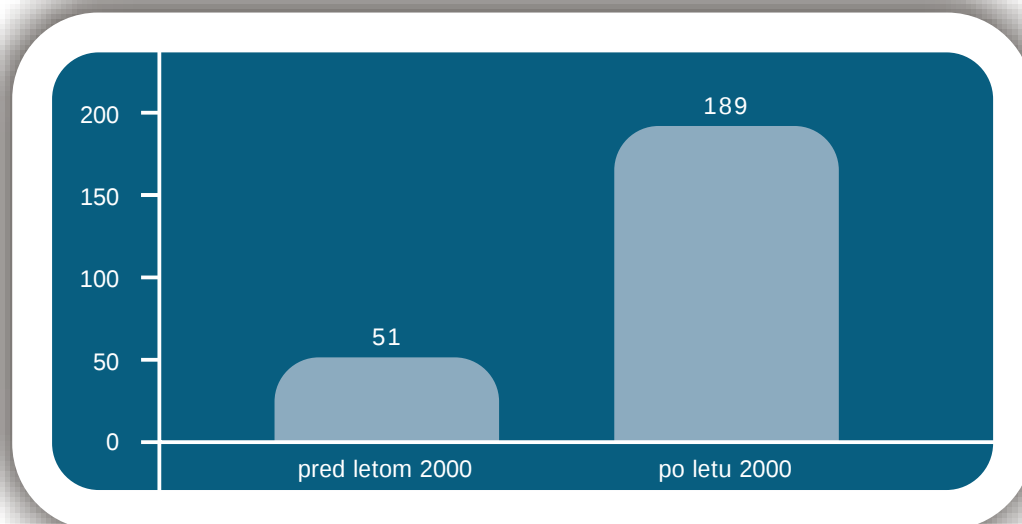

Graf 36: Vrsta publikacije

V zgornjem diagramu pa lahko vidite vrste publikacij. Največ publikacij o mladih je izšlo v obliki diplomskih del (39 % vseh publikacij), sledijo jim knjige (22 %), nato pa raziskovalne naloge (9%), priročniki (6%) in zborniki (6%).

Pregledali smo tudi, koliko publikacij je nastalo pred letom 2000 in koliko po letu 2000. V spodnjem diagramu je jasno razvidno, da je bilo pred letom 2000 izdanih skupaj 51 publikacij na temo mladina, po letu 2000 pa 189.

Leto izdaje publikacij

Graf 37: Leto izdaje publikacij

Publikacije o mladinskem delu so se po letu 2000 krepko razmahnile, kar sovpada z razvojem prvih večjih mladinskih centrov in z začetki prvih resnih potreb po tovrstnem zapisovanju praks mladinskega dela glede na dejstvo, da je teorije o mladinskem delu še danes premalo.

MLADINSKI CENTRI PO EVROPI

Z namenom vpogleda v stanje obstoja in delovanja mladinskih centrov, kot jih poznamo v Sloveniji, smo pregledali urejenost področja mladinskega dela in mladinske politike v nekaterih državah, ter, kolikor se je dalo, navedli in opisali umeščenost in položaj mladinskih centrov v mladinski sektor posamezne državi.

FINSKA

FINANCIRANJE IN SUBVENCIONIRANJE (POGOJI)

Finci v zakonu določajo samo, da lahko nacionalni mladinski centri dobijo subvencijo za gradnjo in delovanje. Subvencije se primarno delijo na podlagi koristnosti centra za mlade in politike delovanja. Subvencijo pa lahko dobijo tudi novoustanovljeni centri na podlagi ocene načrta dejavnosti.

Podrobneje pogoje financiranja določa vladni dekret, ki nacionalne mladinske centre definira kot centre, katerih ustanovitelji so lokalne oblasti, mladinske organizacije, organizacije mladinskega dela ali druge organizacije. Subvencijo lahko dobijo centri, ki jih odobri ministrstvo, na podlagi izpolnjevanja naslednjih pogojev:

- center mora imeti primerno zemljišče in prostore za nacionalno uporabo,
- primarno mora biti center namenjen nacionalnim mladinskim aktivnostim, šolskim taborom, šolam v naravi in mladinskemu turizmu,
- center mora izvajati aktivnosti, povezane z mladinskim delom, s šolskimi tabori, šolami v naravi in z mladinskim turizmom,
- narava centra mora biti neprofitna, morebiten dobiček se mora porabiti za razvoj centra in njegovih dejavnosti.

ORGANIZACIJA

Finski dekret razlikuje med nacionalno mladinsko organizacijo, okrožno "izpostavo" mladinske organizacije in nacionalno organizacijo mladinskega dela. Nacionalna mladinska organizacija je organizacija, ki deluje na nacionalnem nivoju in je registrirana kot združenje lokalnih ali regionalnih organizacij. Imeti mora vsaj 3000 članov, od katerih sta vsaj 2/3 mlajših od 29 let. Okrožna organizacija nacionalne mladinske organizacije pomeni registrirano organizacijo, katere članice so lokalne mladinske organizacije. Območje, na katerem deluje, določi minister za izobraževanje. Nacionalna organizacija mladinskega dela je registrirana organizacija, ki se ukvarja predvsem z

izobraževalnimi, raziskovalnimi, založbenimi in drugimi aktivnostmi, ki spodbujajo razvoj mladinskega dela (Divjak, Šporar, 2005).

Na Finskem je vzpostavljena mreža desetih nacionalnih mladinskih centrov (Ahtela, Anjala, Hyvarila, Marttinen, Metsakartano, Oivanki, Piispala, Syote, Inari, Villa Elba). Vse je ustanovila finska vlada, natančneje ministrstva za šolstvo.

Nacionalni mladinski centri so nastajali v zadnjih dveh desetletjih.

Vsi nacionalni mladinski centri na Finskem so člani mrežne Finskih mladinskih centrov, ki zastopa interese mladinskih centrov pri političnih odločevalcih, skrbi za njihov razvoj in trženje (www.suomennuorisokeskukset.fi).

Poleg nacionalnih mladinskih centrov pa obstaja na Finskem velika množica drugih mladinskih organizacij. Krovna organizacija vseh teh pa je ALLIANSI (www.alli.fi).

FUNKCIJE MLADINSKIH CENTROV

Namen nacionalnih mladinskih centrov je podpora učiteljem in mladinskim delavcem. S pomočjo teh centrov potekajo nacionalne in mednarodne mladinske aktivnosti. Nudijo varen prostor za udejstvovanje otrok in mladih, mladinskih organizacij in mladinskih skupin. Delujejo tudi kot mladinski hostli in s tem nudijo streho nad glavo tudi morebiti socialno ogroženim skupinam ljudi.

Mladinski centri imajo pomembno vlogo v mreži mladinskih aktivnosti na Finskem.

Pomemben delež prispevajo tudi k nacionalnemu programu boja proti drogam pri mladih.

Celotna ponudba mladinskih centrov je na zelo visoki ravni, saj nudijo prenočišča, prehrano, konferenčne in izobraževalne prostore, športne površine, športno opremo ter opremo za številne prostoročne dejavnosti.

Nacionalni mladinski centri so razpršeni po celotnem ozemlju države.

ESTONIJA

FINANCIRANJE IN SUBVENCIONIRANJE (POGOJI)

Estonski zakon določa, da gredo sredstva iz državnega proračuna za:

- mladinske programe in projekte, ki jih izvajajo mladinske organizacije (preko razpisov),
- letne subvencije za mladinske organizacije,
- nacionalne in regionalne programe mladinskega dela,
- mladinske študije,
- agencije, ki organizirajo mladinsko delo,
- mednarodno mladinsko delo,
- usposabljanje mladinskih delavcev.

Mladinske organizacije, ki imajo vsaj 500 mladih članov in katerih lokalne enote delujejo vsaj na tretjini vseh okrožij, imajo pravico prijaviti se za letno subvencijo iz državnega proračuna (Divjak, Šporar 2005).

Mladinsko delo in posledično delno tudi mladinski centri (mladinski centri so aktivni na vsaj enem, v večini primerov pa na več področjih mladinskega dela) se financirajo s strani staršev in mladih samih, lokalnih oblasti, državnega proračuna (Ministrstvo za izobraževanje in raziskovalne dejavnosti), fundacij in različnih programov ter s strani privatnega sektorja. Pomemben delež podpore države izvira iz davka na igre na srečo.

Ministrstvo za šolstvo podpira aktivnosti mladinskih organizacij in v ta namen daje tudi sredstva, nadzoruje namensko porabo proračunskih sredstev, koordinira organizacije in informiranje ipd. Guvernerji okrožja oblikujejo in implementirajo nacionalne programe na ravni okrožja, nadzorujejo razdeljevanje in porabo proračunskih sredstev ter organizirajo informiranje in svetovanje. Občinski in mestni sveti določajo prioritete mladinskega dela na svojem območju in podpirajo mladinske programe mladinskih organizacij, ki delujejo na območju določene lokalne skupnosti. Posebej je določeno tudi, da lahko mladinske organizacije občini, na območju katere delujejo, podajajo predloge glede oblikovanja mestnih oziroma občinskih razvojnih programov (Divjak, Šporar, 2005).

ORGANIZACIJA

V Estoniji je 19 nacionalnih mladinskih organizacij. Estonska zveza mladinskih društev obsega 48 mladinskih organizacij in organizacij za mladinsko delo. Aktivnosti v mladinskih centrih organizirajo lokalne oblasti ali nevladne organizacije.

Estonski mladinski centri se delijo na mladinske centre odprtega tipa, informacijsko – svetovalne centre in centre za mladinsko delo. Mladinskih organizacij odprtega tipa pa je v Estoniji 141, del teh je tudi v zvezi mladinskih klubov. V devetih estonskih občinah je vzpostavljen tudi mladinski svet.

FUNKCIJE MLADINSKIH CENTROV

Mladinska organizacija je po estonskem zakonu neprofitna organizacija, katere namen je organiziranje in izvrševanje prostovoljnega dela in ki je vpisana v register mladinskih organizacij. Mladi morajo predstavljati vsaj 2/3 članstva (Divjak, Šporar, 2001).

Dejavnosti mladinskih centrov so učna pomoč, organizacija prostočasnih dejavnosti za otroke in mladino (šport, glasba, ples, likovna umetnost, gledališče, ročne spretnosti, spoznavanje in varovanje narave). V okviru različnih projektov pa se v mladinskih centrih odvijajo tudi mladinske izmenjave, mladinski tabori ter različni dogodki.

Estonski koncept mladinske centre definira kot prostor, ki ga mladi obiskujejo prostovoljno. Pomeni pa tudi lokalni center organiziranja mladinskega dela. Poglavitni cilji centrov so:

- z izvajanjem različnih projektov in programov mladim dati možnost za aktivno preživljanje prostega časa,
- podpora razvoju in socializaciji mladih,
- razvoj lokalnega mladinskega dela,
- izvajanje različnih storitev za mlade (informiranje, svetovanje, itd.).

FLANDRIJA

FINANCIRANJE IN SUBVENCIONIRANJE (POGOJI)

Za razvoj, podporo praksi in informiranje sektorja in o sektorju flamska vlada subvencionira podporni center mladinske politike. Namen centra je prispevati k boljšemu delovanju mladinskega dela. Funkcije centra so:

- zbiranje in širjenje informacij,
- razvoj metodologij in usposabljanje za participacijo,
- komuniciranje,
- zagotavljanje storitev,
- raziskave,
- platforma.

Center mora biti ustanovljen po Zakonu o neprofitnih pravnih osebah, v upravne organe morajo biti uravnoteženo vključeni reprezentativni partnerji in strokovnjaki, center pa mora sprejeti in implementirati strateški memorandum. O višinah subvencij odloča vlada. Subvencije se delijo za obdobje treh let, porabijo pa se lahko za osnovne stroške, za delovanje in osebje (Divjak, Šporar 2005).

Flamski vladni dekret določa, katere formalne pogoje morajo izpolnjevati združenja za pridobitev subvencije. Določeni so tudi dodatni pogoji, ki jih mora organizacija izpolnjevati po pridobitvi statusa¹⁴. Nadalje zakon pri posameznih določbah določa, komu gredo letne subvencije. Tako subvencije dobijo mladinske organizacije, mladinski sveti za osnovne operativne stroške in stroške osebja, podporni centri za mladinsko politiko¹⁵, projekti z namenom spodbujanja vključevanja mladih itd. Vlada razdeli veliko subvencij za različne namene, vendar je zakon zelo strog glede pogojev in postopkov pridobivanja, zmanjševanja in ukinitve subvencij. Vlada zagotavlja subvencije tudi občinskim

¹⁴ Sodelovanje v študijah, ki jih je naročila vlada, iz računov mora biti razvidno, kako so sredstva razdelili itd.

¹⁵ Ustanovljeni z namenom razvoja, podpore praksi in informiranja sektorja.

vendar je zakon zelo strog glede pogojev in postopkov pridobivanja, zmanjševanja in ukinitve subvencij. Vlada zagotavlja subvencije tudi občinskim oziroma mestnim svetom in predstavniškim svetom province za oblikovanje in implementiranje mladinske občinske oziroma provincialne politike mladinskega dela (Divjak, Šporar, 2005).

ORGANIZACIJA

Belgija je razdeljena na tri skupnosti, in sicer na flamsko, francosko govorečo ter nemško govorečo. Vsaka izmed skupnosti ima ministrstvo, namenjeno mladini, to je ministrstvo za kulturo, mladino, šport in medije. Vsaka izmed skupnosti pa ima tudi ločen mladinski svet.

Za pridobitev statusa nacionalne mladinske organizacije v flamskem delu Belgije mora organizacija:

- delovati v korist mladih vsaj v štirih provincah,
- biti registrirana v skladu z Zakonom o neprofitnih pravnih osebah,
- njen namen mora biti izvajanje mladinskega dela v skladu s statutom organizacije.

Organizacije morajo nadzorovati lokalne mladinske organizacije, zagotavljati storitve za mlade, nadzorovati usposabljanja mladinskih delavcev in razvoj produktov. Višino subvencij, ki jih pridobijo organizacije, vsako leto določi vlada (Divjak, Šporar 2005).

FUNKCIJE MLADINSKIH CENTROV

Centri skrbijo za usposabljanja, preživljanje prostega časa (šport, hobiji, tabori, umetniško ustvarjanje), prostovoljske aktivnosti in EVS izmenjave. So prostor druženja in izmenjave idej in mnenj.

SLOVAŠKA

FINANCIRANJE IN SUBVENCIONIRANJE (POGOJI)

Leta 2008 je slovaško ministrstvo za šolstvo oblikovalo nov sistem podpore, usmerjene k zagotavljanju dobrih pogojev za otroke in mladino. To je program imenovan ADAM, ki je namenjen finančni podpori organiziranega dela z otroki in mladino.

Za pridobitev sredstev morajo nacionalne organizacije imeti podružnice v vsaj petih regijah, morajo biti registrirane in imeti izdelan načrt dela, namenjen otrokom nad tretjim letom starosti, registriranih pa morajo imeti vsaj 100 članov. Del sredstev je namenjen projektom s področja informiranja in svetovanja mladim. Tu pridejo na svoj račun mladinski informacijsko – svetovalni centri, regionalna mladinska politika (Slovaški mladinski svet, občinski mladinski sveti) ter projekti s področja mladinskega dela.

ORGANIZACIJA

Regionalni mladinski centri na Slovaškem delujejo le v dveh regijah kot pilotni projekt.

Centri koordinirajo delo vseh institucij, ki sodelujejo pri izvrševanju mladinske politike (šole, izobraževalne in socialne institucije itd.) (Divjak, Šporar 2005).

Več pa je mladinskih informacijskih centrov, kar gre verjetno, vsaj delno, pripisati podpori s strani programa ADAM.

FUNKCIJE MLADINSKIH CENTROV

Namen mladinskih centrov na Slovaškem je nuditi strokovno pomoč na področju mladinskega dela, usmerjenega k participaciji, aktivnemu državljanstvu,

prostovoljstvu, mednarodni mobilnosti, neformalni izobrazbi, dvigovanju priljubljenosti znanosti med mladimi, raziskavam potreb mladine. Mladinski centri nudijo tudi informiranje in svetovanje mladim, podporo pri razvijanju ustvarjalnosti in talentov. Nudijo usposabljanja in rekreacijske dejavnosti. Vse to zato, da bi mladim dali priložnost razviti navade, ki vodijo h koristnemu preživljanju prostega časa, k razvijanju talentov ter v umetniško ustvarjanje.

MLADINSKI CENTRI SKOZI ČAS

VČERAJ

Razvoj mladinskih centrov je imel različno podlago glede na posamezne lokalne skupnosti, ki so prepoznavale ideje mladinskih centrov na podlagi pobud mladih, različnih struktur mladinskih organizacij ter aktivnih posameznikov. Predvsem pobuda s strani Urada za mladino o ponudbah investicije v mladinsko infrastrukturo pa je pripomogla k prvim konkretnim akcijskim načrtom.

Kjer je prišlo do neposrednega stika mladih z lokalno oblastjo, so bili mladinski centri praviloma ustanovljeni kot javni zavodi. Glavni razlog za ustanovitev javnih zavodov je bilo predvsem redno financiranje. Prelomne točke pri ustanavljanju mladinskih centrov so pogostokrat odigrali aktivni posamezniki, ki so znotraj občinskih struktur zastopali interese mladih. Pobude so na nacionalni ravni prihajale s strani Urada za mladino, na lokalni ravni so bili v ospredju aktivni posamezniki.

Zagotavljanje stabilnosti financ je bila ena izmed pglavitnih težav. Sredstva, ki so jih namenjale lokalne skupnosti, so bile sestavljene iz prostorov, ki so bili praviloma dani v upravljanje, in sredstev za zaposlitev osebe. Sredstev za izvajanje programov praviloma ni bilo. Iskanje (alternativnih) virov financiranja je obremenjevalo redno delovanje. Pomanjkanje človeških kadrov je bistveno posegalo v obseg dela.

Vključenost mladih je bila skozi proces ustvarjanja mladinskega centra vseskozi prisotna. Nivo vključevanja se je razlikoval glede na posamezno lokalno skupnost. Odzivi lokalne skupnosti so bili praviloma pozitivni, a niso dali dodatnega zagona razvoju mladinskih centrov zaradi ocene, da igrajo predvsem obrobne vloge.

Ključni ljudje so prihajali z občin, predvsem z oddelkov za družbene dejavnosti, med drugo javnostjo so bili aktivni študentje in aktivisti različnih mladinskih organizacij oziroma organizacij za mlade.

Osrednjo vlogo na nacionalni ravni je s povezovanjem in s svojimi instrumenti igral Urad za mladino. Manjšo vlogo pri razvoju mladinskih centrov lahko pripišemo tudi možnostim financiranja iz programa Mladina/Mladi v akciji.

Programi so bili bistveno odvisni od virov financiranja, razvijali so se skladno z rastjo organizacije. Osrednji so bili programi na področju mladinske kulture, prostovoljstva, neformalnega učenja in informiranja. Programi neformalnega učenja so se pričeli razvijati praviloma za programi mladinske kulture. Programi neformalnega učenja, ki jih sogovorniki danes priznavajo kot enega izmed najpomembnejših elementov mladinskega dela, so na začetku bili omejeni na

ožje, specifične vsebine, razvoj neformalnega učenja se je pričel z dotokom sredstev.

DANES

Pionirji mladinskega dela ocenjujejo, da je mladinski center pomemben z vidika razvoja posameznikove osebnosti in pridobivanja kompetenc. Programi mladinskih centrov omogočajo izvajanje vseh spektrov iniciativ, ki temeljijo na idejah mladih, in participacijo mladih v širšem družbenem pomenu. Mladinski centri pa so posebej pomembni zaradi dejstva, da poskušajo zajemati neorganizirano mladino, ki po splošnih ocenah zajema 80 % vseh mladih.

V rezultatih, ki so bili predstavljeni zgoraj, se je izoblikovalo nekaj zanimivih tem, ki jih predstavljamo v nadaljevanju. Vsaki od njih sledi priporočilo za razvoj, ki se nakazuje iz predelanih podatkov.

MOČ MLADINSKIH CENTROV

Kar nekaj časa smo razmišljali, kako pojasniti in objektivno predstaviti občutek, da obstajajo šibkejši in močnejši mladinski centri, pri čemer ne gre za dejansko velikost in tudi ne za oceno superiornosti. Dejstvo je, da obstaja očitna razlika pri delovanju določenih mladinskih centrov, ki je delno izražena pri naslednjih kazalnikih:

- pri pogostosti mednarodnih projektov,
- v številu mladih v občini,
- v deležu občinskega prispevka in iskanju dodatnih virov financiranja,
- v številu zaposlenih oziroma sodelavcih,
- v nastanitvenih kapacitetah,
- v mreženju.

Ko govorimo o šibkih mladinskih centrih, imamo v mislih tiste, ki imajo slabo podporo in s tem manj možnosti za razvoj, kar se kaže v zgornjih kazalnikih, ne nujno pri vseh hkrati, medtem ko imajo močnejši mladinski centri večje priložnosti v okolju. Težko bi ocenili, kakšen je delež šibkejših mladinskih centrov, ker tega prvenstveno nismo merili v analizi in zato govorimo zgolj o občutku.

Pogostost mednarodnih projektov je očitna pri mladinskih centrih, ki imajo lastne nastanitvene kapacitete, ni pa to povsem nujno. Opazili smo, da je več mednarodnih aktivnosti v mladinskih centrih, ki se nahajajo v večjih mestih.

Tudi pri številu mladih v lokalni skupnosti je opaziti razliko med šibkejšimi in močnejšimi mesti, saj je za večje število mladih potrebno pripravljati drugačen, verjetneje bolj raznolik program, saj je publika bolj heterogena.

Šibkejši mladinski centri se ne poslužujejo različnih poti pridobivanja financ in jim občinski proračun predstavlja večinski delež letnih prihodkov. Močnejši mladinski centri pa svoje finance bogatijo s prihodki iz drugih razpisov, pozivov in programov, s čimer manjšajo delež financiranja občine. Močnejši mladinski centri imajo tako delež občinskih sredstev v lastnem proračunu manjši od 60 % prihodkov. In prav zaradi uspešnosti pri kandidiranju za pridobivanje financ iz drugih virov se bojijo, da se bo dotacija občine z leti načrtno zmanjševala.

Število zaposlenih oziroma sodelavcev je nekoliko večje v mladinskih centrih z bolj razvejanim programom.

Nekateri mladinski centri imajo poleg programskih prostorov tudi nastanitvene kapacitete, ki jim dajejo več potenciala in s tem lastna sredstva.

Šibkejši mladinski centri imajo manj razvejano članstvo na nacionalnem in v mednarodnem okolju.

Nobena od teh karakteristik ni povsem statistično relevantna, saj je število anketiranih majhno, a težnja je izražena. V tej analizi nikakor ne želimo izpostaviti pomembnejše ali manj pomembne mladinske centre, saj imajo prav vsi mladinski centri pomembno vlogo v življenju mladih, vendar je nujno potrebno izpostaviti, da vprašanje moči mladinskih centrov obstaja.

Šibkejši mladinski centri nimajo potenciala za razvoj, kot ga imajo močnejši, saj nimajo močne in številne podpore mladih, njihov program je okrnjen na prostočasne dejavnosti, najverjetneje se srečujejo s prostorsko in kadrovske stisko ter precej enolično shemo financiranja. Prav zaradi prej omenjenih razlogov se tudi manj mrežijo, pa naj bo na lokalnem, nacionalnem ali mednarodnem področju.

Pri tem je pomembno razumeti, da so potrebe šibkejših mladinskih centrov najverjetneje drugačne, kot so potrebe in tudi vizije močnejših mladinskih centrov, saj se slednji bolj nagibajo k sledenju nacionalnim in mednarodnim strategijam ter usmeritvam kot pa lokalnim. Tudi sicer so pričakovanja občin do šibkih mladinskih centrov bolj usmerjena v organizacijo prireditev in kreiranje prostega časa.

RAZLIČNE PREDSTAVE O MLADINSKIH CENTRIH MED OBČINO IN MLADINSKIMI CENTRI

Definicija mladinskega centra je jasna. V zakonu o javnem interesu v mladinskem sektorju je zabeleženo, da je »mladinski center (je) organizirano funkcionalno središče za mlade, ki ga zagotavlja lokalna skupnost ali druga pravna oseba javnega ali zasebnega prava oziroma fizična oseba, v katerem se izvajajo programi v mladinskem sektorju in mladinsko delo na lokalni ravni.« URSM po stari opredelitvi mladinski center opredeljuje kot »središčno točko, kjer mladi vseh starosti in nazorov ustvarjajo in razvijajo najrazličnejše klubske aktivnosti in kjer ponujajo tudi možnost preventivnega delovanja, neformalnega izobraževanja in usposabljanja mladih na lokalni ravni.«

»Osnovni namen mladinskih centrov je neformalna socializacija in vključevanje organizirane in timske neorganizirane mladine v lokalnih, regionalnih in mednarodnih okoljih v preventivne, neformalno-izobraževalne, prostovoljne, kulturne, socializacijske, prostočasne in druge animacijske aktivnosti kot tudi omogočanje raznovrstnih mladinskih iniciativ. Cilji delovanja mladinskih centrov so spodbujanje participacije mladih, omogočanje aktivnega državljanstva, uveljavljanje večkulturne vzgoje, predvsem pa integracija mladih skozi boljše poznavanje položaja in vloge mladih v družbi. Mladinski centri poleg programov in projektov, ki se pri njih izvajajo, nudijo svetovalno, strokovno, organizacijsko, finančno, tehnično in podobno pomoč prostovoljnim združenjem, avtonomnim mladinskim skupinam in tudi posameznikom. V tem smislu imajo MC več različnih funkcij: preventivno, asociativno, servisno, informativno, izobraževalno, razvojno. Doslej se je mladinski center pojmoval in konkretnije definiriral v okviru Javnih razpisov Urada RS za mladino. Med osnovnimi pogoji, ki so opredeljevali, kaj je in kaj ni mladinski center, so rednost delovanja, pluralnost programa z več različnimi dejavnostmi, ustrezna infrastruktura in lokacija, kompetentnost in strokovnost vodstva in zunanjih sodelavcev, demokratični organizacijski princip vodenja in podpora sorodnim mladinskim organizacijam.« (URSM)

Mladinski centri po ZJIMS pa:

- skrbijo za pogoje delovanja, druženja in drugih dejavnosti mladih posameznikov, ne glede na to, ali so člani mladinskih organizacij ali ne, in mladinskih organizacij lokalnih skupnosti;
- skrbijo za mladinsko infrastrukturo;
- zagotavljajo ustrezne prostorske pogoje in opremo za izvajanje mladinskega dela ter zagotavljajo ustrezno usposobljenost kadrov za podporo mladinskemu delu;

- nudijo pogoje za razvoj ustvarjalnih in kritičnih mladih posameznikov;
- razvijajo in izvajajo programe na področju informiranja in svetovanja ter neformalnega učenja;
- sodelujejo pri izvajanju mobilnosti mladih, pri prostovoljnem mladinskem delu, aktivnem državljanstvu, raziskovalnem delu mladih in pri povezovanju na mednarodni ravni;
- dajejo podporo drugim programom v mladinskem sektorju v lokalnem okolju.

Med prednostna področja izvajanja programov mladinskih centrov se uvrščajo:

- neformalno izobraževanje in usposabljanje mladih za mladinsko delo,
- prostovoljno mladinsko delo,
- informiranje in svetovanje za mlade,
- participacija, aktivno državljanstvo, človekove pravice,
- mednarodno mladinsko delo,
- mobilnost mladih,
- raziskovalno delo mladih.

In to so osnove delovanja mladinskih centrov. V zgornjem razdelku smo govorili o razlikah med šibkimi in močnejšimi mladinskimi centri in tudi v tem poglavju je očitna razlika med njimi. Tokrat pa se ta razlika navezuje na pričakovanja občinskih sogovornikov. Občine šibkejših mladinskih centrov od mladinskih centrov pričakujejo predvsem izvajanje prostočasnih aktivnosti in organizacijo prireditev, medtem ko občine močnejših mladinskih centrov le te razumejo kot stičišče skupnosti ne zgolj mladinskega dela, temveč kot povezovalce, informatorje in tudi kot iskalce potenciala za celotno lokalno skupnost.

Šibkejši mladinski centri so usmerjeni predvsem v zadovoljevanje lokalnih potreb in zato lažje sledijo smernicam lokalne politike, ki od njih pričakuje, kot je že bilo že omenjeno, prostočasne aktivnosti, informiranje in organizacijo prireditev, nekateri pa še povezovanje v lokalni skupnosti.

Šibkejši mladinski centri naj bi v očeh občine prvenstveno ponujali informacije za mlade in za druge organizacije v lokalni skupnosti, izvajali neformalno učenje za mlade, spodbujali delo za skupnost in sodelovanje z drugimi organizacijami v lokalni skupnosti ter spodbujali mlade v procese odločanja. Vse ostale dejavnosti mladinskega centra so v očeh občin bistveno manj pomembne.

Močnejši mladinski centri pa svoje delovanje bolj usmerjajo k sledenju nacionalnim in mednarodnim strategijam in politikam, ki se jim ponujajo preko različnih mednarodnih programov. Te smo v nadaljevanju tudi predstavili.

Močnejši mladinski centri zaradi strukture financiranja dajejo prednost nacionalni in mednarodni politiki, preko katere presegajo občinski okvir delovanja. Tudi pridobljeni podatki kažejo, da je zgolj četrtnina mladinskih centrov v lanskem letu izvajala mednarodne aktivnosti.

Dejstvo je, da so bili mladinski centri za svoj obstoj zelo kmalu primorani iskati sofinanciranja v drugih razpisih, pozivih in programih ter so zato v mnogih občinah postali najuspešnejši zavodi pri črpanju financ iz drugih virov.

Drugo dejstvo je tudi, da je mladinsko delo medpodročno in pri svojem delovanju vedno potrebuje povezovanje različnih akterjev, tako različnih področij družbenega delovanja kot tudi medgeneracijskih, zato v nekih točkah mladinsko delo ni nikoli povsem in samo mladinsko.

Prav zaradi usmerjanja mladine k aktivnejšemu življenju in k sprejemanju odgovornosti zase je razvoj kompetenc za vseživljenjsko učenje, ki ga ponuja mladinski center, zanimiv tudi za druge generacije. Neformalno učenje in osebni razvoj sta temi vseživljenjskega učenja, zato se nemalokrat povprašuje po teh dejavnostih tudi izven primarne ciljne skupine.

Ali kot pravi Patricia Čular iz Občine Brežice:

»Mladinski centri so skozi svoje delovanje vzpostavili zgledno infrastrukturo in programe, ki že od začetka presegajo ciljno skupino mladih in pokrivajo potrebe različnih skupin. Upoštevajoč krčenje proračunov oz. nezavidljive finančne napovedi je smiselno, da se s svojo ponudbo prilagodijo širši ciljni skupini.«

Prav zaradi znanj in mreženja mladinskih centrov na nacionalni ter tudi mednarodni ravni lokalne skupnosti smatrajo, da imajo mladinski centri dostop do različnih uporabnih informacij, ki niso nujno uporabne zgolj za mlade.

In prav zaradi teh dejstev je mladinski center v lokalni skupnosti pomemben akter, ki mu poleg prej naštetega zaradi primerne in dostopne infrastrukture namenjajo središčno in povezovalno vlogo, kar pa že meji na takoimenovani Community center¹⁶ oziroma Skupnostni center.

¹⁶ Community centres or jumping recreation centers are public locations where members of a community tend to gather for group activities, social support, public information, and other purposes. They may sometimes be open for the whole community or for a specialised group within the greater community. (http://en.wikipedia.org/wiki/Community_centre, 6.11.2011)

Širino mladinskega področja omenja tudi sogovornica, ki pravi:

»Menimo, da je področje mladine pojmovano preveč ohlapno in je široko zastavljeno, saj zajema vsa področja družbenega življenja in delovanja (pluralnost, aktivno državljanstvo, preventivo, prostovoljstvo, neformalno izobraževanje, kulturne, socializacijske, prostočasne in druge animacijske dejavnosti), ki jih lahko srečamo tudi na drugih področjih in pri različnih starostnih skupinah.«

Za potrebe mednarodnih programov morajo mladinski centri zadovoljiti cilje in prioritete programov EU. V spodnji tabeli lahko vidite, katere stalne prioritete imajo posamezni programi, v katerih sodelujejo mladinski centri.

Program	Cilji	Prioritete
Mladi v akciji	▪ Spodbujati aktivno državljanstvo mladih na splošno in zlasti njihovo evropsko državljanstvo; ▪ razvijati solidarnost in spodbujati strpnost med mladimi zlasti z namenom krepite socialne kohezije znotraj Evropske unije; ▪ krepiti medsebojno razumevanje mladih iz različnih držav; ▪ prispevati k razvoju kakovosti sistemov podpore za aktivnosti mladih in zmogljivosti organizacij civilne družbe na področju mladine; ▪ spodbujati evropsko sodelovanje na področju mladine.	▪ Evropsko državljanstvo; ▪ participacija mladih; ▪ kulturna raznolikost; ▪ vključevanje mladih z manj priložnostmi.

Program	Cilji	Prioritete
Evropa za državljane	▪ Krepitev strpnosti in medsebojnega razumevanja skozi medkulturni dialog in spoznavanje kulturne raznolikosti; ▪ razvijanje občutka skupne identitete, ki temelji na skupnih vrednotah, zgodovini in kulturi; ▪ razvijanje državljanstva Evropske unije; ▪ povezovanje ljudi iz lokalnih skupnosti po Evropi, da si bodo posredovali in izmenjevali izkušnje, mnenja in vrednote, se učili iz zgodovine in gradili za prihodnost; ▪ s sodelovanjem med društvi, zavodi, ustanovami in drugimi pravnimi osebami zasebnega prava, ki delujejo znotraj civilne družbe na evropski ravni, spodbuditi delovanje, razpravljanje in razmislek v zvezi z evropskim državljanstvom in demokracijo, skupnimi vrednotami, skupno zgodovino in kulturo; ▪ s predstavljanjem evropskih vrednot in dosežkov približati Evropo njenim	▪ Prihodnost Evropske unije in njene temeljne vrednote; ▪ aktivno evropsko državljanstvo: udeležba in demokracija v Evropi; ▪ medkulturni dialog; ▪ blaginja ljudi v Evropi: zaposlovanje, socialna kohezija in trajnostni razvoj; ▪ vpliv politik EU v družbah.

Program	Cilji	Prioritete
	državljanom in ob tem ohranjati spomin na njeno preteklost; ▪ spodbujati sodelovanje med prebivalci in društvi, zavodi, ustanovami in drugimi pravnimi osebami zasebnega prava, ki delujejo znotraj civilne družbe iz vseh sodelujočih držav, prispevati k medkulturnemu dialogu ter poudarjati pomen evropske raznolikosti in enotnosti, pri čemer se posebna pozornost posveča dejavnostim, ki so namenjene spletnju tesnejših vezi med državljani držav članic Evropske unije v sestavi z dne 30. aprila 2004 in državljani tistih držav članic, ki so k EU pristopile po tem datumu.	
Vseživljenjsko učenje	Z vseživljenjskim učenjem prispevati k razvoju Skupnosti kot družbe z vrhunskim znanjem, trajnostnim gospodarskim razvojem, več in bolj kakovostnimi delovnimi mesti in večjo	▪ Prispevati k razvoju kakovostnega vseživljenjskega učenja in spodbujati visoke dosežke, inovacije ter evropsko razsežnost v sistemih in praksi na tem področju;

Program	Cilji	Prioritete
	socialno kohezijo ob zagotavljanju dobrega varstva okolja za prihodnje generacije“.	▪ podpirati uresničitev evropskega prostora za vseživljenjsko učenje; ▪ pomagati izboljšati kakovost, privlačnost in dostopnost priložnosti za vseživljenjsko učenje, ki so na voljo v državah članicah; ▪ okrepiti prispevek vseživljenjskega učenja k socialni koheziji, aktivnemu državljanstvu, medkulturnemu dialogu, enakosti spolov in osebni izpolnitvi; ▪ pomagati spodbujati ustvarjalnost, konkurenčnost, zaposljivost in razvoj podjetniškega duha; ▪ prispevati k povečanemu sodelovanju ljudi vseh starosti v vseživljenjskem učenju, vključno z osebami s posebnimi potrebami in prikrajšanimi skupinami, ne glede na družbenoekonomsko okolje, iz katerega izhajajo; ▪ pospeševati učenje jezikov in jezikovno raznolikost;

Program	Cilji	Prioritete
		▪ podpirati razvoj inovativnih vsebin, storitev, pedagogike in prakse za vseživljenjsko učenje, ki temeljijo na IKT; ▪ okrepiti vlogo vseživljenjskega učenja pri ustvarjanju občutka evropskega državljanstva na podlagi razumevanja in spoštovanja človekovih pravic in demokracije ter krepitve strpnosti in spoštovanja drugih narodov in kultur; ▪ spodbujati sodelovanje pri zagotavljanju kakovosti v vseh sektorjih izobraževanja in usposabljanja v Evropi; spodbujati najboljšo uporabo rezultatov, inovativnih izdelkov in postopkov ter izmenjavati dobro prakso na področjih, ki jih pokriva program Vseživljenjsko učenje, da bi izboljšali kakovost izobraževanja in usposabljanja.
Program Kultura	Program Kultura je bil vzpostavljen z namenom krepitve razvoja kulturnih dejavnosti med	▪ Transnacionalna mobilnost oseb, ki delujejo v kulturnem sektorju,

Program	Cilji	Prioritete
	kulturnimi izvajalci iz držav članic Programa in prispeva k oblikovanju skupnega evropskega kulturnega prostora, osnovanega na skupni kulturni dediščini, ter na ta način spodbuja zavest o evropskem državljanstvu.	▪ transnacionalno kroženje umetniških in kulturnih del/izdelkov, ▪ spodbujanje medkulturnega dialoga.

Ti programi so usmerjeni v krepitev socialne kohezije in civilne družbe v Evropski uniji, vzpostavitev občutka evropskega državljanstva, razvoj medkulturnega dialoga, skupne evropske identitete ter vseživljenjskega učenja za opolnomočenje posameznika, ki bo zaposljiv na trgu delovne sile.

Mednarodni programi stremijo k krepitvi nadnacionalnega nivoja, ki se izvaja na lokalnem nivoju, ni pa usmerjen v prostočasne aktivnosti. Zato na tej točki opozarjamo na razkorak pri delovanju šibkejših mladinskih centrov, ki sledijo lokalnim potrebam, nikakor pa v tej fazi ne zadovoljijo potreb evropskih programov. Vprašanje je, če jih bodo sploh kdaj lahko dosegli.

Priporočilo:

Potrebno bo definirati potrebe šibkejših in jim dati drugačno vlogo kot močnejšim mladinskim centrom. S tem pa je povezana tudi finančna podpora. Kajti, če ti zagotavljajo uresničevanje lokalnih potreb, potem je za obstoj in razvoj takšnih mladinskih centrov odgovorna občina oz. lokalna skupnost, za kar se morajo zagotoviti tudi ustrezna finančna sredstva v samih teh lokalnih skupnostih. Mladinskim centrom, katerih delovanje pa je usmerjeno tudi v nacionalno povezovanje ter mednarodno delovanje s konkretnimi vidnimi učinki, pa naj se zagotovi podpora tudi na teh nivojih.

TEŽAVE MLADINSKIH CENTROV

»Vsi mladinski centri si želijo večje profesionalizacije v smislu več redno zaposlenih, več sredstev za programe, manj skrbi z infrastrukturo, možnosti večjega črpanja EU sredstev, vse to pa je povezano z zagotavljanjem lastnih sredstev ter zalaganjem sredstev.«

To je izjava občinske sogovornice, ki v kratkih štirih vrsticah pojasni vse težave, s katerimi se srečujejo mladinski centri. Predvsem je težava pri nezadostnih kadrih, saj ni financ, ki bi omogočale redne zaposlitve. Nemalokrat se zgodi, da mladinski centri prepoznajo dobre delavce, jih dodatno usposobijo, ne morejo pa jih obdržati. Zato je povprečno število zaposlenih zelo varljivo, saj sta redno zaposlena v povprečju le dva, vsi ostali pa so začasni sodelavci, za katere je potrebno najti različne načine sofinanciranja, da se zagotovi stalnost in stabilnost.

V analizi ni bilo zaznati, da bi bili kadri premalo usposobljeni, poudarjena je komponenta kvantitete kadrov. Tudi sicer analiza obstoječe literature v Sloveniji kaže, da je po letu 2000 skokovito naraslo število strokovne literature na temo mladih, da obstaja zanimanje za mladinsko področje predvsem pri študentih, ki z diplomskim nalogami na temo mladine dosegajo kar 39 % vseh publikacij. Teme so precej enakomerno porazdeljene in posegajo po vseh aspektih življenja mladega človeka. Dejstvo je, da mladinski centri sami precej pripomorejo k promociji in dvigu kvalitete mladinskega dela, saj publicirajo sami, kolikor jim to omogoča finančna struktura.

Financ pa ni nikoli dovolj tudi za preostali program, ki ga izvajajo mladinski centri. Z novimi nastanitvenimi kapacitetami, ki so jih pridobili nekateri mladinski centri, pa se bodo le ti soočali še z dodatnimi težavami pri financiranju.

»Ker je kar nekaj centrov postalo upravljavcev infrastrukture, bodo ti morali bolj konkretno stopiti na področje trženja, s katerim so se do sedaj le redki spogledovali. Ohranjati področje dela z mladimi in neprofitnost z določenim namenom pa sta poudarka, ki morata biti pri tem vseskozi prisotna. To je oz. bo prav gotovo velik izziv.«

Poleg naštetega pa se srečujejo še z nezanimanjem mladih za sodelovanje pri soustvarjanju programa. Mladinski centri načeloma dobro sodelujejo z lokalnimi šolami, vprašanje pa je, ali v šolah zgolj izvajajo del svojega programa ali imajo s šolo konkretnейše sodelovanje, tako da skupaj načrtujejo mladinsko delo v lokalni skupnosti. Zagotovo je potrebno povezovanje formalnega in neformalnega učenja zastaviti v tesni povezavi, ne ločeno. Mladi se pogosto ne zavedajo priložnosti, ki jim jih nudi mladinski center, saj jim ustanove, ki so primarni prostor informiranja in izobraževanja, teh informacij ne nudijo.

Nujno je potrebno, da se mladinskim centrom daje večji pomen tudi na formalnem delu učenja, kot to počne Finska, saj so, kot meni še ena predstavnica občinske uprave:

»...mladinski centri v času sodobne, s številnimi zadevami obremenjene družbe dobrodošla in potrebna alternativa, ki pa se je mogoče premalo zavedamo oziroma je ne znamo dovolj dobro izkoristiti. V prihodnosti bi bila mogoče smotrna še večja in učinkovita povezava mladinskih centrov med seboj, njihova povezava do različnih deležnikov - lokalnih skupnosti, razvojnih agencij, ministrstev, mladinskih in drugih organizacij ipd..«

SMER RAZVOJA MLADINSKIH CENTROV V NJIHOVIH OČEH

Mladinski centri prihodnost vidijo različno. Zelo očitno so se izoblikovala mnenja, ki nakazujejo različno prihodnost mladinskih centrov. Medtem ko eni menijo (14 % vprašanih), da se stanje mladinskih centrov ne bo spremenilo, obstaja skupina vprašanih, ki trdijo, da bo stanje slabše zaradi svetovne krize, ki bo slej ko prej udarila tudi v mladinski sektor (13 %). To mnenje je izrazitejše pri anketirancih večjih mladinskih centrov iz večjih mest. Ne mislijo pa vsi enako. Na splošno še vedno prevladuje mnenje, da se bo stanje mladinskih centrov ter mladinskega področja nasploh popravljalo in izboljševalo (72 % vprašanih).

Največ pričakovanj v zvezi z izboljšanjem stanja na mladinskem področju v lokalni skupnosti je vezanega na interes občine. Od nje večina pozitivnih vprašancev pričakuje:

- a) več financ za delovanje mladinskih centrov zaradi razvoja novih programov,
- b) več zaupanja pri pripravi in realizaciji programa
- c) več novih zaposlitev, da se vzpostavi ali ohrani stabilna kadrovska struktura.

Od lokalne mladine pa mladinski centri pričakujejo več udeležbe na vseh področjih delovanja mladinskega centra.

SMER RAZVOJA MLADINSKIH CENTROV PIONIRJEV MLADINSKEGA DELA

Sogovorniki prvega dela te analize so za smer razvoja mladinskih centrov izpostavili sledeče: pomen nacionalnega in nadnacionalnega povezovanja, nenehno premagovanje izzivov, krepitev odnosov z lokalno skupnostjo, krepitev odnosov z državnim aparatom s prenosom izvajanja operativnih opravil na mladinske centre, nenehno izobraževanja in zavedanje o mladih kot osrednji točki delovanja.

SMER RAZVOJA MLADINSKIH CENTROV V OČEH OBČINE

Smer razvoja mladinskih centrov

Graf 37: Smer razvoja mladinskih centrov

Občine so predlagale tri konkretne smeri razvoja, v katere bi se po njihovem mnenju morali razvijati mladinski centri v prihodnosti.

1) Širjenje programske vsebine

Širitev programske vsebine je po mnenju 18 občin nujna. Nekateri mladinski centri so namreč precej specializirani na zgolj en segment mladine in s svojim programom ne dosežejo celotne lokalne mladine. Mladinski centri so po mnenju zaposlenih na občinah prostor za celotno mladino, zato je nujno potrebno razširiti vsebino na ta način, da dosega več mladih in zagotavlja raznovrstnost programa.

Mladinski centri bi morali biti še fleksibilnejši za prilagajanje okolju in bi morali še hitreje odgovarjati na potrebe in interese mladih ter mladinskih organizacij. Prav tako je potrebno zaradi novih potreb v okolju in zaradi izgradnje nove mladinske infrastrukture nekaterih mladinskih centrov vsebino razširiti tudi na razvoj turizma. Z roko v roki gre razvoj vsebine na mednarodno področje, sledita pa mu razvoj prostovoljstva, priprave mladih na trg delovne sile, sociala ter preventiva za mlade.

Prav zaradi dejstva, da mladinsko delo zajema vsa področja družbenega življenja, je potrebno mladinsko delo v prihodnosti razvijati in načrtovati multidisciplinarno. Po mnenju občinskih sogovornikov pa je potrebno razvijati tudi servisno oziroma podporno dejavnost mladinskih organizacij v okolju in tako zagotoviti več aktivnih mladih. To pa sta že temi druge in pa tretje usmeritve.

2) Mreženje

Mreženje občine razumejo kot celovit pristop k planiranju mladinskega dela, povezovanje mladinskega centra z lokalno skupnostjo, z drugimi organizacijami v okolju, ki bodo zagotavljala več sredstev, več raznolikega programa, več priložnosti, informiranja in krepitve lokalne skupnosti na splošno, hkrati pa se tako zagotavlja racionalnejše financiranje, ki onemogoča podvajanje programov različnih organizacij. Mreženje pa naj poteka tudi na nacionalni in mednarodni ravni, kjer si naj prizadevajo za pridobivanje znanj, dobro promocijo mesta in podobno.

3) Aktivni mladi

Občine se zavedajo, da brez mladinske podpore mladinski centri ne morejo delati, hkrati pa se zavedajo, da je mladinski center najprimernejši sogovornik mladih v lokalni skupnosti, saj zaradi metod dela in dostopnosti uživajo bistveno več zaupanja mladih kot drugi. Občine si želijo več aktivnih mladih, ki bodo soodločali pri sprejemanju odločitev, izvajali programe na lokalni ravni in se razvijali v odgovorne občane.

Poleg teh treh glavnih usmeritev so se nakazale določene težave, ki pestijo posamezne občine. Očitno je, da se nekateri mladinski centri soočajo z nezadostno podporo občinskega vodstva in preočitnega vmešavanja lokalne politike v izvajanje programa mladinskega centra.

LITERATURA

- Boljka, U.: Matrika ukrepov državnih organov na področju mladinske politike. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011.
- http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm, 7.11.2011
- http://ec.europa.eu/youth/news/the-council-adopts-new-eu-youth-policy-framework_en.htm, 7.11.2011
- http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/youth/ef0022_en.htm, 7.11.2011
- <http://www.ccp.si/>, 7.11.2011
- <http://www.cmepius.si/>, 7.11.2011
- <http://www.ezd.si/>, 7.11.2011
- <http://www.mva.si/>, 7.11.2011
- <http://www.ursm.gov.si/>, 7.11.2011
- http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r04/predpis_ZAKO5834.html, 7.11.2011
- Lavrič, M.: Mladina 2010: družbeni profil mladih v Sloveniji. Ministrstvo za šolstvo in šport, 2011.
- Murn, K.: Mladinsko delo in mladinska politika na lokalni ravni. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport, URSM, 2011.
- Dvjak T., Šporar P.: »Primerjalno pravna analiza mladinske zakonodaje v Evropi«, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC, Ljubljana 2005.

KAZALO GRAFOV IN TABEL

Slika 1:	Razpršenost mladinskih centrov po Sloveniji	41
Tabela 1:	Seznam mladinskih centrov s statusom mladinski center pri URSM na dan 1.1.2011	41
Tabela 2:	Seznam vseh v analizi sodelujočih mladinskih centrov	44
Graf 1:	Pravno-formalni status anketiranih	47
Graf 2:	Pravno-formalni status mladinskih centrov v letu 2010	48
Graf 3:	Spol vodstvene osebe	48
Tabela 3:	Kvadratura mladinskih centrov	49
Graf 4:	Najpogostejši prostori mladinskih centrov	50
Tabela 4:	Prostori glede na pravno formalni status	50
Graf 5:	Število mladih v občini	51
Graf 6:	Zaposlitev za nedoločen čas	52
Graf 7:	Zaposlitev za določen čas	53
Graf 8:	Redno študentsko delo	53
Graf 9:	Redni pogodbeniki	54
Graf 10:	Redni zunanji pogodbeniki	54
Graf 11:	Starost mladinskih delavcev	56
Graf 12:	Razdelitev po spolu	56
Graf 13:	Razvoj kadrov	57
Graf 14:	Pridobivanje financ	58
Graf 15:	Povprečna razdelitev prihodkov	59
Graf 16:	Poraba sredstev	60
Graf 17:	Izvajanje programa	64
Graf 18:	Sodelovanje v mednarodnih programih	65
Graf 19:	Mednarodne aktivnosti	66
Graf 20:	Informiranje	67
Graf 21:	Način merjenja učnih učinkov mladih	70
Graf 22:	Temelji za pripravo programa	71
Graf 23:	Prioritete strategij in programov	72
Graf 24:	Primerjava pričakovanega in izvedenega programa	73
Graf 25:	Interne letne prioritete	76
Graf 26:	Dokumenti o mladih	77
Graf 27:	Težave mladinskih centrov	79
Graf 28:	Pomen članstva v mrežah	84
Graf 29:	Pričakovanja občine do mladinskih centrov	85
Graf 30:	Ali je mladinski center v letu 2010 upravičil pričakovanja občine?	86
Graf 31:	Aktivnosti, s katerimi so upravičili pričakovanja občine	87
Graf 32:	Prednosti mladinskih centrov	89
Graf 33:	Slabosti mladinskih centrov	90
Graf 34:	Sodelovanje med občino in mladinskim centrom	92
Graf 35:	Predmetne oznake literature o mladini	95
Graf 36:	Vrsta publikacije	95
Graf 37:	Smer razvoja mladinskih centrov	96

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT
URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADINO

3

z zglednim sodelovanjem z lokalno skupnostjo

3

povečano število mladih

3

prijave na razpise

2

programa in načna poročila

